

est mox gravitas nō temere de quodā sinistrā
audire. beatusq; est qui ita se cōtra hoc viciū
armavit apud eum audeat detrahēre nemo
pudens in vtroq; utilitatē vt nec libenter au-
diat nec illū peccare pmitat. **Q**d si eēt hec in
nobis diligētia nec passim obrectatorib; cre-
deremus iam omīs detrahēre timerent ne non
tam alios q; se ipso viles detrahēdo facerēt.

Supbo oculo et insatiabili corde: cum
hoc nō edebā.

Supbo oculo. i. cum hoīe supbo et tumi-
do. et dicit oculo q; supbia magis appet in o-
culis q; in alijs pib; corpis. **I**n oculis nāq;
et supilio facile cuiuslibet supbia dephendit
(et insatiabili corde). i. notabiliter cupido et aua-
ro cuius avaricia expleri nō poterat cum hoc
nō edebā. ppter correctionē tenendo me ab eis
vt erubescerent et se corrigerent. **S**ed dñs nř
iesus christus cu; publicanis et pctōrib; qñq;
comedit vt eos emendaret. hic g videt detesta-
ti duovicia pncipalia scz supbiam et avaritiā
ecōtrario.

Oculi mei ad fideles terre: vt sedeant
mecū: ambulans in via immaculata hic
mibi ministrabat.

Oculi mei scz cordis erant ad fideles ter-
re. i. q; fidē et veritatē tenēt in terra hoc est ra-
les placuerūt mibi vt sedeāt; habitēt (mecū)
in mea societate (ābulās i via immaculata) inno-
center et irrephensibilr viuendo (hic) nō alius
(mibi ministrabat) hoc omnib; bonis puenit
et marie sacerdotib; vt pravis nō cohabitent
sed virtuosis. **S**ancti eteniz viri sicut student
vitare societate maloz. sic cupiūt adiūgi socie-
tati bonoz. **E**xemplo g scōz vitanda est ma-
loz. societas ne pravis coz. exemplis corrum-
pamur et appetenda bonoz. societas vt coz bo-
nis cōmuniter pfuamur.

Non habitabit in medio domus mee q;
facit supbiam: qui loquit iniqua nō di-
xit in cōspectu oculoz meoz.

Nō habitabit in medio domus mee. i. in
meo pubernio (qui facit supbiam). i. quilib;
superbo. hoc dicit ne videat approbare quos
habet familiares si mali sint (qui loquit iniq;) **m**aliciose
quecūq; pferendo et quilibet male-
dictus (nō direxit). i. nō recte incessit nec placu-
it nec directionē gratiam habuit. (in cōspectu
oculoz meoz) q; et si apud se et apud stultos
apud me nō est gloriosus. hinc alibi dicitur
vir linguosus nō dirigitur in terra. **E**t nō nū
hoīes malos vitavi. s; etiā vicia declinaui. qz

In matutino interficiebā omīs pecca-

tores terre: vt disperderem de ciuitate
dñi omīs opantes iniquitatē.

In matutino. i. in initio suggestionis (in-
terficiebam) orōne qua debent eyei ne crescāt:
(oēs peccatores terre). i. demones qui omīez
carnē peccare facit. et quia peccatores terreni
sunt. q. d. submissionē. vel suggestionē diaboli
cūciebam de corde meo et nō suscipiebā. cogi-
tationib; enī malis cictis demones occidun-
tur. **E**t ita interficiebā (vt disperderē de ciuita-
te dñi). i. de aīa mea (oēs opantes iniquitatē)
id est omīs immisiones vel submissiones dia-
boli. **C**iuitas enī dei est aīa iusti vnde disper-
gitur diabolus et remouetur. **E**t attende quia
vntur pterito imperfecto scz interficiebam sicut
supra pambulabam et cetera vt notet actū nō
esse omnino preteritū nec oīno futurū sed in-
choatum et adhuc in existentia durantem.

Ut in persona christi p̄dici (**O**culi mei)
sunt (ad fideles terre). i. sup iustos et pfecte vi-
uentes (vt sedeant mecū) sup sedes duodecim
et iudicent mecū (ambulans in via immacu-
lata hic mibi ministrabat) euangelizans mibi
nō sibi non querens que sua sunt sed que iesu
christi. **I**n via ergo immaculata debet ambu-
lare q; quis deo digne scupit ministrare. (**N**ō
habitabit in medio domus mee qui facit su-
pbiā). i. in corde meo vbi mitis et quietus
habuit mibi placens. vel in celo habitare nō
poterit quisquis hic supbe viuit (qui loquitur
iniqua nō direxit in cōspectu oculoz meoz)
qz nō solum superbe agentes sed etiā inqua lo-
quentes reprobat deus. **I**n matutino. i. cu;
dies iudicij venerit cū illuminabunt abscon-
dita tenebrāz (interficiebā oēs peccatores ter-
re). i. eterne mortis interitu perdam oēs ama-
tores pñtis vite et mittam malos in ignem eter-
num (vt disperderē de ciuitate dñi) scz de cele-
sti hierlm. i. vt separem a societate scōz (omīs
opantes iniquitatē). i. omnes in iniquitate p-
seuerantes. **E**t tunc cessabit tps miscōie quod
modo est et erit tps iudicij qd nō duz est. **E**t q;
modo in tpe miscōie negligit grām in tpe iudi-
cij sentiet iram.

Oratio.

Incomphensibilis virtute omps deus qui
tuis famulis miscōiā et iudiciū insinuas cle-
menter ccede nobis fideliter te diligere rectaz
q; viam ingredi et a vanitate expectabilis sup-
bie declinare. **P**er dñm.

Oratio christi nostro defectui cōpa-
tientis vel vere penitentis veniā de pec-
catis et liberatōez a miseris deuote im-
plorantis.

p̄s. ci.

8 4

Domine exaudio
orationē meā; et clamor meus ad te
veniat.

Auctor psalmi ppha dauid. Titulus talis
est. oratio paupis. i. christi paupis in se et in me
bris in quibus sunt et penitentes qui etiā hic lo
quuntur habita cum anxietate in miserijs in quibus
deiectus est. propter peccatū primi hominis et nostro defec
tui cōpatiēti et corā dñō p quē solus poterat
liberari effudit precē suā ut eas euaderet. Ma
teria oratio christi antij et cōpatiētijs nro de
fectui vel vere penitētijs et veniā deuote implo
rans. Intentio: inuitare peccatores ad penitiam et
monere omnes suā aduertere miseriā et petere dei
miscōdiaz. Sētia in generali ppha in isto psal
mo loquitur in psona christi de reparatōe generis
humani orantis vel in psona cuiuslibet vere pe
nitentis et ad deū clamantis. p sua liberatōe a
peccatis et multiplicibz miserijs. Maxima debet
esse anxietas penitentis ut tpa voluptatū ama
ricatōe penitēti cōpenset. Iste g psalmus licet pau
peri christo attribuat in pueniēter etiā in pso
na humilis penitentis accipit vñ post pceden
tem psalmū qui docuit et mouit bona appete
re et mala respicere bene hic psalmus ordinat
qz agit de penia p quā quis a malo declinat et
bonū facit ne in matutino cum peccatoribz inter
ficiat. Sētia in speciali ab orōne g incipiens
loquitur christus in psona membrorū vel peni
tens in psona sua. d. (Dñe exaudi). i. ad affectū
audi orationē meā quā ad te fundo p mea mi
seria pfidens de tua miscōdia et clamor meus
cordis et oris. i. intensus affectus orandi qz so
let clamore exprimi (ad te veniat) et acceptus
sit corā te nec obstat mihi nubes peccatorū qz in
quis obstitit. Tunc oratio nra ad deū clamor
fit qñ id qd petimus cum magno cordis affe
ctu et ingenti desiderio postulamus. Nñm qñpe
desideriū clamor est ad deū. Et quanto plus
qñqz desiderat tāto ampli⁹ i auribz dei clamat.
Non auertas faciē tuā a me: in quacūqz
die tribulor inclina ad me aurē tuā.

Non auertas) quasi offensus. propter peccatōrū
meorū enormitatē (faciē tuā) scz grē (a me) pe
nitente tanquā indigno ptemnēdo peccas meas
sed auerte a peccatis benigno ac sereno vultu re
spice in me respicis quidē mun⁹ iniquorū sed
nō peniaz peccatorū deuotorū. Et nō tñ semel sed
(in quacūqz die tribulor) p verā p̄titionē (in
clina) qui es excelsus et sursum (ad me) humilē
qui tribulor deorsum (aurē tuā). i. effectū mise
ricordie tue et p miscōdiam fletariis ad me sicut

mediens ad egrotū.

In quacūqz die inuocauero te: veloci
ter exaudi me.

In quacūqz die) cōuersionis (inuocauero
te). i. intus in corde vocauero te inuitans te in
me (velociter) et indilate (exaudi me) ne morer
in culpa ne impatiens sim in pena. Inuocare
est deū intra se inuitare in intimo cordis ora
re. Talis enī debet esse oratio nra scz cum in
tentōne cordis plata. In p̄dictis tribz versibz
est crebra repetitio eiusdē snie in quo affectus
penitentis et petentis ostendit et deus ad mise
rendū magis excitat. Ideo aut clamor necesse
se est ut me exaudias.

Quia defecerūt sicut fumus dies mei:
et ossa mea sicut cremiū aruerūt.

Quia defecerūt). i. celeriter disparuerūt et
euauerūt (sicut fumus) qz ascendendo cito de
ficit (dies mei). i. tpa vite mee. pñs enī vita ci
to labit et euā nescit. q. d. infructuose totā vitā
meā expendi (et ossa mea) que carnē portāt (si
cut cremiū) in frictorio siccātū (aruerūt) et de
fecerunt. i. anime fortitudo quasi p̄frita p̄tra
bitur et infirmat recordatōe peccatorū vel timore
iudicij iam enī frigif homo dum timet se ar
surum. vel virtutes mee admoto igne cōcupie
aruerunt.

Percussus sum ut fenum et aruit cor
meum: qz oblitus sum comedere panē
meum.

Percussus sum) tentatōe (ut fenu) qd viret
sed percussus ardore cito arcescit ex seruoze ten
tatōis multiplici (aruit cor meū) steleritate pec
cati et defectu deuotōnis a dulcedine amoris
dei a delectatōe spiritali qz (oblitus sum come
dere panē meū) seruare verbū dei et pceptū
diuinū. verbū enim dei panis est anime. Vel
(comedere panē meū). i. sumere deuote eucha
ristie sacramentū. Et qz nō gustam⁹ intus dul
cedinē diuinā amamus foris miseri famē no
stram. Quapropter nunc.

A voce gemitus mei: adhesit os meū
carni mee.

A voce gemitus mei). i. p nimio dolore pec
cati quez voce gemitus exp̄ssi (adhesit os meū
carni mee). i. spiritus cum carne infirmat⁹ est
Sicut enim caro que infirma est aliquñ sit for
tis cum spiritu in deo. sic spiritus qui fortis est
aliquñ infirmat⁹ cum carne in peccatō. Vel (adhe
sit os meū carni). i. pelliculi (mee) carnē enī p pel
le dixit. q. d. ita exsiccaui meipm et p̄tavi ut si
ne carne essem (et os meū) deficientibz carnibz

pellī (mee) hereret discant hic pētores quo
modo agere debeant penitentiā.

Similis factus sum pellicano solitudi
nis: factus sum sicut nycticorax in domi
cilio.

Similis factus sum pellicano solitudinis)
illi autē egyptiace que in solitudine solet habi
tare qz solitudine causa meroris et pnie et pes
tij et sine humano solatio pmanē (factus sum
sicut nycticorax) habitans (in domicilio) vel
in parietinis. i. coruus nocturnus vigil et teter
qui nocte amat et habitat in parietibus ruinosis
sine tecto qz tanquā abominabilis hominibus
in locis occultis demorat^r sum nō audēs pre
erubescētia et p̄fusione pētoz parere. **S**z qz
penitens pētm suū cognoscit subdit.

Vigilavi et factus sum sicut passer soli
tarius in tecto.

Vigilavi p cognitiōez peccati: vel noctē in
vigiliis ducendo et inquietus pmanendo (et
factus sum sicut passer solitarius) vel singula
ris habitans (in tecto) qz tecta amat nam auo
lans a cōfōrtio peccatoz exclusi me a puerfa
tione hoīm. **P**er has auēs diuersa genera pe
nitentiū notari pnt. nam pellicano q est auis
nimie maciei et soliuaga cōpantur heremite.
Nycticoraci vero que in nocte vigilat et que
ritescas simulat illi qui a publico remotus dū
aliū in nocte huius seculi dormiunt vigilat et
escas aie sibi querit. **P**asser est ille q sagax ad
alta virtutū fugit vbi tutus est a laqueis ynde
nō descendat aliquid tollere de domo. **I**deo
vel ad cumulū mali.

Tota die exprobrabant mihi inimici mei
et qui laudabant me aduersum me iura
bant.

Tota die. i. assidue (exprobrabant) i. insul
tabant (mihi inimici mei) verbis iniuriis et
improperiosis (et qui laudabant me) dum cum
eis fruerer vita seculari et cū eis essem in inso
lentis (aduersum me iurabant) i. ad me euer
tendum cōspirabant. vel sū eodem tpe ore pa
lam sed fecte laudabant et corde insidias ppara
bant. **Q**uos diabolus gliter nequit capere ar
te quadā vult decipere facit enī irrideri peniten
tes quasi iurent in eoz detestationē qui prius
laudabant eos dum cum eis erant seculares.
Et hoc ideo.

Quia cinerē tanq̄ panē manducabam
et poculū meum cum fletu miscebā.

Qz cinerē. i. reliq̄as pētoz (tanq̄ panē man
ducabā). i. penitēdo p̄sumebā qz sic panis mā
ducādo p̄sumit sic omēs reliquie pētoz et etiā

tenuia. i. leuia peccata p pniām debēt cōsumi
(et poculū meū). i. tpalem iocunditatē vel desi
derium celestis patrie p dilatiōe (cum fletu mis
cebam). i. cum lachrymis misceui. **N**ihil tem
porale mihi erat suauē sed celestē patriā tū de
siderabam. **A**d lram etiā de penitentibus qui
busdam auditū est q panem cineri miscebant
et liciuio conficiebāt. hec autē oīa faciebam

A facie ire indignatiōis tue: qz eleuans
allifisti me.

A facie ire indignatiōis tue). i. ab instan
tia vindicte et a presētia penalitatis a tua in
dignatione pcedentis. q. d. talenti austeritatem
sustinebam cōsiderans aduentū tuum et futu
rum iudiciū ne scz grauiorē inuenerem in
purgatorio vel in inferno penam ppter pecca
tozū meoz grauitatem (quia eleuans) me in
honorem faciendo ad imaginem tuā qua oīa
animalia superamus (allifisti) et ad terram con
cussisti (me) peccantem. nullum enim animal
hanc penam miserie sentit et gebenne nisi ho
mo. **Q**uia enī fecit deus hominem ceteris cre
aturis ratione meliorē ideo secuta est damna
tio iusta peccantem. hoc verbū dicant qui ali
quando sancti et in virtutibus eleuati fuerunt et
postea ceciderunt. **N**el possunt quedā iam
predicta p̄sone christi cōuenire vbi torporē et
cūit et vt fastidium repellere debeam^r inuitat
cum dicit. (**S**imilis factus sum) etc. **I**te tres
auēs significant christū (pellican^r in solitudi
ne) christus est solus natus de virgine **S**olus
enim sic. ideo solitudo. **D**einde (nycticorax) in
nocte (in domicilio) qz in tenebris ignorantie
et cecitatis iudeoz tanq̄ in nocte et in p̄uari
tatione tanquā in domicilio et ruinis ipoz oc
cisus est. postea (vigilauit) in resurrectione et fa
ctus est sicut passer volitando id est ascenden
do (solitarius) et singularis (in tecto) id est in ce
lo vbi interpellat p nobis. (**T**ota die) et assi
due (exprobrabant mihi inimici mei) et mul
ta obprobria ingerebant et qui laudabant me
adulando (aduersum me iurabant) id est con
spirabant insidiando. (**Q**uia cinerē tanq̄ pa
nem manducabā). i. pētores penitentiā agen
tes qui igne vicioz combūsti erant carbones
emortui et inclināti incorporabā mihi tanq̄
suauem cibū et quemadmodū illos quierant
habiles et idonei ad hoc vt essent in corpore
meo. **S**ic enim recepit matheū publicanū et
pētozem sicut iōannē virginē et innocentē (et
pplm meum cum fletu miscebā) id est eos qui
bus reficiebat tanquā poti sociabā cum fletu
sua pēta et tristitia pnie cum leuā iusticie ad

iungebā. Iterū habebāt materiā mihi expro-
brandi (a facie ire et indignatōis tue). i. a ma-
nifestatōe grauioris et leuioris vindicte quam
ego fm grauiora et leuiora peccā mea eoz repu-
tatione pmeruerā. que facies videbat ex eo es-
se qz tu (elcuans allisisti me) scz sublimē me in-
stinctens et scia et virtutibz pmissisti me subiace-
re miseris. Deinde iterū loquitur christus in p-
sona membroz vel penitens in psona sua.

**Dies mei sicut umbra declinauerūt: et
ego sicut fenū arui.**

Dies mei sicut umbra declinauerūt. i. ve-
locissimē cum sūma festinatōe euauerūt et
ad modū ymbre qsi obsecrati et vani inutiles et
infructuosi transierūt et ego sicut fenū arui. i.
sine rore gfe et tabescendo defeci. Quēadmodū
enī fenū hodie virefcit et eras marcessit ita ho-
mo in hoc seculo de leticia in tristitia de salute
in infirmitate de felicitate in miseria de vita in
mortē transit. Deinde post afflictionē peniten-
tis ponit subleuatio saluatōis et pmo pās ei
ad hoc faciendū. q. d. hoc ego iuste et merito
patiens defeci.

**Tu autē dñe in eternū pmanes: et memo-
riale tuū in generatōe et generationē.**

Tu autē dñe in eternū pmanes. i. stabiliter
sine defectu et mutacōe et sine pās diminutōe
et viges ad me liberandū qvignisti ad me hu-
miliandū et ideo piciari potes cum volueris
(et memoriale tuū). i. memorabilis misericōdia tua
que dicitur memoriale dei qz nunquā obliuiscit
misereri. Vel (memoriale tuū). i. pmissus me-
morabile de venia ingemiscens et in genera-
tione et generationē. i. in omīs generatōes et iō
quodāmodo piciari debes. Memoriale vo-
cam? aliqd egregie factū memoria dignū per
qd misericōdia christi intelligēda est. plus enī opa-
tus est circa genus humanū ex misericōdia qz ex
iusticia. Nam.

**Tu exurgens misereberis syon: qz tem-
pus miserendi eius qz venit tempus.**

Tu exurgens et potentia tuā manifestans
pbeno auxiliū qui quasi dormiēs distuleras
(misereberis) prius (syon). i. ecclesie iudeoz in-
cipiendo ab hierl'm (qz tps miserendi eius) ve-
nit scz tempus gfe et repenit (qz venit tps) acce-
ptabile et dies salutis qd durat vsqz ad diē iu-
dicii. Vel (misereberis syon). i. ecclesie ex pccō-
ribz penitentiis vt plurimū collectie (qz tps mi-
serendi eius) est. indiget enī nunc mia. Consi-
dat qz qui agit pñiam qm venit tps miserendi
et saluandi: dñs enim est misericors. Et vere
misereberis.

**Quā placuerūt seruis tuis lapides ei:
et terre eius miserebunt.**

Quā placuerūt seruis tuis. i. aplis et cete-
ris p'dicatoribz (lapides ei) scz syon. i. pphē fir-
mi in quoz eloquijs bñplacitū habuerūt (et ter-
re eius) syon. i. p'uaricatorz (miserebunt) mun-
dantes terrenos et de terra imaginē dei formā-
tes. de illa enī terra mīta mīlia pueri sunt. Vel
(qm placuerūt seruis tuis). i. angelis et p'dica-
toribz (lapides ei) syon. i. ecclesie vltis scz scī q
sūt firmi et fortes i fide et pfecti i virtutibz (et ter-
re) seu pulueris (eius) ecclesie scz pccōz q sunt in-
firmi et mia indigentes (miserebunt) pcurātes
eozū p'motionē in bonū vt fructū sanctitatis
exhibeant.

**Et timebūt gentes nomen tuū dñe: et
omīs reges terre gloriā tuā.**

Et inde siue p hoc (timebūt) et (gloriā) q
modo timere nesciūt (nomen tuū dñe) scz chri-
stianū et cōuertēt sicut iam videm? impletū p
eaz p'uerionē ad deū. Que enī pūs idola me-
tuebant et demonioz noīa inuocabāt nūc no-
men dñi venerationē et timent et nō tñ subditi
et omīs reges terre timebūt (gloriā tuā). i. glo-
riosa et potētiā tuā maiore sua. Vtrūqz ad vtrū-
qz referendū est qz et gētes et reges timebūt no-
men tuū et gentes et reges timebūt gloriā tuā
Et hoc ideo.

**Quia edificabit dñs syon: et videbit in
gloria sua.**

Quia edificabit dñs syon. i. ecclesiaz suaz p
mundū. hoc agit nunc vt iam lapides vni in
structurā currant nō in ruinā. et edificata sy-
on (videbit) dñs (in gloria sua) vbiqz dilatata
vel tandē videbit gloriosus q primo visus est
infirmitas. Nam i edificatōe syon et in ecclesia mi-
litante visus est tantū in infirmitate ac pō euz
venerit iudicare et appuerit in maiestate sua et
p'ate tunc et in ecclesia triūphāte videbit in glo-
ria sua. Sz antequā illud fieret vel hoc fiat.

**Respexit in orationē humiliū: et nō spre-
uit precem eoz.**

Respexit misericōditer (in orationē humiliū) et
paupum spū q spū pleni orabant vt videret et
nō spreuit precē eoz minus dicit scz nō spre-
uit et plus intelligit scz q exaudiuit. hoc agit et
modo in edificatōe syon. Orant et gemūt edi-
ficantes manducat cinerē tāquā panē et potus
suū cum fletu miscent ne in futuro sero quera-
t inaniter petat. frustra pulset. foris cum virgi-
nibz fatuis remaneat. et respicit dñs in oratio-
nem eoz. Ora g et curre qz respicit dñs in orō-
nem humiliū.

Scribant hec in generatōe altera: et po-
pulus qui creabit laudabit dñm.

Scribant nunc (hec) que dicunt de mise-
ratione syon et eius edificatōe (in generatōe al-
tera). i. ad pphetisandū nouū testamētū. **Uel**
(scribant) ab euāgelistis et memoriter teneant
hec que sūt in edificatōe syon (in generatōe al-
tera). i. ad opus generatōis alterius scz noue
psutura vt de tantis bñficijs deū laudet ideo
subdit et ita (plus) acquisitiōis (qui creabit)
in bonis opibz (laudabit dñm) de sua repatōe
Et qz supra dixit edificabit dñs syon et iterū
scribant hec in generatōe altera. modo vtrūqz
declarat scz quomō edificauit et quid dixit esse
scribendū dicens.

Quia pspexit de excelso sancto suo: dñs
de celo in terrā asperit.

Quia pspexit oculo sue misericōdie (de excel-
so scō suo) scz habitaculo. i. de sinu patris et ape-
rit euidēt qd dixit (dñs) excelsum (de celo) ce-
lorz (in terrā asperit) ad hūiles ppha ppter cer-
titudinē dicit vt pterita que tūc adhuc erāt
futura pspexit dñs ex alto vt hūiles videret
et inde ad hūiles humilis veniret et ex alto fa-
ctus est humilis vt hūiles exaltaret respexit
vt miseret. Descēdit vtrūcula quibz neri era-
mus absolueret. **U**nde sequit.

Et audiret gemitus cōpeditoz: vt sol-
ueret filios interemptoz.

Et audiret gemitus cōpeditoz (scz scōz q
legalibz vinculis astricti cum gemitu orabant
vt deus mundū a pctis solueret vel scōz qui
sunt cōpediti timore dei et disciplina eius qbz
ligati martyres dura sustinebāt vel penitentiū
qui prius erant astricti rētibz pctōz (et vt sol-
ueret). i. liberaret a paternis erroribz vlt nodis
pctōz (filios) viuentes in mūdo (interemptoz)
fraude diaboli. i. occisorz seu mortuoz et dam-
natoz ne sic dānarent sicut pēs coz. **A**dhoc
aut audiret et soluit.

Et annūcient in syon nomen dñi: et lau-
dem eius in hierl'm.

Et soluti iam (annūcient) primo (in syon)
id est in ecclia pmitua (nomē dñi). i. laudē de
dei essentia (et) deinde (laudez eius) scz opa (in
hierl'm). i. in generali ecclia ad hoc enī a dia-
bolicis et pctōz laqueis soluunt vt laudē an-
nūcient in ecclia. **Uel** (vt annūcient in syon)
que speculatio dicit. i. in pñi ecclia que adhuc
p speculū videt et gloriā dñi a longe speculat
(et laudē eius in hierl'm) celesti que visio pacis
dicit cuius habitatores facie ad faciē vidētes
laudent eum in eternū. annūcient inquā.

In cōueniendo ppos in vnum: et re-
ges vt seruiant dño.

In cōueniendo). i. ad cōueniendū (ppos in
vnu). i. in vnitatē fidei et morz (et sūt reges) ter-
rarū et pncipes ppoz ad hoc (vt seruiāt dño)
vniuersi. hoc est vt faciāt magnos mediocres
et pnos cōuenire in ecclia vnitatē vt omēs
seruiant dño q eis misericōditer dignatus est sub-
uenire. **F**rauditi sunt ergo qui erant in pssura
et humilitate vt esset nris tptbz ecclia in tanta
gloria vt iam regna que psequēbant ipā serui-
ant dño. **I**llis aut annūciantibz.

Respondit ei in via virtutis sue: pauci-
tatem dierū meoz nuncia mihi.

Respondit ecclia vocata (ei) scz dño credē-
do. grās agendo. beneuendo. gratulando et
obsequēdo. nō ptempnit sed vocata rñdit et cō-
plura fructū reddidit vocata est ecclia et rñdit
dño qñ quisqz pctōz grās ei agit vocat ab illo
Ille vocat iste rñdet nō voce sed corde nō lin-
gua sed vita et hoc (in via virtutis sue). i. reuer-
sus et positus in via virtutis ac grē et pñie et res-
pondendo orauit. d. **D**eus (paucitatē) et bre-
uitatē (dierū meoz nuncia mihi). i. breue tps
vite mee fac me attendere ne transitorijs inhe-
ream. valde enī ad eternitatē aīe pficit cum ei
deus breuitatē vite sue ad memoriāz reducit.
Nam cum finē suū primū cogitat minus ea
peccare delectat hinc dicit. **M**emorare nouis-
sima tua et in eternū nō peccabis. vñ et **P**iero.
phia vera est assidua mortis meditatio. **E**t qz
tendo ad eterna.

Ne reuoces me in dimidio dierū meoz
in generatōe et generationē anni tui.

Ne reuoces me in dimidio dierū meoz) p-
sentū. i. ne sinas me reuocari ad transactā vi-
tam pctōz sed hos dimidios dies et futuros
cōtinuē. **C**um nos deus vocat ad ea que ante
nos sunt inuitat. cuius reuocare est cum ad ea
que retro sunt nos cadere pmitit. pñtes vero
dies quantūcūqz sint boni nō sunt nisi dimi-
diū et impfecti nisi addant eterni. **O**rat ergo ne
eum in dimidio dierū reuocet. i. ne hoc q tpa-
liter viuit obliuiscendo a cursu celestiu ad tpa-
lia amanda corruat. **M**inus enī eterna dili-
mus cuz in delectatōe pñtis vite oculos cor-
dis intendim. **C**um po transitoria omnia co-
gitamus magis ad amāda celestia excitamur
dies enī mei exigui sunt sed (in generatōe et ge-
nerationē). i. in eternū sunt anni tui q nō tran-
seunt nec mutāt de quibz fac me satagere. **A**n-
ni dei eternitas eius est. vbi nihil est preteritū
vel futurū vbi nō est nisi est. **Q**uia.

In initio tu dñe terrā fundasti: et opa manuum tuarū sunt celi.

In initio ipso (tu dñe terrā fundasti) q̄ eternitate tua p̄cedis om̄ia que fecisti. sine initio ei ante creaturas extitisti (et opa manuum tuarū). i. verbi et virtutis (sunt celi) q̄ qd̄ p̄bo facit hoc et manu. i. virtute et p̄ ista duo sc̄z celū et terrā intelligunt om̄s creature a deo facte. p̄ terrā enā ecclia et p̄ celos apli possunt intelligi in quibz celis manēs deus insonuit p̄ceptis ch̄m̄ ascauit miraculis irrigauit terraz umbre veritatis. Et sicut ante om̄ia creata fuisti ita post mutata p̄manebis. Unde subdit.

Ipsi p̄būt tu autē p̄manes: et om̄es sicut vestimentū veterascent.

Ipsi sc̄z celi et multo magis terra (p̄bunt) p̄flagratione ignis quo ad aliquā dispositionē sc̄z sc̄dm̄ qualitātē de celis p̄ximis terre hoc constat de superioribz aut certū nō est. Vel (celi). i. iusti sc̄dm̄ corpus p̄būt sed in meli⁹ mutabunt in resurrectione (tu autē p̄manes) om̄ino sc̄mp̄ immutabilis qui mutari nō potes (et om̄s sicut vestimentū veterascent) a statu in q̄ sunt qd̄ nō de angelis accipi potest sed de mutabilibz sc̄z de celis ad literā vel de sanctis qui veterascent sicut vestimentū. i. sc̄dz corpus qd̄ more vestis p̄sumit sed in meli⁹ mutabunt.

Et sicut opertoriū mutabis eos et mutabunt: tu autē idem ipse es: et anni tui nō deficient.

Et sicut opertoriū mutabis eos) celos (et mutabunt) a statu suo in meliōrē q̄ iam corruptioni sicut ante nō subiacebūt. vel celos. i. sanctos mutabis vt vicioz sorde mūdati pulchriores fiāt et mutabunt ad eternitatē (tu autē idem ipse es). i. idem p̄manes sine mutatiōe (et anni tui) qui erunt in generatiōe et generatiōe id est duritia tua que in ānis apud nos distinguitur (nō deficient) et nullo sine claudēt q̄ eternitas tua immutabilis p̄manet. Deinde sequit̄ hilaris p̄clusio ostendens q̄ et nos ibi esse poterimus.

Filij seruoꝝ tuoꝝ habitabunt: et semen eoꝝ in seculū diriget̄.

Filij seruoꝝ tuoꝝ). i. aploꝝ qui p̄ p̄dicatio nem eoꝝ i fidesūt geniti et nō tm̄ ipsi fui (habitabūt) et p̄seuerabūt i tuis ānis nō deficientibz et eternaliter corā te (et semē eoꝝ). i. imitatores et tota sequēs generatio electoꝝ (in seculū dirigetur). i. in eternū q̄ sc̄mp̄ actu et p̄tinue in deum ferent̄ et dirigent̄ ad appetendū eternitatē et in eternū manebūt. Vel (filij suoꝝ tuoꝝ habitabūt) ibi. i. serui p̄ bona opa quasi p̄ filios.

nemo enim ibi habitabit nisi p̄ opa sua. Non enim qui dicit dñe dñe. sed qui facit voluntatē patris ipse intrabit in regnū celoꝝ (et semen eorum). i. opa sine quibz nullus intrat et vñ fructus eternus meretur (in seculū). i. in eternū (diriget̄) q̄z nīl totū intrat. Noli ergo esse sterilis si intrare et habitare vis sed p̄mitte fetus operū quos sequaris. p̄cedant te opa tua pare tibi epulas eterne refectōis: filij tui te ducāt ad terrā p̄missionis.

Oratio. Exorabilis dñe intende in orationē suppli cum tuoꝝ vt q̄ in p̄ctis detenti tanquā fenūz aruū respectu celestis misericōdie subleuemur. Per dñm no.

Excitatio ad rei laudē et gr̄az actionem p̄ multis beneficijs collatis et p̄tendendis et in omnibz eius operibz.

ps. cii.

Benedic anima mea dño: et om̄ia que intra me sunt nomini sancto eius.

Auctor psalmi p̄pha dauid. Titulus hic est psalmus sc̄z iste fit ipsi dauid sc̄z vero christo. hoc est laus ista que hic cantat̄ fit christo non aliq̄ post p̄dictas quidē preces paupis sequit̄ hic p̄conia gaudentis. primo sc̄p̄m ad laudā dum deū exhortantis atq̄ in hoc se ceteris exemplū pponentis. Materia enumeratio beneficior̄ dei multipliciū. Intētio monere ad deuotaz laudē dei p̄ tantis suis beneficijs. Sententia in generali p̄pha in isto psalmo in p̄sona cuiuslibet fidelis excitat sp̄m humanū sc̄z p̄p̄iū sp̄ritū angelicū vniuersitatē creaturarū ad laudandū deū enarrans et enumerans multitudinē beneficior̄ collatoꝝ et conferendoꝝ.

Sentētia in speciali p̄pha ergo in p̄sona generalis iusti loquens et qd̄ sibi hoc omnibz p̄sulsens q̄ om̄s q̄ in christo sunt quasi vnus homo sunt sc̄dm̄ superiorē vim anime. i. rationē exhortat̄ animā ad benedicendū deū dicens. (Benedic). i. laudem dic et gr̄as redde p̄ beneficijs o (anima mea dño) et lauda eum q̄ dicit sacrificiū laudis honorificabit me. Non enim habemus quid ei ex tantis beneficijs retribuam⁹ nisi vt eum incessanter laudem⁹ et nō sicut et oretenus sed ex intimis omnibz. Unde subdit (et om̄ia que intra me sunt). i. interiora mea sc̄z om̄s cogitatōes oēs vires bona naturalia et gratuita b̄ndicite (nomini sc̄to eius) vt si aliq̄ foris cessat lingua a laude dei nunq̄ cesset a laude eius affectus interioris animi et si aliquādo in laude eius fatigat corpus

nunquā fatigetur animus? et sic quicquid est hominis ap-
plicet laudibus diuinis. Et ex intus affectu idē
repletur ut magis exhortetur.

**Benedic anima mea domino: et noli obliui
sci omnes retributiones eius.**

Benedic inquit (anima mea domino) et ut semper
benedicas (noli obliuisci) tamquam ingrata (omnes re-
tributiones eius). id est beneficia que tibi retribuit quod
bona pro malis reddidit. que vere magna sunt.
homo quippe ad imaginem dei factus pro simili-
tudine quam deo debebat reddidit dissimili-
tudinem et pro his malis retribuit deus bona in-
spirando penam et prestando veniam et alia multi-
plicia. Cogita ergo omnia mala tua quod quod mal-
ta ea sunt tam multe bone retributiones dei sunt.
Non enim ante oculos tuos poterunt esse retri-
butiones dei nisi ante oculos tuos fuerint peccata
tua. Unde subdit retributiones.

**Qui propicius omnibus iniquitatibus tuis:
qui sanat omnes infirmitates tuas.**

Qui propicius omnibus iniquitatibus tuis origi-
nibus et actualibus eas remittendo si volueris et
vere peniteris (qui) post remissionem etiam (sa-
nat omnes infirmitates tuas) que relinquunt ex
peccato ut est penitas ad malum quam sanat impedi-
do pensum et difficultas ad bonum quas sanat
expediendo peccatum. Sanat etiam infirmitates
anime nunc fouendo blandis nunc secundo aspe-
rit et generaliter omnes infirmitates sanat et cor-
pales quod spirituales quantum ad salutem anime spe-
ctat. omnipotenti enim medico nullus insanabi-
lis languor occurrit.

**Qui redimit te interitu vitæ tuæ: qui
coronat te in misericordia et miserationibus.**

Qui redimit precio sui sanguinis (de inter-
itu eterno. id est de morte quam perdidisti deum offendendo et
ab eo recedendo qui si uiceris etiam (coronat te)
post certamen. id est coronare disponit in celestibus non
in tuis meritis sed in misericordia sua (et misera-
tionibus). id est misericordie effectibus. Coronat nos de-
us ad gloriam non ex nostra iusticia sed in sua misericordia
non ex nostris operibus sed in suis miserationibus post
coronam quid agam. Sequitur et dicit.

**Qui replet in bonis desiderium tuum: reno-
uabit ut aquile iuuentus tua.**

Qui etiam (replet). id est satiabit (in bonis) cele-
stibus et eternis que hic desiderabas (desiderium
tuum) quo hic ad ea suspirabas. Manifestatio
glorie sue nos satiabit. satiabor inquit cum appa-
ruerit gloria tua. Ibi quidem facietas cum desi-
derio et desiderium cum facietate erit. nec deside-
rius penam nec facietas fastidium pariet hoc erit

quod (renouabit iuuentus tua) scilicet in futura resur-
rectione primitiua resumpta imagine ut a veteri
in nouum hominem muteris (ut aquile) que ad se
nectutem deueniens quibusdam modis in iuuen-
tutem reparat. Et quod id fieri possit demon-
strat. Quia est.

**Faciens misericordias dominus: et iudicium omni-
bus iniuriis patientibus.**

Faciens modo et in futuro (misericordias dominus)
sed misericordibus quoniam ipsi misericordiam consequuntur. Illi sunt
qui inimicos diligunt et in se peccantibus dimittunt
tunc ac indigentibus subueniunt. Non est aliud
vehiculum quo perducamur ex hac vita ad cele-
stem patriam nisi misericordia sic enim in te facit misericordiam
deus si misertus fueris. Ex si non feceris misericordiam
sed iniuriis time quod et dominus est (faciens iudicium)
vnde ait mihi vindictam et ego retribuam et hoc (ini-
uriarum patientibus) quod punit iniurias facientes nec
malum relinquit impunitum. Deinde subiungit benefi-
cia antiquis collata ut nos speremus filia.

**Notas fecit vias suas moysi: filiis israel
voluntates suas.**

Notas fecit vias suas moysi pro quas rite est
incedendum pro his scilicet precepta et mandata legis et pro
moysen notas fecit filiis israel voluntates suas)
quid velit aut nolit pro moysen et filios israel omnes
iustos intellige quod moysi. id est ei qui legem spirituali-
ter intelligit filios israel veris pro fide dei cernen-
tibus et in quibus non est dolus notas facit suas vi-
as et voluntates. In lege magnum est mysterium quod
ideo data est ut crescente peccato humiliarentur super-
bi humiliati profiterentur peccata sanarentur. Iste sunt
vie occulte quas notas fecit dominus deus moysi pro
quem legem dedit quam peccatum abundauit ut super
abundaret gratia. Aliqui enim vident sibi homo sa-
nus et egrotat et quod egrotat non sentit: medicum non
querit. Augeat morbus crescat molestia queritur
medicus et sanat egrotus.

**Miserator et misericors dominus: longani-
mis et multum misericors.**

Miserator in actu et exhibitioe (et miseri-
cors) in natura et voluntate est (dominus) et hoc cul-
pas remittendo et penas relaxando et quod miseri-
cordia necessario sequitur patientia subdit (lon-
ganimis). id est patiens dissimulando ac peccan-
tes diu sustinendo et ad penitentiam expectando.
(et multum misericors) multos peccatores multo-
tiens et multis modis reuocando et redeuntes res-
cipiendo nec est illi peccatum quod penitentem non remit-
tit etiam si blasphemus fuerit nec tamen peccata remittit
sed et dona superaddit. Vocat multis modis ad
correctionem et penam. vocat beneficis creature. vo-
cat impetiendo spiritus vniuersi. vocat pro lectorē. vo-

cat p̄ inima cogitationū. vocat p̄ flagellū cor
rectōnis. vocat p̄ misericōdiam p̄ solatōis. Et ve
re misericors qz.

Non imppetuū irasceſ: neq; in eternū
cōminabit.

Non imppetuū irasceſ penitētib; nec eter
nam exercebit in eis vindictā sed p̄ solat p̄mit
tens iram finiendā (neq; in eternū cōminabit)
de pena eterna sed ad modicū tps qz adueniē
te p̄nia statū adest dei misericōdia ⁊ p̄donat veniā
Jam enī nō sumus filij ire qz sublat⁹ est reat⁹
culpe q̄uis remaneat obnoxietas pene. Age
q̄ p̄niam obediēdo vocanti ne longanimitate
mic dei male vtendo thesaurises tibi irā in die
ire ⁊ reuelatōnis iusti iudicij dei. Et hoc autē
patet qz nō irasceſ nec cōminabit eternū qz.

Non scdm̄ pctā nostra fecit nobis: neq;
scdm̄ iniquitates n̄as retribuit nobis.

Nō fm̄ pctā n̄a). i. fm̄ merita pctōz n̄oz
(fecit nob) qz qd nō merebamur accepim⁹ cū
gratis bona nob p̄stitit (neq; fm̄ iniquitates no
stras). i. fm̄ merita iniquitatu; n̄az (retribuit
nobis) vt mala que meruim⁹ inferret; aut ni
hil respectu aut citra p̄dignū nos puniuit im
mo cū digni essem⁹ morte etiā p nobis mortez
subijt ⁊ post offēſā nos absoluit nos reddidi
mus mala p bonis ip̄e vero retribuit bona p
malis. Unde sequit.

Qm̄ scdm̄ altitudinē celi a terra corro
borauit: miām suā sup̄ timentes se.

Qm̄ corroborauit ⁊ p̄firmauit (miām suā)
.i. miām roboratā ⁊ indeficientē exhibuit spe
cialiter ⁊ maxie (sup̄ timentes se) ⁊ penitentes
qz tales se hūilant. Sic leo misereſ hoi. p̄stra
to corā se et hoc (fm̄ altitudinē celi a terra) q. d.
sicut celū terrā valde excedit ip̄m qz vbiq; ⁊ vin
diq; p̄tegit ip̄i influit sine quo ip̄a deficit cum
inde sit lux ⁊ aer pluuiā ⁊ fruct⁹ sic in infinitū
ampli⁹ miā dei n̄am misericōdia excedit nos vin
diq; p̄tegit nobis grām influit luce sua nos il
luminat spū replet spūali pluuiā rigat fructu
boni opis secundat.

Quantū distat ortus ab occidente: lon
ge fecit a nobis iniquitates n̄as.

Quantū distat ortus (solis seu lucis (ab oc
cidente) et a tenebris tam (longe fecit). i. elon
gauit (a nobis iniquitates n̄as) illas remittēdo
qz enī pctā nobis dimittunt tunc tam longe
sunt a nobis quantū distat lux a tenebris imo
vt viuus a mortuo sic tunc iust⁹ differt ab iniq;
Nā pctā remittunt tūc occidūt pctā ⁊ oris grā
pctā quasi in occasu sunt grā qua liberaris in
orti est ad ortū atēdere debes ab occasu auer

ti. Auertere a pctis tuis p̄uerrere ad grā dei.
Quō misereſ pater filioz misertus est
dñs timentib; se: qm̄ ipse cognouit fi
gmentū nostrū.

Quō et qz paterno affectu (misereſ p̄) car
nalis (filioz) delinquentiū etiā in flagell⁹ (ita
misertus est dñs timentib; se) ⁊ penitentiū de
pctis suis. p̄ misereſ filioz cū verberat vt
emendet ita ⁊ dñs corripit nos interdū vt sal
uos faciat nō tñ delinquit vt pdat (qm̄ ipse
p̄gnouit figmentū n̄m). i. fragilē plasmatōez
et infirmitatē n̄az scz p̄nitatē ad peccandū et
fragilitatē ad standū. Nouit qd fecerit. quō la
psum sit. quomō reficiendū sit. Deinde expo
nit figmentū subdens.

Recordatus est qm̄ puluis sumus: ho
mo sicut fenū dies eius tanq; flos agri
sic efflorescit.

Recordat⁹ est) misericōditer. tūc dñs quasi obli
uiscit qm̄ nō misereſ ⁊ tūc videt quasi recor da
ri qm̄ ei placet misereſ (qm̄ puluis sum⁹) et ori
gine et resolutōe quantū ad corpus vñ nisi a
quis mic sue nos irrigasset a q̄libet vento; fla
tu p̄geremur (hō) enī hoc habz qz (sicut fenū)
id est herba ad modicū virens ⁊ cito areſcens
est (dies eius). i. felicitas vel vita eius vel stat il
le noiati⁹ hō absolute vt locū habeat seq̄ns
relatio scz eius ⁊ (tanq; flos agri) qui cito tran
sit (sic efflorescit). i. ad tps paruū sic florescit. vt
(efflorescit). i. deflorescit et florescere desinet. At
tende o homo in hoc versu qd sit.

Qm̄ spūs p̄transibit in illo et nō subsi
stet: et nō cognosceſ ampli⁹ locū suū.

Qm̄ spūs). i. anima in hoīe exiēs (p̄transi
bit in illo) in morte et egrediet ab eo et illo es
gresso (nō subsistet) homo ⁊ tunc omnis iocū
ditas viriditatis eius traditur obliuioni (⁊ nō
cognosceſ spūs (ampli⁹) locū suū) scz corpus
in quo habitauit vt reuertat ad habitandū in
eo in hoc mūdo. Talis est vindicta pcti talis
est pena inobediētie. Considera ergo homo
in te ip̄o corruptionē ⁊ mortalitātē quā habes
a pctō ⁊ ex tua pena recognosce quāta sit cul
pa nō custodire dñi mandata. Et dum tuā at
tendis humilitatē ⁊ vilitatē noli extolli quic
qui enī melius eris grā illi⁹ est et misericōdia nō
tua iusticia. Unde sequit.

Miscōdia autē dñi ab eterno et vsq; ine
ternū: sup̄ timentes eum.

Miscōdia autē dñi ab eterno). i. a mundi p̄n
cipio (et vsq; in eternū). i. sine fine. Vel (ab eter
no) p̄posita ⁊ p̄finita qz ab eterno fuit in eo p
positū; misereſ (⁊ vsq; in eternū) p̄māſura erit

et manebit nunquā deficiens impetuu3 (sup
timentes eum) timore casto 7 filialis reueren-
tie qui etiā in p̄ia manebit sed nō sup alios sic
erit qz quisq3 cū timere negligit in inferno 7 in
tormento remanebit. q. d. talis est natura hoīs
sed p̄ misericōiā dei erit eternus hinc p̄sumptiō3
premit inde spem statuit.

**Et iusticia illius in filios filioz: his qui
seruant testamentū eius.**

Et iusticia remuneratio 7 retributio iusticie
seu iusta (illi3). i. ab illo exhibita erit (in filios
filioz) q̄ sunt imitatores 7 heredes patronoz
bonoz. q. d. p̄ misericōiā 7 iusticiā eius dabitū3
merito eum eterna merces p̄ bonis operib3.

Et ne oīs p̄sumant subdit (his qui seruāt te-
stamentū eius). i. p̄cepta dñi custodiūt corde
recipiendo et ope adimplēdo intus pfidē 7 ex-
terius p̄ opationē. **Et ideo** quomodo custodi-
endus sit ostendit cum subinfert.

**Et memores sunt mandatorū ipius: ad
faciendū ea.**

Et q̄ (memores sunt mandatorū ipius) nō
tantū ad sciendū in mente vel ad loquendū in
ore sed (ad faciendū ea) in ope. i. vt agāt qd̄ di-
dicerūt prius est ergo voluntatē dñi in scriptu-
ris sanctis inq̄rere 7 postmodū opando fideli-
ter adimplere. Ille enī testamentū dei bene cu-
stodit q̄ dñica p̄cepta 7 memoriter retinet. **Et**
bene opando implet. **Nō** si nimis multa tibi
vident in duob3 mandatis charitatis oīa im-
plere. **Tene** ergo radicē charitatis et tota ar-
bor est in te et certe debemus esse memores ad
faciendū qz.

**Dñs in celo parauit sedem suam: 7 re-
gnū ipsius omnib3 dñabit.**

Dñs scz christus q̄ ascendit (in celo) scz em-
pitco tanq3 in loco digniori 7 eminentiori (pa-
rauit sedem suā) vt ibi oib3 sc̄tis et electis elu-
ceret virtus glorie sue. **Qui** hoīem assumptus
in celū leuauit ip̄e sibi 7 nobis in celo sedē pa-
rauit sibi vt sedeat ad dexterā p̄is nobis vt se-
deamus in regno p̄is (et regnū ip̄i3) cui3 enī3
ciues erunt reges (oib3 dñabit) qz oīa ei subijci-
entur 7 de oib3 scz bonis 7 malis iudicabit p̄di-
cit iudiciū futurū ne peccātes insolescant. **De**
inde oīs creaturas monet benedicere incipi-
ens ab angelis 7. d.

**Benedicite dño omnes angeli eius po-
tentes virtute: facientes verbū illius ad
audiendā vocē sermonū eius.**

Benedicite dño oīs angeli eius nunci3 ve-
ritatis aggaudētes salutē nr̄e 7 vestre qd̄ p̄ gra-
tulando dicit nō impando vl̄ monendo. q. d.

qd̄ facitis amo qz quotidie b̄ndicūt 7 laudant
cantando sanctus sc̄tis sc̄tis sc̄tis 7c. qui estis (po-
tentes) et excellentes (virtute) et p̄tate data vo-
bis a vestro creatore (facientes verbū). i. man-
data illius ad hoīes illico que fuerit locut3 ex-
plentes 7 hoc (ad audiendā). i. ad hoc vt pros
hoīes audiant (vocē sermonū eius). i. intellē-
gant que p̄cepit. **Deus** enī p̄ angelos manife-
stat voluntatē suā hoīb3.

**Benedicite dño oīs virtutes eius: mi-
nistri eius qui facitis voluntatē eius.**

Benedicite dño oīs virtutes eius) qui vir-
tute illius roborati signa 7 mira ac queq3 ma-
gnalia opamini diuina virtute. deinde genera-
liter de oib3 subdit. **Vos** ali3 (ministri eius)
qui in alijs gr̄az distributiōib3 deo ministra-
tis (qui facitis voluntatē eius) quā cum intuen-
tes agnoscitis 7 p̄ implenda voluntate eius fa-
citis omnia que facitis. **Si** igit̄ vis benedicere
dñm fac verbū eius. fac voluntatē ip̄i3. **Dis**
enī maleuolens 7 si lingua tacet vita dñm ma-
ledicit et si hymnū canit lingua multos tñ in
blasphemiā mittit vita. **Et** ne te iactes qz fa-
cis voluntatē eius qz nō est opus tuū sed dei.
Unde subdit.

**Benedicite dño omnia opera eius: in
omni loco dñationis eius: benedic ani-
ma mea dño.**

B̄ndicite dño oīa opa eius) qz cum benevi-
uis 7 in bona vita dñm b̄ndicis opa eius b̄n-
dicunt eum nō merita tua ip̄e est enī qui p̄ te et
in te bonū opat. **Al̄** b̄ndicite etiā (dño oīa
opa eius). i. celestia 7 terrestria scz angeli 7 ho-
mines p̄ se alia vero inquantū sunt creaturis
intellectualib3 materia laudis diuine vt in eis
et de eis b̄ndicat deus et hoc (in oī loco dñatio-
nis) et p̄tatis eius. i. vbiq3 vñ sicut nulla crea-
tura sic nullus locus laudi eius excipit vt qui
vbiq3 est 7 vbiq3 dñatur vbiq3 b̄ndicat 7 vbi
qz ei b̄nruat 7 q̄ vndiq3 est vndiq3 illi iubilet
tur deinde cōcludendo ad seip̄3 rediens a quo
et psalmū incepit iterato excitat seip̄m ad lau-
dem dei. d. (b̄ndic aīa mea dño iterū nec vnq3
cesses a laude ip̄ius qz deus sine fine semp̄ est
laudand3 vñ incepit inde finit p̄ qd̄ notat eos
qui bonis intijs bonū finē adiungūt hoc aut̄
p̄pheta nō de sua tñ aīa sed 7 ad nr̄as qz ani-
mas loquit vt dñm iugiter b̄ndicant.

Ratio.

Sana dñe languores ppli q̄ semp̄ pctōib3
sicut pater filijs miseris vt excepū ab interit-
u mortis ppetue te anima nr̄a benedicat 7 vi-
ta clarificet. **Per** dñm

Inuitatio ad dei laudē p̄ diuersis opi-
bus suis et p̄ multis beneficijs vnuer-
se creature exhibitis. **ps. ciiij.**

Benedic anima me
a dño: dñe deus meus magnificat⁹ es
vehementer.

Auctor psalmi p̄pha dauid. **Titul⁹** talis est
psalmus dauid scz p̄phe q̄ videns animo ma-
gna et iocunda dei opa hunc psalmū cructa-
bat cū exultatōe. **Materia:** enumeratio diuer-
sorū dei operū ac etiam multorū beneficiorū
vnuerse creature exhibitōrū. **Intentio:** mo-
nere ad laudē dei p̄ huiusmōi opibz bñficijs
Sñia in generali p̄pha in isto psalmo iterū ex
alijs causis hortat et inuitat seipm et exemplo
sui om̄s hoīes et creaturas ad gloriificadū deū
scz p̄pter magnificentiā ipsius quā euidēter oñ-
dit in multis eius mirabilibz et magnalibz. Et
si fere cuncta que hic dicunt ad literā religiose
possint accipi sunt tñ plena mysterijs. **Iuxta li-**
terā ex visibilibz opibz que hic tangunt inui-
sibilia dei debent intelligi sicut ex fabrica mū-
dialis magnitudine et pulchritudine fabrica-
toris inestimabilis magnitudo et pulchritu-
do pōt ppendi et amari vt sic tandē possit ride-
ri. **S̄pūalis** tñ sensus in oibz querendus est et
p̄scrutandus. **Sñia** in speciali p̄pha ḡ dei ma-
gnalia que mente p̄cepat narraturus visionis
ipsius exultatōe ructat. d. (**Benedic**) o (anima
mea) nō tñ lingua (dño). i. lauda euz p̄ tantis
beneficijs et muneribz que hic narrant vt duz
bñdiciis illū tu bñdicaris ab illo et cōuertens
sermonē ad ipm oñdit causam quare sit bñdi-
cendus qz **D** (dñe deus meus) q̄ semp es ma-
gnus et magnificus in te et tua natura cui⁹ ma-
gnitudinis nō est finis (magnus es vehementer).
i. valde et excellenter in me et in relijs san-
ctis tuis nō crescens in te qz p̄fect⁹ es sed in no-
bis et nra noticia ex p̄sideratōe operū tuorū in
quibz magnus innotuisti. **Uñ** aut magnifica-
tus sit demonstrat cum subdit.

Confessionē et decorē induisti: amictus
lumine sicut vestimento.

Confessionē. i. laudē angelorū et hominū
omniūqz creaturarū (et decorē). i. pulchritudi-
nem (induxisti) in ceaturarū p̄ductōe et ordina-
tione. i. appuisti in eis laudabilis et decor⁹ qz
vndiqz habes creaturas que te p̄fiterur. i. lau-
dant ac decorz et gloriosum ostendūt q̄ in te es
(amictus) et coopatus (lumine) ineffabili (sicut
vestimento) qz lux vndiqz tibi est qui habitas
lucē inaccessibile. **Uel** (p̄fessionē et decorē in-

duisti). i. ecclesiaz in qua est prius p̄fessio pctōz
per quā deponit feditatē. **Deinde** decor virtū-
tum p̄ quem placet specioso p̄re filijs hoīm et
es (amictus lumine) scz ip̄a ecclesia tua qz ecclesia
facta est lux in dño que prius erat tenebre in se
ipsa (sicut vestimento). **Ipsa** enim est vestis sine
macula et ruga ip̄a est tunica incōsulilis nō di-
uidenda. prius quidē ponit p̄fessionē deinde
decorē qz ad decorē iusticie nō venit nisi p̄ce-
dente p̄fessione. prius ḡ de iniquitatibz tuis in-
cipe p̄fiteri et a p̄fessione incipis decorari de-
coratus efficiaris vestimentū dei. **Et** qz omnia
cōfitem⁹ de singulis subsequenter agit. **Et** pri-
mo de celo dicens. **Tu es.**

Extendens celū sicut pellem: qui tegis
aquis supiora eius.

Extendens celū sicut pellē (et quasi tectū et
opturā omniū sup orbē terrarū. **Ad literā** fa-
cultas dei opantis cōmēdat qz plus q̄ tibi fa-
cile est extendere vnam pellē facili⁹ illi fuit ex-
tendere tam magnū celū. figurate aut p̄ celos
sacra scriptura accipit qz p̄ eas illuminamur
p̄ pellē mortales hoīes intelligūt pellis enī q̄
mortuis aialibz detrahīt mortalitatē signifi-
cat vñ primi parentes cū peccauerūt morta-
les facti de pellibz tunicas acceperūt. **Celūz** ḡ
sicut pellis extendit qz sacra scriptura p̄ mor-
tales hoīes vbiqz p̄dicat et aperit (q̄ tegis aq̄s
supiora eius) ad literā qñ iussit vt fieret firma-
mentū inter aquas et aq̄s factū est vt sint aque
inferiores que p̄fundunt terras et sint aque su-
piores ab aspectibz hoīm remote que tegūt su-
piora celivñ alibi aque que sup celos sunt lau-
dent nomen dñi. **Quidā** dicūt hic p̄ celos in-
telligi celos aereos vltra quos sunt nubes aq̄
se quas dicūt eē aquas supra firmamētū sub
quo sunt aque inferiores in grossa s̄ba quā ex-
positōez. ponit **Aug⁹** sup gen. et eā cōmēdat
figurate aut p̄ superiores aquas charitas intel-
ligit que in cordibz p̄p̄is diffundit que quidez
sup celos est. i. sup om̄s libros et septuras bñ
aut bis aq̄s celū tegi dicūt qz in diuinis libris
nihil eminenti⁹ charitate inuenit.

Qui ponis nubem ascensuz tuum: qui
ambulas sup pennas ventorū.

Qui ponis nubem ascensum tuū (ad literā
dñs visibiliter ascendit in celū et scriptū est qz
nubes suscepit eum ab oculis eorū et de resur-
rectione nra dicūt qd rapiemur in nubibz ob-
uiāz chrīsto in aera. figurate aut p̄dicatores ve-
ritatis nubes sunt qz doctrinis cōplūūt. **Ex-**
tensa est scriptura sup orbē terrarū nec desunt
nubes que pluuunt. i. p̄dicant verbū p̄ritatis ex-

ponunt omnia que obscura sunt. Et sic p nubes corda nostra a intelligentiā scripturarū et ad deū ascendūt qui ambulat sup pēnas ventoz. ad literā velocitatē venti p pēnas significatam dñs supat p agilitatē opatōnis qvbiqz pñs est qz velocius qz venti currant opat. Un alibi dicit velociter currit sermo eius cito im- plens quicqd vult. Mystice aut venti sunt aie et pēnecvritutes q sunt in duabz alis. i. in duo bz pceptis charitatis sz charitatē omniū cha- ritas christi supat z ideo sup pēnas ventoz. i. scōrū p agilitatē charitatis ambulat et omes virtutes animarū transcendit.

**Qui facis angelos tuos spiritus: et mi-
nistros tuos ignem vrentē.**

Qui facis spūs in suba. i. spūales subas ti- bi assistentes esse (angelos tuos). i. nūcios tue voluntatis cum eos mittis. spūs enī nomen na- ture est angelus nomen officij (et ignē vrentē) id est spūs supmi ordinis scz seraphin qui in- terpretant ardentē facis (ministros tuos) cuqz vis. vñ in **Isaia**. Volavit ad me vnus de sera- phin. **Uel** q facis angelos tuos spūs vt spi- rent hoibz tuaz facere voluntatē (et ministros tuos ignē vrentē) i. ardentē vt in alijs lumen veritatis infundant in alijs pctā psumant si- gurate aut possum? p spūs intelligere spūales quos facit angelos suos. i. nūcios verbi sui et ardentē spū et charitate facit ministros suos qui alios intendūt et feruere charitate faciunt p verbū dei qd audiūt z vicia in eis psumunt nō enī incendit qui nō ardet. Et ideo oportet hoies antequā pdicandi officiū assumant esse spūales z spiritu feruentes.

**Qui fundasti terrā sup stabilitatē suā: nō
inclinabī in seculū seculi.**

Qui fundasti terrā sup stabilitatē et basem (suā). i. immobilitatē centri sui. dando civitu- tem z firmitatē p quā stat tanquā ab illa sustē- tata z in illa fundata. vñ (nō inclinabī) vel cō- monebī (in seculū seculi). i. in eternū in aliqua parte a loco suo totali z a centro mūdi in quo eius virtus sustentiva p̄sistit. Quāvis enī tran- seat fm qualitātē nō tñ fm s̄bam. Spūaliter fundavit terrā. i. ecclīā sup christū q est stabili- tas huius ecclīe et oīa p̄inet p̄tate z nos boni- tate. fundamentū enī aliud nemo pōt ponere p̄ter id qd positū est qd est iesus christus. et iō- tali fundamento suffulta nunquā inclinabī vel deficiet. Terra itaqz nō inclinabī licet.

**Abyssus sicut vestimētū amictus eius:
sup montes stabunt aque.**

Abyssus. i. mare z oīs aqz cōgeries (sicut

vestimētū) sit (amictus ei?) scz terre ex oī pte qz mare z flumina op̄iunt terrā z vt vestis cir- cūdant eā excepta vna pte q remansit arida p- pter vitā hoīm z aīalīū q abyssus tpe diluuij ita excreuit vt et montes op̄iret. vñ sequit (sup- mōtes stabūt aq) in tpe diluuij vbi ponit futu- rum p p̄terito. vel h futurū erat referendo ad tps q terra fundata fuerat. Mystice ppha ec- clēsiā futurā in diluuiō p̄secutionū volebat in- telligi. Fuit enī aliqñ tps q terrā dei. i. ecclīam ita coopuit abyssus. i. multitudo p̄secutionū vt nec ipi magni q sunt mōtes apparerēt. Sta- bant quippe sup mōtes aq qz ppli resistētes su- perabant auctoritatē fortiter euangelizantiūz verbū dei z p̄ualebant sup martyres. Sed hoc non diu quia

**Ab increpatōe tua fugient: a voce toni-
trui tui formidabūt.**

Ab increpatōe tua) o dñe. i. fm ordinatōez voluntatis tue ac si essent a te increpare (fugiet) et recedēt scz aque diluuij ad locū destinātū (et a voce tonitruui tui). i. veni terribil' z sicci (for- midabūt). i. qsi formidātes cessabūt vt appare- at terra qz p tales ventos cessauerūt. Mystice Ab increpatōe dei fugerūt aque recedentes a p̄sura montū z eminet mōtes in salutē pplōz qz cor regū in manu dñi fuit qd deflexit q vo- luit. Iussit p eos pacē dari christianis z emi- cuit auctoritas ap̄lica a voce tonitruui dei factā p ap̄los p nubes p scripturas formidāt aque p̄secutionū. mali enī p̄minatōne iudicij amēt.

Quibz aquis cessantibz

**Ascendūt montes et descendūt campi:
in locum quē fundasti eis.**

Ascendūt mōtes z descendūt campi). i. per hūc recessum aqz apparuit in terra ascensus et multitudo montū et descensus seu planici- es campoz qui prius latebāt sub aqz (in loco quē fundasti eis). i. fm loca in qbz eos a prin- cipio fundasti. Mystice Ascendūt mōtes). i. sancti in spiritalē p̄ficiūt intelligentiā (et descē- dunt campi). i. ppli se eoz doctrinis subdūt vt virtutū fructibz z floribz repleant. (in locū quē fundasti eis) in puentū ecclēsiasticū z faciunt fm dona q p̄tulisti eis quantū quis p̄p̄riū do- num habet ex te. Alios enī dedit pphas alios euāgelistas z h̄mōi. Ideo aut nō sentiūt modo nec dant operam euertere terram qz

**Terminū posuisti quē nō transgredien-
tur: neqz cōuertentur op̄ire terram.**

Terminū) z finē scz alios p̄p̄rios (posuisti) scz aqz oceanī z alijs claudendo eos litoribz. (quē nō transgrediētur) trāseundo a loco suo

et ultra pcedendo (neq; cōuertent opire). i. nō reuertent et redibūt ampli⁹ ab alueis suis vt opiant (terrā) sicut in diluuiō fecerūt. **D**ystice finē imposuī transgredi nō pnt aq; psecutio nū et si ad oras terre fluct⁹ p̄strepūt et si adhuc murmurāt terrā tñ ecclie diluuiō nō opiant vt iā liceat ecclie libere p̄dicare. **T**erminūz etiā et modū aq; tribulationū posuit ne motus eaz sit longior aut vehemēti⁹ q̄ sit opus. **S**z qd sit in terra mundata. **S**equit⁹ et dicit.

Qui emittis fontes in puallib; iter medium montiū ptransibūt aque.

Qui emittis et manare facis (fontes in conuallib;). i. in locis terre humilib; et inde iter mediū montiū scz in puallib; (ptransibūt aq;) orze ex illis fonab; sepe enī fontes pmo fluūt et deinde flumina faciūt. **D**ystice emittit (fontes in puallib;). i. gr̄az sc̄i spūs q̄ sup humilē q̄scit p̄stat hūilitatē et gr̄e subdinis et eq̄litate in mediū montiū. i. eccliaz (ptransibūt aque). i. p̄dicatores p̄bi veritatis irrigādo doctrina et donis celestib; pplm et eque oib; ministrando qz aqua dei. i. doctrina nō ppria est alicui et priuata sed cōmunis et publica. **U**lt inter mediū montiū q̄ sunt due spēs supbie quarū vna nascit ex re tpali alia ex re spūali et in istos duos mōtes est vallis hūilitatē nō declinās ad aliq; speciem supbie et in isto medio (ptransibūt aq;) gratiarū. **E**t de his fonab; et aquis.

Potabūt om̄s bestie agri: expectabunt onagri in siti sua.

Potabūt om̄s bestie agri. i. aīalia regionū (expectabūt onagri). i. aīini siluestres i defis erites (in siti sua) scz refici p̄ h̄mōi fontes et flumina. **D**ystice potabūt de ill' aq; spiritalib; (om̄s bestie agri). i. om̄s gentiles magni et pui (et expectabūt onagri). i. supbi indei supbia ctanna vagātes tanq; in defio (in siti sua) qñq; refici et bibere has aq; qz supbi indei differūt bibere vsq; in tps vltimū: fluūt ḡ ille aq; et inde bibūt timidi et feri: pui et magni gēiles et indei vt oib; hec gr̄a m̄stret. **P**ata ē aq; oib; nullū terret vt vnusquisq; fm suā sitim et desiderium capiat aliis plus aliis min⁹.

Sup ea volucres celi habitabūt: de medio petraz dabunt voces.

Sup. i. iuxta (ea) q̄ dicta sūt scz pualles ac mōtes et flumina (volucres celi) aerei (habita būt): morabunt (de medio petraz) et memorū (dabūt vocē). i. cantabūt et gaudētes vicinitatē vbi sunt nutriti. **D**ystice (sup ea) q̄ dicta sunt scz aq; et h̄mōi (volucres celi). i. spūales viri p̄templatōe gaudētes celesti q̄ p̄tutū p̄nis ce

teros volare docēt (habitabunt) qz auctoritatib; aploz et sc̄toz nō suis cordib; innitent. et (de medio petraz) dabūt voces qz in medio ecclia rum apuerit os suū ad docendū pplm et collaudandū deū. vel (de medio petraz). i. de p̄cor di autē sc̄toz vel duoz testamētōz in q̄b; sonat christus (dabūt voces) p̄dicatōis. **E**mittis inq; fontes in puallib; et cetera p̄dicta fac. **R**igans mōtes de supiorib; suis: de fructu operum tuoz satiabit terra.

Rigās etiā o de (mōtes de supiorib; suis) id ē de aq; in supiorib; p̄tib; celi generatis qz pualles et campi rigant fontib; et fluminib; scz mōtes indigēt rigari pluuijs vt ibi etiā crescat herba aīalib; oportuna (de fructu opm tuoz) id ē de effectu pluuię qd est opus tuū (satiabit terra). i. secundabit. **D**ystice (Rigans montes). i. aplos et p̄dicatores (de supiorib; suis). i. de celestib; q̄ sunt ip̄is altiora. spūali enī gr̄a corda eoz rigauit effundēs sup eos spm sc̄m. et (de fructu opm tuoz) satiabit terra qz de spūali doctrina aploz et p̄dicatoz reficit ecclia. **E**t bñ nō de fructu montiū scz opm tuoz dicit qz qd in p̄tutib; sc̄toz agit: illius est gr̄e qui merita largit. **T**erra inq; sic irrigata

Producens fenū iumentis: et herbam seruituti hominum.

Producens fenū iumentis. i. ad pabulū et nutrimentū iumentoz (et herbā seruituti hoīm). i. iumentis q̄ in cultu terre sūt hoīb; **D**ystice **T**erra pducit fenū. i. terrenū subsidū (iumentis). i. p̄dicatozib; q̄ iumēta fecit sunt qz onera ecclie portauerūt et in eadē laborauerūt. **I**ustum est enī si iumentū in terra laborat vt terra iumento suo fenū pducit. debēt sc̄i viri ab eis corporalia stipēdia p̄cipe q̄b; studēt spūalia ministrare. (et herbā). i. tpalia (seruituti hoīm). i. p̄dicatozib; suis hoīm p̄ christo et ex charitate sc̄is: et est expositio p̄cedens. **N**ota p̄ herbā et fenū intelligi vict⁹ simplicitatē: h̄ autē ē necessariū.

Ult educas panē de terra: et vinūz letificet cor hominis.

Ult p̄ eoz labores (educas panē de terra). i. frumentū vñ sit panis q̄ est hoīm nutrimentū et silr (vinū) educas vt (letificet cor hoīs) nō in ebriet scz sobrios reddat et spūalē leticiā inducat. **D**ystice **U**lt p̄ eoz p̄dicatōes (educas panē) scz christū. ip̄e est enī panis q̄ de celo descendit (de terra). i. hoīb; in terra habitantib; et terrenum corp⁹ gestantib; q̄ p̄ eoz doctrinā credūt et christū p̄fiteant. (et educas (vinū) scz spūale interiore hoīem reficiēs vt (letificet cor hoīs) spūali leticiā et inebriet vt obliuiscat terrenoz

quo vino nō solū letificari s; et inebriari debe-
mus sic videret illa ebrietas in opib; nostris
in scō amore iusticie in alienatōe mēis nre a
terrenis in celū vt educas etiā de terra oleū.

**Ut exhilaret faciē in oleo: et panis cor
bois cōfirmet.**

Ut homo (exhilarer). i. letificet (faciē). i. mē-
tem suā (in oleo) ex eius sapore et p̄dimēto. vel
loquit̄ more antiquo q̄ vgebāt facies suas in
signū leticie. Et q̄ vtilitatē vini et olei dixerat
ideo etiā vtilitatē panis subdit. d. (et) vt panis
cor bois p̄firmet cor p̄reficiēdo. **Dyſtice** (vt
exhilarer). i. letificet et hilarē faciat (faciē suā). i.
mentē (in oleo). i. in ḡa spūscī q̄ qd̄ repleu-
erit letos et bilares reddūt et gratiosos ap̄d alios
efficit. letificat̄ enī hō in se et hilarat̄ ad p̄ximū
ad impendendū qd̄ h̄z ex charitate (et panis)
spūal. s. christ⁹ (cor bois p̄firmet) in bonis q̄
panis cordis est et dat vitā mundo.

**Saturabūt ligna campi et cedri libani
q̄s plātauit: illic passerēs nidificabūt.**

Saturabunt etiā ligna campi. i. ad facie-
tates nutrit̄ et ēra sic rigata (et cedri libani)
sūt saturabunt (q̄s plantauit). s. dñs q̄ oīa li-
gna et arbores sunt creature ei⁹ (illic) in cedris
(passerēs) minuta volatilia celi (nidificabūt)
et q̄scent. **Dyſtice** de istis. s. pane vino et oleo
id est a ḡa dei educta de terra ecclie (saturabūt
ligna campi). i. reficiēt plebes hūiles p̄loz
(et) etiā (cedri libani). i. sublimes in cādoze se-
culi ille tñ q̄s ip̄e dñs (plantauit) in vnitatē ec-
cliaſtice fidei (illic) scz in cedris. i. in potentib;
seculi (passerēs nidificabūt). i. paupes in scō
q̄ sua reliquerūt vt nudi sequerent̄ iesū. **Nobi-
les** enī et diuites h̄ sc̄i attendētes res suas et
sup̄fluas copias p̄bent illas suis dei dāt pos-
sessiōes edificāt ecclias p̄struūt monasteria col-
ligunt passerēs. i. paupes christi q̄z p̄uersatio
in celis est vt nidificent in ramis facultatū ces-
droz libani.

**Herodij domus dur est eoz montes ex-
celſi ceruis: petra refugiuū perinatij.**

Herodij dom⁹. i. nidus. s. petra q̄ est dom⁹
eius (dur) et refugiuū ē (eoz). s. passerz si forte ce-
dri mouent (mōtes excelli ceruis) sunt r̄fugiuū
et firmamētū (petra) in via subteranea est (refu-
giū erinatij) i. q̄ se abscondit q̄z erinaci⁹ seu eri-
cius ē aial infirmū et pavidū. s. parū et spinosū
Dyſtice. Et si in cedris passerēs p̄pter p̄ntem
nanuitatē nidificēt possessiōib; diuitū susten-
tent nō tñ iō sp̄e in eis ponūt s; in solo christo
q̄ si forte cedri irati fuerint et aliqd̄ molestie vlt̄
scādali suis dei in ramis suis cōmouerint ro-

labunt quidē inde paupes s; nō p̄bunt q̄ nō
ip̄i cedri s; petra christ⁹ cui⁹ passionē imitant̄
dur est cor. christ⁹. n. est paup̄i refugiuū. **Her-
ui** magni spiritales et sup̄ne p̄uersatōis amato-
res trāscēdentes i cursu oīa spinosa sc̄li teneāt
altos montes alta p̄cepta dei sublimia cogitēt
teneāt ea q̄ multū eminet in scripturis iustificēt
in sumis. **Diuitiū** aial infirmū et spinosū eri-
cius: significat p̄ctōres. spine ei⁹ petra significāt
quib; coop̄t̄ est q̄ peccat. Et q̄ talis nō p̄te-
nere excelsa illa et p̄fectā p̄cepta refugiuū est ei⁹ pe-
tra. i. christ⁹ q̄ fact⁹ est dñs refugiuū p̄ctōri. **Ta-
lis** petra vbiq; est vtilis et in monib; et in p̄ual-
lib; et magnis et quib; bestiis et celivolatilib;.

Fecit lunā i tpe: sol coguit occasus suū.

Fecit lunā in tpe vt p̄ cam distinguant̄ tpa
(sol coguit occasus suū) q̄ ita regularit̄ et ordi-
nate vadit ad occasus ac si haberet intellectū.
Dyſtice post ordinatōes p̄latoz et subditorū
subiūgit de christo et ecclia. q. d. p̄dicta ordina-
uit deus et ip̄e (fecit lunā). i. ecclia q̄ accipit lu-
men a christo sicut luna a sole (in tpa) q̄ h̄ tpa
liter transit et crescit et decreſcit aliqñ trāſiura
nec mirū si trāſit nam (et sol). i. christ⁹ (coguit)
et p̄ſciuit occasus suū. i. passionē suā p̄ ea sub-
eundā. hoc est approbavit et placuit ei. **Si** enī
displiceret quō pateret. Et bñ passio occasus
solis compāt. sol enī sic occidit vt oriā ita qui
dormiuit. i. christus adiecit vt resurgeret.

**Posuisti tenebras et facta est nox: in ip̄a
p̄transibūt om̄s bestie silue.**

Posuisti tenebras p̄ occasus solis (et facta
est nox) in emispio nro (in ip̄a) scz nocte (p̄trāſi-
būt oēs bestie silue) ad q̄rendū alimentū. **Dy-
ſtice** cū passus est christ⁹ (posuisti tenebras). i.
poni p̄misiſti. ita sepe dī deus facere qd̄ fuit de-
ius p̄misiſſiōe. tenebre. n. facte sunt in aplis q̄z
defecit spes eoz (et facta est nox) infidelitatis in
eis. **Vel** (posuisti tenebras) cū cecitatē i iſrl̄ fie-
ri et iudeos p̄pter eoz sup̄biā i errore ignorātie
remanere p̄misiſti (et facta ē nox). i. obscura mē-
tis obstinatio et q̄ nō habuerūt lumē fidei p̄ue-
nerūt ad noctē p̄cti vt iesus dolo teneret et oc-
cideret (in ip̄a) scz nocte erroris (p̄trāſibūt oēs
bestie silue) scz demōes ad capiendū aīas. q̄s
aut̄ generaliter dixerat bestias. deinde in can-
los diuidit et leones.

**Satuli leonuz rugientes vt rapiant: et
querant a deo escā sibi.**

Satuli leonū nō solū leones p̄trāſibūt (ru-
gientes). i. fremētes et cū rugitu anhelantes vt
rapiant p̄dam aliquā (et q̄rant a deo) cui⁹ est
oib; p̄uidere (escā sibi) necessariā. **Dyſtice** leo

nes sunt principes demoniorum et catuli sunt minorum demonia. sunt enim magni demones et minores qui quam nobis occubunt sol iusticie cum rugitu circueunt seductionibus aias rapiant et escam habeant quia pascuntur erroribus hominum quia peccata sunt esca ipsorum. Querere autem a deo escam sibi dicti sunt quia nec tentare quecumque nisi deo permittente possunt dare. Propterea autem ad dandandos ipsos aut ad probandos pios. Nulla est quippe preces in homine vel diabolo nisi desuper detur a domino. Ista ergo faciunt in nocte et in tenebris. Nam.

Ortus est sol et congregati sunt: et in cubilibus suis collocabuntur.

Ortus est sol super terram (et) ortus est sole statim (congregati sunt) cessantes et desistentes querere predam (et in cubilibus suis collocabuntur). id est. ut quiescant imperator non faciendo. Mystice hoc faciunt in nocte ubi non cognoscitur christus nam quibus ortus est sol. id est. cognoscitur est christus non hos audent inuadere quia videtur eos signum thau. id est. crucis habere. Magis magisque ubique ortus sol iste ut clarificet christus in toto orbe congregantur leones et catuli eorum recedentes a persecutore ecclesie et collocantur in cubilibus suis. id est. permanent in cordibus infidelium et perniciem ne iam faciant in sanctos impetum. Sic ergo christo in aliquo occidente per peccatum vigent mala et eodem resurgente per gratiam fugiunt ipsa. Et tunc in ortu solis.

Exibit homo ad opus suum: et ad operatorem suum usque ad vespere.

Exibit homo de quiete et ocio (ad opus suum) faciendum (et ad operatorem suum) continuandam (usque ad vespere) et tenebras. quam iterum cessabit figurate orto sole gratie et iusticie incipiet homo bene operari et continuoabit perseverando usque ad vespere. id est. usque ad fine seculi quia iam licet in securitate pacis bona operari sed per tenebratio et gravis imperator erit in fine mundi. Exeat ergo iam sancti viri per terras ad predicandum verbum. faciant opus suum impleant ministerium iniunctum. Exeat etiam homo quilibet ad operationem suam operetur bona sua opera usque ad vespere. id est. usque ad consumationem vel usque ad fine. Propter enim nos omni tempore operari iusticia et perseverare quia finis non pugna coronat his omnibus inspectis propheta et omnis homo credens exultat et admirando exclamat. Quia hec predicta fecisti ergo.

De magnificata sunt opera tua domine: omnia in sapientia fecisti: impleta est terra possessione tua.

De magnificata. id est. magna et multa (sunt) quod explicari non possunt humanum sensum excedunt opera tua (domine) ad literam omnis creatura a te facta opera mystica. id est. creatio et recreatio quod regit quod preser-

uat quod expectat alios ad penam alios reliquit. quod punit reprobos quod remunerat electos (omnia in sapientia fecisti). id est. in christo. ipse est enim dei virtus et dei sapientia per quam ad literam deus per quod quid in terra in mari et in celo est creavit. vel mystice accipit de noua creatura quam a veteri homine christus creavit et liberavit et quia multa sunt (impleta est terra possessione tua). id est. multis bonis corporalibus et spiritualibus que sunt possessio nostra quia ad literam plena est terra creaturis suis que creavit et in parte habet. Vel mystice terra. id est. ecclesia plena est fide libi suis. Ecce in primo magna dei potentia. in secundo magis sapientia. in tercio magis clementia.

Hoc mare magnum et spaciosum manibus illius reptilia quorum non est numerus.

Hoc mare sicut impletum est tua possessione et creaturis magnum profunditate (et spaciosum) latitudine (manibus). id est. locis. et dicitur manibus eo quod quasi expansas manus habeat et in se cuncta suscipiat (et illuc). id est. in mari sunt (reptilia) et pisces diversorum generum (quorum non est numerus) noticia humana. Vel mystice dicitur quod ecclesia per mare seculi ad litus patrie traducit. Impleta quidem est terra sed nondum sumus in terra viventium ubi est portio nostra immo mare. id est. seculum adhuc est transiendum (hoc) autem (mare magnum est) et (spaciosum manibus) exercendis quia multa in hoc mundo ad operandum inuenimus sed (illuc) in illo mari sunt reptilia quorum non est numerus. id est. mali spiritus quorum innumere insidie in hoc seculo reperiuntur et incautos repente occupant. Et in hoc mari sunt.

Animalia pusilla cum magnis illius naues pertransibunt.

Animalia pusilla cum magnis scilicet pisces parvi et magni. Nec solum hoc mare est ad versus piscium et reptilium sed etiam ad versus hominum navium gantium. Unde dicitur (illuc). id est. in mari (naues pertransibunt) ad deducendum homines et bona eorum. Mystice adhuc in his amaris aquis sunt infideles pusilli et magni. Multi enim pusilli. multi per mares seculi nondum crediderunt sed odiunt ecclesiam et perimunt. Sed noli timere quia licet in mari sint tot pericula (tamen illuc naues). id est. ecclesie (pertransibunt) secure inter insidias et percellas temptationum inter animalia pusilla et magna. navis siue diminutive propter humilitatem navicula est sancta ecclesia que fluctat in tentationibus et reprobationibus tribulationum tunc dicitur et quantus sed non submergitur habet per malo crucem. per velo fide. per anchora patientiam. per gubernatorem christum. Non ergo naues timeant non valde attendant ubi nantent sed a quo gubernentur venient ad debitum finem perducunt ad quietem. Et per hec animalia est etiam in mari quod super omnia. id est.

Draco iste quē formasti ad illudendū
ei: omnia a te expectant vt des illis escā
in tpe.

Draco iste. i. cetus cuius magnitudo exces
dit magnitudinē aliorū aīaliū terrestriū et ma
rinoz. (quē formasti) o deus (ad illudendū ei)
cum enī cetus vult capere pisces p cibatoē: il
li instincū naturali fugiūt versus ripā vbi na
tare non pōt ppter aque paruitatē et ideo cetus
eos insequens impingit in terrā et ibi a pisca
toribz occidit et sic illus a sua spe frustrat (o
minia) scz viuētia sup terrā et in aquis (a te ex
pectant) naturālī (vt des illis escā) p nature
sustentatoē (in tpe) scz oportuno. Sicut enim
aīalia creata sunt a deo. Ita et creaturī dei re
ficiunt. **D**ystice draco iste est inimicus ecclie
qui alibi dicit lucifer alibi leuiathan quem for
mauit deus fm subām et in celo locauit sed vi
cio suo inde cadens ad hoc factus est hic vt il
ludat eī ab angelis qñ nobis suggerit bona
et renocat a malis et a sanctis scz tentationū et
tribulationū victoribz. Illudē g draconī non
cōsentiendo prauē eius suggestioni sic enī illu
ditur ei. **I**ste quidē draco manducare vult sed
nō manducat quem vult. nam omnia et tenta
torē tentatī escām a deo expectant ipī draco
nī dictū est terrā comedēs omibz diebz vite tue
Libz ergo huius draconis est terra. i. terreni et
petōres. **L**ibz eius esse nō vis nōlli esse terra. i.
nōli amare terrena. **L**ibus aut iusti est verbū
dei **S**i g bñvixeris cibū christi habebis si ve
ro a christo recesseris cibus draconis eris.

Dante te illis colligēt apiente te manū
tuā omnia implebunt bonitate.

Dante te. i. cum dederis (illis) scz escā (col
ligent) eā (apiente te manū tuā). i. largiter te tri
buente sicut homo largus dicit manū apertā
habere (omnia implebunt bonitate). i. reficiē
tur ex bonitate largitatis tue. **D**ystice (dante
te illis) scz demonibz cibum suū et pmittente
vt accipiat colligent eum: ante nō pñt collige
re nec tentare. dat eis deus cibū qñ vult et quē
vult qz neminē sibi incorporare pñt nisi dñs
pmittat. sequit de cibo nostro qz (aperiente te
manū tuā) et prātem qua abunde replet qz
vis et pleniter te impendēte munificentiā (oīa)
que implenda sunt (implebuntur bonitate) et
gratiā largitōne qz a te habet homo quicqd
boni habet. **E**t ecōtrario

Auertente aut te faciem turbabunt: au
feres spiritū eoz et deficient: et in pul
uerem suū reuertentur.

Auertente aut te facies). i. si illa neglexeris

quasi nō curando de eis (turbabuntur) scz sa
me et defectu nature immo p istū modū (auferes
spī eoz) quo viuificantur (et deficient) ru
endo in mortē (et in puluerē suū). i. in mate
riam sue prime originis (reuertentur) p putre
factionem. **D**ystice qz multi impleti bonita
te dei sibi tribuerunt inani gloriā elatī volens
deus eis pbare qz nō a se sed ab ipō habent vt
cum bonitate habeant et hūilitatem aliqñ eos
purbat auertendo ab eis faciem. i. subtrahen
do beniuolentiā et cadūt in tentationē variā
et ita oñdit illis qz q iusti erant et recte ambu
labant ipō regente fiebat. vñlīter ergo turban
tur: turba enī tribulatois remouet spī elatōis
vnde sequitur (auferes spī eoz) scz superbie
quo inflantur (et) eo amisso (deficient) in se vt
pficiant in te. i. de se ipis nō psumunt (et) sic de
peccatis penitentes (in puluerē suū) scz hūi
lītatis (reuertentur) recognoscentes se esse pul
uerem et cinerem.

Emitte spī tuū et creabuntur: et reno
uabis faciem terre:

Emitte spī tuū). i. dabis tue voluntatis
impium et effectū et que mortua sunt (creabū
tur). i. de nouo formabunt scz in eadem specie
fm cursū nature (et renouabis faciē terre). i.
statum terrenoz et mortaliū in aīalibz volatili
bus et alijs p subtractionē cure tue perdis.
Dystice ablato spū eoz quo inflantur et cor
rumpūt. **E**mitte spī tuū) sanctū qui creat
nouos et eo misso (creabuntur). i. recreabunt
et reformabuntur. sed quia est nouitas status
hoīs ideo dicit creabunt scz in opibz bonis et
ad iusticiā. a spītu enī eius accepimus grām
vt iuste viuamus quia ipē est qui iustificat im
pium (et renouabis faciē terre). i. terrenoz vt
habeant faciē cunctis in hierusalē cum ante p
diuersis generibz peccatoz haberēt diuersas
facies animalium: hoc est nouos hoīs facies
spū mentis sue renouatos cōfidentes qz nō a se
sz a te sunt iustificati et boni vt gratia dei sit in
illis. **F**acies quippe terre renouatur cum ani
ma peccatoris ad iusticiā dei reformatur. **E**t
qz a deo sunt omnia bona ergo.

Sit gloria dñi in seculum: letabitur do
minus in operibz suis.

Sit et duret (gloria dñi). i. gloriificet dñs p
tam multis et magnis beneficijs et nō ad tps
sed (in seculū). i. absq termino et in eternū (et le
tabit dñs in opibz suis). i. in creaturis ad suā
gloriā ordinatis. **U**el (sit gloria dñi) non nīra
(in seculū). i. semp vt q gloriā in dño gloriē
et dicat non nobis dñe nō nobis sed nomini

tuo da gloriā. bona etenim vita nostra nō vir-
tua nostra est sed ipsius gloria qui operat et vel
le et p̄ficere in nobis et sic letabit dñs in op-
bus suis que in nobis facit nō in nostris qua
si nostris q̄ opa nostra si mala sunt p̄ iniqui-
tatem nostrā mala sunt. si bona sunt p̄ gratia
dei sunt bona. letat autē dñs de nobis cum be-
neruimus et gaudet eternus pastor si onē suā
inuenit quam p̄didit. letat etiā dñs in operibz
suis q̄ placent dño qui sunt creati p̄ euz in no-
uitate vite.

**Qui respicit terrā et facit eam tremere
qui tangit montes et fumigant.**

Qui respicit terrā et facit eam tremere) vt pa-
ter sepe factū in terre motu p̄cedente ex diuina
ordinatōe (qui tangit montes) altos tactu ful-
guris (et fumigāt). i. fumū emittūt ex illo igne
fulgureo hoc factū est euz descenderet dñs in
montē synai ad dandū legē et adhuc sepe fit
ad incutiendū nobis timorē. **De**stice subdit
de operibz suis qualiter illa faciat. d. (Qui re-
spicit) misericōdia sua (terraz) humani cordis a se
auerſam que spinas p̄ciōz germinabat vel si
bi vires bonitatis et opulentie sue tribuebat (et
facit eam tremere) et timere de peccati p̄scien-
tia. nam tunc ibi req̄ſcit deus. sic respexit dñs
petrū et fleuit amare. **De**lior est tremor humi-
litis q̄ p̄ſidentia elatōis (qui tangit) com-
punctōne et inspiratōe vel aduersitate (mōtes)
id est sup̄bos et se iactantes (et) tacti (fumigāt)
id est plorant p̄ peccatis vt ponat nomen cau-
se p̄ effectu fumus enī lachrymas excitat. **U**l
(fumigant). i. incensū orationū sursum ad deū
mittunt. **T**undit p̄ctōz pectus suū. fundit la-
chrymosam orationē et sic fumigat sacrificiū
cordis lachrymar. et p̄cū ad deū. his p̄di-
ctis que fecit dñs inspectis.

**Cantabo dño in vita mea: psallam deo
meo q̄diu sum.**

Cantabo dño). i. laudabo dñm et ei leto ani-
mo gratias referaz nō in lingua tm̄ sed (in vi-
ta mea). i. ex iusticia et operibz vite mee ideo se-
quitur (psallā) bene opando (deo meo) id est ad
honorē dei mei (q̄diu sum). i. in bono opere p̄-
seuerando. psallere ad bonā operationē perti-
net q̄diu sum ad boni operis p̄seuerantiā. nō
enī qui cepit sed qui p̄seuerauerit vsq̄ in fi-
nem hic saluus erit. **U**l (cantabo dño in vita
mea) presenti et futura (et psallā deo meo q̄diu
sum). i. sine fine q̄ in illo sine fine sum quem
semp amabim? semp laudabim? **N**on enī
erit alius actus illius vite q̄ psallere sine fasti-
dio et sine fine. vnde rogo vt.

**Iocundū sit ei eloquū meū: ego vero
delectabor in dño.**

Iocundū sit ei) id est corā eo suauē et placī-
tum (eloquū meū) in p̄fessione laudis et p̄ctō-
rum. oibz modis optandū et studendū est no-
bis vt eloquū nostrū deo sit iocundū felix est
anima cuius eloquio delectat deus. **N**on enī
in illis delectatus est de quibz ait p̄plūs hic la-
bīs me honorat cor autē eorū longe est a me
p̄pterea hec sancta anima subdit (ego vero de-
lectabor in dño) tanquā in summo bono et in
nullo alio. **E**cce bona cōmutatio suauis est ti-
bi ipsius gratia sicut ei tuū eloquū. **N**am si tu
in dño delectaris ipse delectat in te. **S**i iocun-
da sunt tibi eloquia eius. **I**ocunda sunt ei elo-
quia tua. **E**go inq̄ delectabor in dño et exem-
plo meo puocāt.

**Deficiāt p̄ctōres a terra et iniqui ita vt
nō sint: benedic anima mea dño.**

Deficiāt p̄ctōres) qui se in se peccant (a ter-
ra) id est a terrenis operibz et peccatis deficiāt
a suo spiritu et ab eo quod terra sunt et terram
amant ne iam sint q̄ prius erant (et iniqui) q̄
peccant in p̄ctōz se deficiāt (ita vt nō sint)
iniqui sed iusti vt desinant esse q̄ erant et inci-
pian esse quod nō erant. **I**uxta q̄ dicit v̄te
impios et nō erunt vidit hoc iste se q̄ p̄ctōres
et iniq̄ deficiant et impletus gaudio iterat p̄-
cipiū dicens (benedic anima mea dño) se q̄
omnibz eius beneficijs p̄ hoc innuēs q̄ finis
bonoz similis est principio et q̄ laus dei sem-
per durare debet. **I**terū animā suā ad benedi-
cendū dño p̄ tantis eius beneficijs inuitat q̄
enī dño p̄ tantis eius bonis digna retribuere
nō possum? saltem p̄ modulo nostro laudem
referre debemus.

Ratio.

Incite omnipotens deus qui fructu loci
plete terrā aridā satiasti da nobis spūali men-
te ascensum tue glorie cōtueri vt dum te in ce-
lis suspiciū? illa semp que sunt celestia medi-
temur. **P**er dñm.

Incitatio ad dei laudē p̄ beneficijs et
mirabilibz diuinis p̄plo isrl̄i temporibz
diuersoz patrū antiquoz exhibitis.

ps. Ciii.

Confitemini do-
mino et inuocate nomen eius: an-
nunciate inter gentes opa eius.

Auctor psalmi p̄pheta dauid. **T**itulus au-
tem eius est alla et est primus psalm? in eis se-
viginti quibus alla prenotat in quibz omnibz
magnalia dei cum exultatōe dicunt. **Q**uia

verbi vel potius verborum interpretatio est lau-
date dominum alteli laudate in nomen dei in-
uisibilis quod ei tantum puenit ideo inde psal-
mus incipit hic primū angelicū verbū. f. alla-
possum inuenit nec ante a quoquā scriptorū
positū est quod nulla lingua mutare possum
psit. Materia recitatio beneficiorum dei popu-
lo israeli temporibus quinque patrum exhibitorū.
Intentio monere fideles ex cōsideratione ho-
rum beneficiorū deus semper timere amare et
laudare. Sententia in generali ppheta qui su-
pra suo exemplo monuit omnes ad laudandū
deum nunc in isto psalmo directo sermone ex-
cit et inuitat specialiter electos ex israel ad
laudē diuinā ex cōsideratōe et recordatōe be-
neciorum et mirabiliū diuinorum tempe abrahe
isaac et iacob moysi et iosue exhibitorum. **Deu-**
tem sunt terre chanaan. pmissio. cōtra hostes
fortis protectio ipius ppli israel in terra egypti
multiplicatio. a fuitute egyptiaca liberatio. in
deserto sustentatio. in terrā pmissam cum gau-
dio introductio. Sententia in speciali ppheta
ergo a laude incipiens quam titulus prenotat
ait. **Confitemini dño** p fessione laudis id est
laudate dominū p beneficijs ab eo acceptis et
sic post confessionē (inuocate nomen eius) id
est rem nominis eius crebris oratōibz p alijs
obtinendis dñs est nomen illi et ideo sic inuo-
cate ut vos suos faciat. Congruus ordo ut
prius sit laus post inuocatio qz laudans au-
ditur. **Exaudiat quippe dñs inuocantē** quem
videt laudantē. laudantē autē videt quem pro-
bat amantē nō est enī speciosa laus in ore pec-
catoris et ne laus maneat solū in vobis et salu-
tem vestrā tñ queratis (annunciate inter gen-
tes) qz amor dñi in pascendis eius ouibz ma-
xime ostendit opera eius) sue piētis et bonita-
tis declaratiua scz creatōis recreatōis vltio-
nis retributōis.

**Cantate et psallite ei: narrate omnia mi-
rabilia eius laudamini in nomine sancto
eius.**

Cantate ei voce et corde (et psallite ei) in o-
peratione id est et verbo et opere laudate. **De**
quippe cantat psalterio autē manibz psallit (et
sic narrate omnia mirabilia eius vobis cogni-
ta et manifesta (et laudamini in nomine sancto
eius) id est bene operamini ex intentione glo-
rie diuine nō pprie sic ut de illis operibz laude-
mini in noīe dñi ad cuius bonorē sunt facta ut
de bono ope homo nō in se tanquā in virtute
sua sed in dño a quo habet gloriā. Non enim
vetat laudari bonos sed nō nisi in dño qui bo-

nos facit cui omne bonū debet ascribere et in
omnibz eius gloriā querere luceant opera eo-
rum coram hominibz nō eo fine ut ipi videan-
tur ab eis sed ut videntes opera bona glorifi-
cent patrem qui in celis est hoc est laudari in
nomine sancto eius.

**Letetur cor querentiū dñm: querite do-
minū et cōfirmamini: querite faciē eius
semper.**

Letetur cor (et si nō corpus querentiū dñm)
id est letanter et iocunde querat et amore magis
qz timore ei seruiat. **Sic enim dñs querit** euz
spūaliter cor in dño letat. **Non enim que-**
ritur passibz corporis sed affectu cordis. **Et quā-**
to plus in eo gaudes tanto verius eum queris
(querite) desiderando bene operando (dñm) in
premiū nō aliquid preter ipm (et cōfirmamini)
in inquisitione nec cessetis neqz pusillanimes
sitis p tentatōe qz estis certi de inuentione for-
ti enim et firmo animo opus est in fuitute dei
qz ut dicit **Hiero.** maxima pars christiane re-
ligionis constat in animo (querite faciē) id est
presentiā (eius semper) et sine intermissione in
hac vita quomodo eam videre possitis in alia
Que et si iam per fidem inuenit tamen adhuc
semper querenda est ut post per speciem ha-
beat.

**Mementote mirabiliū eius que fecit: p-
digia eius et iudicia oris eius.**

Mementote mirabiliū eius que fecit no-
biscum et cum patribz nostris multipliciter be-
nefaciendo eis et mementote (pdigia eius) pro-
cul dicentia aliquid aliud venturū maiora scz
miracula quibus aliquid futurū significabat
(et iudicia oris eius) iusta et recta que loquen-
do ad moysen fieri indicauit et per eum in lege
mandauit. **Et subiungit quibz hoc dicit.**

**Semen abraham serui eius: filij iacob
electi eius.**

Semen abrahā id est vos qui estis semen
abrahe fm fidem et eius fidē imitaturi debe-
tis ista memorari. abrahe inquā specialis (ser-
ui eius) scz dñi et qui estis (filij iacob) i. imita-
tores luctando cōtra vicia et supplantando ea
sicut debetis ista memorari. iacob dico (ele-
cti eius) scz dñi quem elegit in figura reproba-
to esau pmo genita. **Et debetis memorari qz.**

**Ipse dñs deus noster: in vniuersa terra
iudicia eius.**

Ipse idem (dñs deus noster) scz est p verū
cultū et fidem qui fecit hec mirabilia et etiam
qz in vniuersa terra nō tñ in iudea sunt iudi-

cia) et precepta (eius) iusta et recta qz in omni terra est gloria eius vbiqz predicantur iudicia eius. q. d. nō putetis filios abrahe et iacob tñ esse in vna gente fm carnem qz vbiqz sunt fideles quibz iudicia sua manifestat. Ideo etia debetis esse memores qz.

Memor fuit in seculi testamēti sui: verbi qd mandauit in mille generatōes.

Memor fuit testamenti sui, scz noui (in seculum) id est in eternū duraturi implendo pmissa in eo. Deinde vt determinet cuius testamenti subdit (verbi qd mandauit in mille generationes) mansurū id est in omnes quibz ex fide est viuendū mille enim ppter numeri pfectionem p omnibz accipit. quādiu enim generatio generatōi succedit tamdiu mandatū est viuere ex fide hoc est verbū fidei quod predicamus vt iustus ex fide uiuat et huic fidei hereditas eterna in nouo testamento pmittit.

Quod disposuit ad abrahā: et iuramentū sui ad isaac.

Quod disposuit ad abrahā et pepigit cum eo sibi pmittendo dicens in semine tuo benedicent omnes gentes. Non qz abrahā testamentū nouū legerit. sed qz ipse fidem vnde est nouum testamētū disponente dño habuit. et memor fuit iuramentū sui quod disposuit vel pntentis (ad isaac) de quo dixit abrahe in isaac vocabit tibi semen. Iuramentū firmā dicit pmissionē tanquā iuramento firmatā.

Et statuit illud iacob in preceptū: et isrl in testamētū eternū.

Et statuit. i. firmavit (illud) scz testamētū et verbum fidei ipi (iacob) adhuc luctanti (in preceptū) precipiendo ei vt firmiter crederet illud implendū (et isrl) id est ipsi iacob iam isrl factō (in testamētū) id est pmissum (eternum) et eternaliter mansurū id est qz ex ipso verbo et precepto impleto daturus esset aliud eternum. Ecce illud verbū et in pcepto est quo ad opus et in pmissio quo ad mercedē.

Dicens tibi dabo terrā chanaan: funiculum hereditatis vestre.

Dicens tibi o abrahā isaac et iacob (dabo terrā chanaan) scz pmissionis id est quod per eam significat scz eternā hereditatē et hoc sic scz (funiculū) id est mensurā diuisionis cuiuslibet competentē (hereditatis vestre) id est iure hereditario possidendā hoc aliquid eternū significat scz terram viuentiū que electis scdm exigentiā diuersorū meritorū p diuersas mansiones in hereditatē distribuit. dedit enim eis

terraz pmissionis in figura eterne hereditatis et sicut funiculo distributa est terra pmissio nis in diuersas ptes ita in domo celesti diuerse sunt mansiones. Congrue autē hereditas celestis dicit terra chanaan. interpretat enī chanaan humilis qz in eam nemo intrat nisi humilis. deinde exequit hystoriā veritate notissimam. q. d. hoc pmissit deus.

Cum essent numero breui: paucissimi et incole eius.

Cum) adhuc (essent) scz abrahā isaac et iacob (numero breui) et paruo antequā in egypto multiplicarent (paucissimi) ad inhabitandum terrā illam (et incole) id est aduene et pegrini (eius) scz terre chanaan terre aliene. quādo enim ibi patres habitauerūt abrahā isaac et iacob antequā eam in hereditatē acciperent in semine suo paucissimi erant ac inquilini et incole eius nō dñi et indigine.

Et ptransierūt de gente in gentem: et de regno ad pplm alterū.

Et ptransierūt inde dispositio dei (de gente) in cuius terra habitabāt scz chanaan (in gentem) alterā scz egyptiā et repetit dicens (et de regno) vno scz terre pmissionis que dicit regnū non quod tunc esset sed qd futurū esset ibi regnum isrl (ad pplm alterū) id est alterius regni scz egyptiū. hoc autē facere vlt in hoc pdu rare nō suis viribz potuerūt. Sed deus.

Non reliquit hominē nocere eis: et corripuit p eis reges.

Non reliquit. i. nō pmissit (hominē nocere eis) scz pīarchis notabili nocumēto (et corripuit) p internā inspirationē occulte vel p angelum expresse vlt p exteriorē afflictionē p eis reges) volentes eis iniuriari vt regē egypti ne noceret abrahe. et regē gerare ne noceret isaac. et alios ne nocerent iacob dicens eis p talem correptionē monendo.

Nolite tangere christos meos: et in pphetis meis nolite malignari.

Nolite tangere) exteriori iniuria (christos meos). i. vinctos meos vinctōe spūali scz gratia speciali. Et bñ dicit christos qz iam tunc christiani erant et si latenter. Vñ in euāgē. abrahā exultauit vt videret diem meū vidit et gauisus est. Nullus enim preter hanc fidē vel ante incarnationē vel post deo reconciliat est vnus enim mediator dei et hoīm homo christus iesus (et in pphetis meis). i. cōtra pphas meos (nolite malignari). i. interiori affectu iniuriari qz si nō scripserūt futura cum pviderūt et factis p

phetisauerunt et licet oculi? in dñm pñuncia
uerit. deinde narrat quò factū sicut trāsiret. d.
**Et vocauit famem sup terras: et omne
frumentū panis cōtruiuit.**

Et vocauit deus famē sup terrā. i. dicit vt
fames esset et iussit esse in actu q̄ iam erat in di-
spōsitione et eam ac si vocaret venire fecit. **Et**
quomodo vocauerit famē exponit. d. (et). i. qz
(omne frumentū panis) q̄ pfirmat cor hoīs. i.
omne virtutē et fortitū dñe sustentatōis (pñ-
uit). i. pñpuit et annihilauit et ppter h̄ trāsiret.

**Misit ante eos virū: in seruū venunda-
tus est ioseph.**

Misit. i. mīnī pordinauit (ante eos). i. ante
iacob et filios eius (virū) scz ioseph a virilitate
sic dictū qui venditus a fratribus iuit in egyptū
preparare patri et fratribus suis hospiciū et alimē-
tum vide quò deus vtiur bene et in bonū ma-
lis operibz hoīm sicut et illi male vtiunt bonis
opibz dei. **Et subdit** quē et quò misit. d. (in seruū
venūdat) est ioseph) ismaelitis pmo a fratribus
suis postea principi egypti ab ismaelitis.

**Humiliauerūt in cōpedibz pedes eius:
ferrū ptransiit animā eius donec veni-
ret verbū eius.**

Humiliauerūt egypti (in cōpedibz). i. in
vinculis (pedes eius) qz ad falsam accusatōē
dñe sue fuit in carcere religat et ppter mala cor-
poris (ferrū). i. tribulatio dure necessitatis (per
transiit animā eius) vt et de maria dicit qz cō-
pedibz ferreis nō soluz fuit afflicto in corpe scz
etiam in mente ita vt etiā timor mortis eum in-
uaderet. **Et in hac tribulatōe fuit ioseph** (do-
nec veniret verbū eius). i. compleret et verifi-
cetur in euentu interpretatio somniorū. **Scz**
nō fuit ab eo illud verbū qz.

**Eloquiū dñi in flāmauit eū: misit rex et
soluit eū: princeps pploz et dimisit eum.**

Eloquiū dñi. i. spiritus pphie reuelans my-
steria vel verbū dei inspiratū ei p spiritū sanctū
(in flāmauit) vel igniuit et aspirauit (eum) inte-
rius mentē eius illuminando de occultis. i. vi-
uaciter incitauit eum vel futura diceret (misit
rex) pharao hoc cognito ad principē carceris
(ei soluit) a vinculis (eum) cōpeditū (princeps
pploz) scz idem ipse rex vel putifar qui erat pñ-
ceps exercitus pharaonis (et dimisit) abire a
carcere liberū (eum) prius inclusū et post.

**Constituit euz dñm domus sue: et prin-
cipem omnis possessionis sue.**

Constituit rex (eum) scz ioseph (dñm dom-
sue). i. omniū rerū domesticarū et familiarū qz

cōmisit ei regimen hospiciū suū vt illud tanquā
dñs disponderet et principē omnis possessionis
sue) qz pfecit eum toti terre egypti vt omēs sibi
tanquā principi obedirent.

**Et erudit et principes ei? sicut semeti-
psum: et senes eius prudentiā doceret.**

Et erudit principes eius) scz pharaonis
(sicut semetipsum) in terre gubernatōe id est
vt moderaret et regeret officia aliorum princi-
pum scdm voluntatem suā (et senes eius pru-
dentiā doceret) informando eos et cautos fa-
ciendo de futura fame et de frumentis custo-
diendis vt sibi pviderent ne fame interirent:
vel imbuendo eos scientia diuina qz creden-
dum est tantū virum non de solis corporalibus
sed etiā de spiritualibz curam gessisse.

**Et intrauit israel in egyptum: et iacob
accola fuit in terra cham.**

Et post ioseph ita eo sublimato et fame co-
gente (intrauit israel) scz iacob cum suis filiis
et familia eorum (in egyptum) ad mandatum
ioseph vt fame durante posset ibi viuere (et ia-
cob) qui est et isrl (accola) id est colonus et ad-
uena non dominus et indigena (fuit in terra
cham) id est in egypto cuius dñs fuit cham res-
probus filius noe et de ipso cham cui primiti-
uus fuit chanaan egypti traxerunt originem
Deinde narrat que in egypto gesta sunt. d.

**Et auxit pplm suuz vehementer: firma-
uit eum super inimicos eius.**

Et ibi (auxit) secunditate nascendi (popu-
lum suum) scz filios israel (vehementer). i. val-
de (et firmavit eum) nō statim sed postea id est
robustum fecit ppter multitudinem (super in-
micos eius) scz egyptios vt esset robustior qua-
si illi. **Vel** (firmavit eum sup inimicos eius) p
magnalia quando in manu potenti per signa
et portenta dei sui metuendi facti sunt et hono-
randi. **Quomodo** autem hoc factum sit quia
iam breuiter pposuit cōsequenter plene narra-
re et latius explanare incipit. d.

**Conuertit cor eoz vt odiret pplm eius
et dolū facerent in seruos eius.**

Conuertit deus id est cōuertit pmissit. non
enim deus cuiusqz peccati vel mali est auctor
(cor eorum) scilicet egyptiorū sponte puerum
nō malum inmittendo sed gratiam nō infun-
dendo (vt odirent populū eius) scz filios israel
cum augerentur: (et) vt (dolum facerent in ser-
uos eius) vt opere et labore minuerent et vt la-
bozem eorum nō remuneraret. **Et** eo ergo qz
dñs populū suum multiplicauit et ei benefe-

cit illi ad inuidiā moti sunt. Inuidia enim est odiū felicitatis aliene. deinde quomodo odio illorum vsus sit ad gloriā suā incipit exponere dicens.

Visit moisen seruum suum: aaron quē elegit ipsum:

Visit scilicet dominus qui omnia poterat vt doceret quā moderatōne hec egisset (moisen seruum suum) ad releuandum grauamen populi sui et ad liberandum eum de egypto (et ipm aaron) etiā (quē elegit) vt esset ei coadiutor ad hoc cum eo exequendū sufficeret dicere quem elegit sed addit ipsum scdm consuetudinem diuine locutiōis ad explanationem.

Posuit in eis verba signorum suorum et prodigiorum in terra cham.

Posuit in eis scilicet moise et aaron (verba signorum suorum) id est mirabiliū minorum (et etiam prodigiorum) id est mirabiliū maiorum que aliquid portendebant fiendorum (in terra cham) id est in terra egypti hoc est mandata ad pharaonē que fuerunt signorum et prodigiorum causa. **V**el (posuit in eis verba) non vult cum et sonorum quibz fierent signa et prodigia: multa enim sine verbis sunt facta sed verba signorum et prodigiorum id est per eos fecit signa et prodigia que tanqz verba aliquid significabāt. Quia enī illa q̄ facta sunt nō erāt significatiōis inania sicut vba que loquimur ideo et ipsa dicta sunt verba. Que autē signa fecerit subdit.

Visit tenebras et obscurauit: et nō exacerbauit sermones suos.

Visit tenebras densissimas tribus diebz super egyptios (et obscurauit) scz totam terrā egypti q̄ nullus alium videre poterat p̄ quod offendit corda eorum obscurata qui precepta dei spernebant. Et hec fuit nona plaga in ordine sed hic primo eam ponit quia est competens initium plagarum cecitas sine qua nō incurrisent ceteras (et non exacerbauit sermones suos). i. acerbos et dueros nō fecit sed dulcorauit quia cum pharao p̄mittebat penitentiam remouebat penas et quia eos durissimos patientissime p̄ferebat donec omnia que in eis facere disposuerat ex ordine cōplerentur.

Conuertit aquas eorum in sanguinem et occidit pisces eorum.

Conuertit aquas eorum scilicet egyptiorū (in sanguinem) in signum q̄ aquas maris rubri verteret eis in mortem (et occidit pisces eorum) qui ibi naturaliter nutriunt. **P**er aquas

sacram scripturā: et per sanguinem hereticas sententias accipimus. per pisces vero qui per ambulant semitas maris ipos curiosos scrutatores intelligere possumus qui ex sacra scriptura sensus hereticos eliciunt sic aquā in sanguine vertunt et moriuntur hec est hic plaga secunda que in exodo ponit prima.

Edidit terra eorum ranas: in penetralibus regum ipsorum.

Edidit terra eorum ranas et hoc nō tñ extra domos scz etiā (in penetralibus) et cubiculis (regum ipsorum). i. principū egypti. tanta enim ranarum fuerat multitudo vt etiam in absconditis et interioribus domorum nō deessent per quod significabat principes socios ranarum futuros sub aquis. per ranas possumus intelligere adulatores qui nunc sunt stipatores principū et in penetralibus ipsorum hec est plaga tertia que in exodo est secda.

Dixit et venit cymomia et ciniphes: in omnibus finibus eorum.

Dixit id est p̄cepit deus (et venit cymomia) id est maior musca scz canina et (ciniphes) id est musce minutissime aculeis p̄moleste vt culices et nō paucē immo (in oībz finibus eorum) scz egyptiorum. Et que iactantia est regis que nunc par est muscis per ista intelligunt detractores qui sicut musce pungunt et vbiqz p̄sistunt. Ecce plaga hic quarta sed in ordine cymifēs ad plagā tertiā et cymomia ad quartā p̄tinent.

Posuit pluuias eorum grandinē: ignē comburentem in terra ipsorum.

Posuit pluuias eorum grandinē id est p̄ pluuiā que fecundabat facta est grando que tacta arefecit (ignem comburentē) per choruscationem id est fulmina sua posuit (in terra ipsorum) quia in illa plaga grando et ignis pariter ferebantur.

Et percussit vineas eorum et ficulneas eorum et contriuit lignū finium eorum.

Et percussit grandine et fulminibus (vineas eorum et ficulneas eorum) et vi grandinis et fulminum (contriuit) id est cōfregit (lignū) id est multitudinē lignorum (finium eorum) id est in terra egypti. Nec dubium quin etiam lata p̄ierint vbi maiora percussa sunt. hec est plaga quinta sed in ordine fuit septima. per pluuias sacra et salutaria eloquia. per grandinē prauas cogitationes. per ignem p̄ctm mala accendens possumus intelligere. p̄ vineas aliquatenus mordaces in loquendo. et p̄ ficulneas suauiter et dulciter loquentes accipere.

Venit et venit locusta et bruchus: cuius non erat numerus.

Venit. i. pcepit deus (et venit locusta) que est parvum animal hñs crura retro longiora nō sñs in altū volans (et bruchus) quidam vermis sic dictus eo q̄ bruchus sit et breviter duret (cuius) scz locuste et bruchi (nō erat numerus) p̄ multitudinem.

Et comedit omne fenū in terra eorum: et comedit omnē fructū terre eorū.

Et comedit locusta et bruchus (omne fenū) id est herbam (in terra eorū) vt cibus iumentis deficeret (et comedit omnē fructū) segetum (terre eorum) vt etiā hoīes cibum non haberent. **U**na plaga est locuste et bruchi que hic est sexta sed in exodo est octava. per locustas et bruchos que totū nunc fenū et herbam nūc fructum cōsumit possumus intelligere adulationem que fenū seu herbam cōsumit quādo verba alicuius inuānū extollit: fructum quando opera corrumpit.

Et percussit omne primogenitū in terra eorū: primitias omnis laboris eorū.

Et percussit scz occidendo (omne primogenitū) id est primogenita (omnis laboris eorum). i. ad oēm laborem valentū vel hominū labore et studio nutritorū et hec sunt primogenita pecorū que similiter percussit. hec plaga est hic septima sñ in exodo decima et est plaga novissima excepta morte in mari rubro. **P**rimogenitum est fides que prima petit campū quā extincta sequitur mors eterna. **E**t notandum q̄ cum sint decem plage quas moyses in exodo ponit nec omnes hic p̄pheta p̄memorat nec eo ordine quo ibi narrat quia libera est laudatio de qua hic agitur a lege terentis historiam de qua ibi tractatur. **A**ddit q̄z hic quod historia nō habet et p̄terit quod illa habet auctoritate eiusdē spūs qui p̄ historicū locutus est hic ergo septem mala dat egyptijs cōtra septem bñficia que post dicit data hebreis. vñ de subdit.

Et eduxit eos cū argento et auro: et nō erat in tribubz eorū infirmus.

Et eduxit eos) de egypto (cū argento et auro) ab egyptijs petito et obtento cū quo egredi si sunt deo id permittente p̄o laboris mercede quam egyptij detinuerāt iniuste. **A**cce primūz beneficium quia et ipsi tales erant vt nondum possent cōtemnere mercedem laborū suorum licet tpalem tamen debitam et iustam. **E**t hoc eis fecerat qui talia iure passi sunt et quamvis

per dolum ab iniquis hominibz tamen quod si bi reddi debuit abstulerūt. **I**n quo spiritualiter figuratū est phariseos siue hereticos a catholicis expoliari his qui in verbis vel scripturis eorū tabernacula dei. i. ecclesie dei congrua reperiunt. deinde sequitur secundū beneficium (et nō erat in tribubz eorū infirmus) aliquis scz corpore licet animo et hoc fuit magnum et speciale dei beneficium et migraturis valde necessarium vt omnes simul absq̄ impedimento possent egredi de egypto.

Letata est egyptus in p̄fectione eorum: qz incubuit timor eorū sup̄ eos.

Letata est egyptus. i. egyptij sunt letati (in p̄fectione) id est recessu (eorum) de egypto propter plagas quas patiebant in hebreorū p̄sentia. (quia incubuit timor eorum) scz hebreorum (sup̄ eos) scz egyptios. **E**t hoc enī q̄ oēs p̄mogeniti subito erant mortui timebāt omnes aliq̄ mori si amplius filij isrl̄ morarent in terra egypti. **U**t hoc intelligendū est post vltimam egyptiorū mortem in mari rubro scz egyptios timuisse residuos ne hebrei rediret et eorum reliquias magna facilitate contererent et deleterent. **D**einde sequit̄ terciū beneficium.

Expandit nubem in p̄tectione eorū: et ignem vt luceret eis p̄ noctem.

Expandit nubem in p̄tectione) et in refrigerium (eorū) contra estum et ardorē solis per diem (et ignem). i. columnā ignis scz expandit (vt luceret eis) cōtra tenebras (per noctē) ne errore itineris desolarent. **D**einde sequit̄ quartū beneficium.

Petierunt et venit coturnix: et pane celi saturavit eos.

Petierūt scz a deo remediū famis nō qd̄ cunq̄ sed delicatūz scz carnes (et venit coturnix). i. multitudo coturnicū que solent in maximis abundare. **D**einde sequit̄ quintū beneficium (et pane celi) id est manna de celo descēdente et celestē panem scz sanctā eucharistiā significante (saturavit eos) in abundantia. **D**einde sequit̄ sextū beneficium.

Dirupit petram et fluxerūt aque: abierunt in sicco flumina.

Dirupit petram) petiendo (petrā) qz dirupta et diuisa est ad percussionē virge moysi vt fieret via aquis erumpentibz (et fluxerunt aque) in tanta abundantiā q̄ abierunt et currebant (in sicco) id est in locis prius aridis (flumina) ita vt biberent homines et iumenta hec petra fuit christus de qua fluentia gratie prorumpunt

de quinqz foraminibz in corpe illi de qua etia
sacre scripture fluunt que nos reficiunt et hec flue
ta gratie ac scripture abierunt in siccu et desertu
gentiu his autē oibz bñficijs deus cōmendat
in abrahā meritū fidei sequit enī et dicit.

Quā memor fuit verbi sancti sui: qd ha
buit ad abrahā puerū suū.

Quā memor fuit et recordat est (verbi san
cti sui). i. pmissi sui sū mi et inuolabilis qd in
figura cōplens eterna psignauit (qd habuit)
et fecit ad abrahā puerū. i. seruū (suū) vt pue
rum suūz) ppter obedientiā et innocentia. q. d.
Ista bñficia nō fuerūt illi ppo impensa ppter
sua merita et opa sed potius hec omnia fecit et
pstitit eis deus ppter merita fidei abrahe et ad
implendū pmissionē ei faciā.

Et eduxit pplm suū in exultatōe: et ele
ctos suos in leticia.

Et eduxit dñs. s. de puitate egyptiaca (pplm
suū) filios scz abrahe (in exultatōe). i. exteriori
bilitate et electos suos eundē. s. pplm eduxit
(in leticia) interiori dicit electos qz murmurā
tes pculsi sunt. **U**n post transitū maris rubi
cantabāt dño dicentes. cantem dño gloriose
enim magnificat est. **S**emp enī victores ac li
beri cancū in leticia et exultatōe cōcelebrant
sicut moyses maria delbora. deinde ponit septi
mum beneficiū.

Et dedit illis regiones gentiu: et labo
res ppoz possederūt.

Et dedit illis regiones gentium scz terram
chanaan vbi prius habitabant gentiles (et la
bores ppoz possiderūt) occupando ciuitates
eryneas et alias possessiones quas alij cum la
bore sibi pparauerant et alia bona que acqsi
erant et in hoc beneficio est pmissionū cōplēcio
Et ne hoc ipm putaret sūmū bonū qd ista feli
citas rerū tpaliū data est ppo dei pūno eam
ad aliud retulit vbi sūmū bonū oportet inq
ri dedit enim nō vt ppter ista eum colant sed vt
ea ad bonū eternū referant et p admonitiōē
visibiliū transire valeant ad amorē eternū.
Unde sequit.

Ut custodiant iustificatiōes eius: et le
gem eius requirant.

Ut ipi electi scz verū semen abrahe puoca
ti tpalibz beneficijs (custodiant iustificatiōes
eius). i. mandata eius in lege tradita qd et apre
iusticiā pñent et obseruantes ea iustos faciūt
(et legē eius requirant) scz spirituale eius intel
lectū diligenter inuestigādo hoc est vt cum iu
sticia viuant et mysteria legis intelligāt lex enī
est ymbra futuroz et de his que nō corporalr

sed spiritualr nunc iplenda sunt. **A**ndiat hoc
monachi qd ideo in monasteria introducunt vt
cūctis sollicitudinibz abiectis solius dei lege
et seruicio pfruant vbi intelligendū est dei ser
uos ppterea ista bona terre sumere a deo vt nō
in eis luxu defluant seu puerfa securitate tor
pescant sed ideo habeant diuina miscdia ppa
rata p quibz inquirendis possent negociosissi
mis laboribz occupari vt ad hoc vacent vñ bo
num eternū possit acquiri. i. custodiant iustifi
cationes eius et legē eius requirant. **E**t autē
in verbis huius psalmi quasi exterioribz inte
riorē intellectū cōmendat videt hic admo
neri semen abrahe qui sunt omīs filij pmissio
nis pñentes ad eternā hereditatē testamenti
eterni vt tanquāz ipam hereditatē sibi eligant
deus et eum gratis colant. i. ppter ipm nō ppter
aliquid extra ipm et hoc faciāt laudantes in
uocantes annūciantes nec in suaz sed in eius
gloriā fide bene opantes spe gaudentes. cba
ritate seruientes. hoc totū sonat his pñibz. **C**on
fitemini dño et inuocate nomen eius vsqz me
mentote mirabiliū eius deinde ad paruuloz
corda nutrienda et in fide roboranda de pñar
ebis pponunt exempla et illoz fidei et pmissio
nis dei vt imitando et sperādo sumus semen il
loz nō de sola gente hebreoz sed quorquot
istā grāz suscipiūt in oi terra. **Q**d totū his ver
bis continet. **M**ementote mirabiliū eius que
fecit vsqz. cū essent numero breui. **P**orro si in
seruū venūdatus est ioseph et humiliat et exal
tatus locū fecit ad tpalia bona ppo dei vt fir
marēt sup inimicos ei quāto magis iesus ve
nūdat est et humiliat a fratribz suis fm carnē et
exaltat in celis locū facit ad eterna bona po
pulo dei triūphanti de diabolo et angelis eius
Audi ergo semen abrahe nō de carne gloriās
sed fidem imitans pmissionē habens vite pre
sentis et future. **N**oneris habere timorē in p
speris et paciētiā in aduersis. **S**i tentatiōes
in hoc seculo tibi dure vident ioseph in carce
re. iesum in cruce cogita. **S**i tpaliū rerū pspe
ritas arridet non ppter ipam deo sed ipa ppter
deum vtere. **N**ec eum existimes ppter vite hu
ius necessaria cultoribus suis necessariū qui
dat enīz blasphematoribz suis sed primū que
re regnū dei et iusticiā eius et hec omnia adij
cientur tibi.

Oratio.

Inuocantes nomen tuū dñe depcamur vt
qd pñes nros virtute tui nois pēunte angelicis
pastibz refecisti nos qz mysticis dapibz foue
as ac reformes. **P**er do.

**Psalms de ingratitudine ppli israel
pro beneficiis a deo sibi exhibitis ac de iu-
sticia et misericordia dei circa illos osten-
sis.** ps. Cxv.

Confitemini domi-

no qm bon? qm in scdm mia eius.
Auctor psalmi ppha dauid. Habet aut ille
ps p titulo bis alla. qd aliqui semel aliqui bis
ponit in titulo: sicut dñs aliqui semel aliqui bis
dicit amē in euangelio qd fit p maiori certitu-
dine rei. Materia: recitatio beneficior bonis et
gratis ac malis et ingratias exhibitor. Inten-
tio: monere ad geminā pfessione scz laudis et
petōz et oī conatu cauere ne qd fiat immemor
beneficior et sit de numero ingrator. Snia in
generalī ppha in isto psalmo inuitat pplm ad
petōz et laudis pfessionem recolitqz diuinor
beneficior exhibitor; malor recipientū ingra-
titudinē pene ipis inflicte grauitatē ppter pec-
cator suor multitudinē et magnitudinē. pce-
dē psalm? egit de pplō iudeor fm electos:
iste agit de eodē pplō fm iniqs. et qz eis nō so-
lū iusticia sz et mia dei scā est de his loquit cū
laudibz dei ex psona eor qz pueri veniā pcan-
tur et exēpla pmemorant illoz in qs etiā pec-
cantes dñes apparuit mia dei. vñ hic psalm?
penitētes roborat negligētes arguit: et peccata
sua pfutēbz veniā reprōmittit. Snia in spālī
In psona igit alicui? hebrei de amaricatione
ad mīaz dei pueri alios ad eandē mīaz exhor-
tantis ait. (Cōfitemini dño) cōfessione peti et
laudis corde ore et ope. iō (qm bon?) est in na-
tura. et ipis pfutēbz h ideo dicit ne qd p cul-
pa terreat vel de deo desperet sz pfidat et mīaz
ei? deposcat. ideo etiā (qm in scdm). i. vsqz in fi-
nem scē est (miscōia ei?) quā vsqz in finē seclī
miseris exhibet solando in miseria vel libe-
rando ab ea: et iō qd diu durat h scdm potestis
pfutētes veniā pmereri. hic enī misericors est
et miseref penitēti: ibi iudex est et retribuit ne-
gligenti. vel. (qm in scdm). i. in eternū est (mise-
ricordia eius) qua nemo sine deo pte esse bñs.
Is aut q miscōiaz expfuit impletus pfiderati-
one diuinor opm et admirans ait. Et

**Quis loquetur potentias dñi: auditas
faciet omnes laudes eius.**

Quis loquetur). i. qd sufficet loq digne lau-
dando (potētiā dñi). i. ea q ex sua potentia et
fortitudine potenter et ineffabiliter opaf et di-
cit pluralitē potentias ppter plures effectus. Et
intellige saltem duo genera opm scz creatōnis
magna et recreatōis maxima qz plus est iusti-

ficare impiū qz creare celū et terrā: et tñs (au-
ditas faciet) alijs annūciando vt audiāt omīs
laudes eius). i. oīa et pcpua q laudabiliter fa-
cit et ex quibz est laudandus. q. d. nullus: cum
sit potētie infinite et maior omī laude. Et si ad
illud nemo sufficit saltem hoc agat scz iudiciū
et iusticiam. quia

**Beati qui custodiunt iudiciū et faciunt
iusticiam in omni tpe.**

Beati sunt in spe (qui) primo (custodiūt iu-
diciū) recte iudicādo et bonū a malo discernē-
do et deinde (faciūt iusticiā) requēdo in ope et
recte agendo. Vel (qui custodiūt iudiciū). i. iu-
dicant seipos accusando (et faciūt iusticiā) deū
de bonis suis laudādo et vtrūqz (in omni tpe)
ex quo incipiūt vt pseuerent qui enī pseueraue-
rit vsqz in finem hic saluus erit. vel quasi ques-
tioni pmissē respondens subdit. (Beati q cu-
stodiunt iudiciū) qz illi digni sunt pdicatores
laudis diuine potētie et miscōie. Et qz deus
iustos facit et pctōres iustificat eos ab iniquita-
tibus suis sanando orat et ait.

**Memento nostri dñe in bñplacito ppli
tui: visita nos in salutari tuo.**

Memento nři dñe in bñplacito ppli tui). i.
vt simus de eis in quibz bñplacitū est tibi. vel
(in bñplacito ppli tui). i. in meritis scōz q tibi
placent (et visita nos in salutari tuo). i. in virtu-
te tua saluatrice et ad saluationē nostraz nō ad
dānationē sicut visitas reprobos. Vel (visita
nos) recōciliādo tibi (in salutari tuo). i. in fi-
lio tuo iesu ipe est enī saluator in quo pctā di-
mittunt et anime sanant vt ab eo sanati possi-
mus et iudiciū custodire et iusticiā facere vnde
simus beati. Visita inqz ad hoc scz.

**Ad videndū in bonitate elector et tuorū:
ad letandū in leticia gentis tue: vt lau-
deris cum hereditate tua.**

Ad videndū in bonitate elector et tuorū). i. vt
nos videam? in ea grā virtutū in qua sunt ele-
cti tui (et ad letandū in leticia gentis tue). i. vt le-
temur in ea leticia spei qua letaf gens tua (et vt
lauderis cum hereditate tua). i. inde q lauda-
bilr vniū hereditas. i. ecclīa tua. Vel (ad vidē-
dum) si futuro. i. vrideam? p expiētiā. vt nos
metipos (in bonitate elector et tuorū). i. quā pre-
stas electis tuis hoc est in ea pfecione qua ele-
cti tui pfutunt et etiā ad leticiā. i. vt letemur de
te et in te (in leticia gentis tue). i. in pfortio gen-
tis beate letantis de te (vt lauderis) a nobis
(cum hereditate tua). i. cum angelis et sanctis
q. di. Ibi nos esse facias vbi te videamus de

te et in te letemur et te laudemus. **Demēto** inq̃
et visita et necesse est. qz

**Peccauimus cum patribus nostris: iniqui-
tate egimus iniquitatem fecimus.**

Peccauimus cū p̃ibz n̄ris. i. sicut et p̃res n̄ri
eorz. i. imitādo p̃ctā iuste egim⁹ erga p̃mū
(iniquitatem fecim⁹) p̃tra deū. **Eccetercio** idē di-
cunt. i. se peccasse vt pura p̃fessio appeat. **Tan-**
to. n. q̃sq̃ citi⁹ absoluit q̃nto viuaci⁹ se dānat.
Deinde enumerādo subiūgit p̃ctā que p̃res fe-
cerunt a quibz filij nō recesserūt. d.

**Patres n̄ri in egypto non intellexerūt
mirabilia tua: nō fuerūt memores mul-
titudinis misericordie tue.**

P̃res n̄ri in egypto vbi mltā eis scā sūt (nō
intellexūt mirabilia tua). i. mirabiliū significa-
ta. i. qd p̃ illa velles dare scz nō tpale bonū sed
eternū qd p̃ illa est q̃rendū: et p̃ patientiā expe-
ctandū nō intellexūt cū op⁹ esset intellectu vt p̃
illa tpalia alia q̃rerēt. f. eterna: et iō impatiētes
murmurauit et tpalibz bonis beari voluerūt
(nō fuerūt memores mltitudinis m̄ie tue) quā p̃
multa miracula eis oñdisti vt eadē p̃tate quā iā
expti fuerāt crederēt se ab inimicis liberādos.
valde g̃ culpabile est nō intelligere qd̃ intelligē-
dū ē: et nō meminisse qd̃ memoria retinēdū est.
hec q̃ppe duo scz intellect⁹ et memoria p̃mēdāt
et p̃mendabilia ostendūt dei b̄nficia.

**Et irritauit ascēdētes in mari mari ru-
bro: et saluauit eos p̃pter nomē suū: vt
notā faceret potentiā suā.**

Et iō (ascēdētes) p̃ situ ēre de egypto (in ma-
ri) scz (mari rubro. irritauit). i. puocauit mo-
isen et p̃ p̃ns deū timētes et desperātes post tot
mirabilia in egypto visa et dubitātes tā p̃t ho-
stes a tergo seq̃ntes q̃ p̃t mare obuiū eis (et)
tū dñs (saluauit eos) ab vtroq̃ piculo nō p̃t
merita eoz scz tū (p̃pter nomē suū) manifestādū
et gl̄ificandū scz (vt notā faceret) et oñderet (po-
tentiā) et fortitudinē (suā). f. egyptios inseq̃ntes
submergēdo et filios isrl̄ timētes saluādo. de-
inde oñdit quō eos saluauit. d.

**Et increpuit mare rubrū et exsiccātū est
et deduxit eos in abyssis sicut in deserto.**

Et increpuit v̄l increpauit (mare rubrū) n̄
voce exteriori scz occulta vi impando et sua di-
uina potētia diuidēdo quā etiā q̃ sensu carent
sentiūt et obediūt (et exsiccātū est) et sic aruit ac
si dñs ei p̃minat⁹ fuisset (et tūc) (deduxit eos in
abyssis) sicco vestigio (sic in deserto) qz vbi fue-
rūt abyssi aq̃z factū est siccitate vt desertū vbi
nō sūt aq̃. **Tūc** ei mare diuisū ē in duodecim
diuisiones et nulla tribz ausa est intrare prius

nisi tribz inde. v̄l meruit inter alias regni pri-
uilegiū et principatū obtinere.

**Et saluauit eos de manu odientū: et re-
demit eos de manu inimici.**

Et p̃ istū modū (saluauit eos de manu) et
p̃tate (odientū) scz inseq̃ntū egyptoz q̃ oderāt
eos: qz p̃t eos percussit erat plagis et sic (redemit
eos). i. liberauit ac si p̃cio redemissz (de manu)
et p̃tate (inimici). f. pharaonis. hoc i figura ba-
p̃tismi factū et dictū ē i q̃ redimimur de manu
diaboli magno p̃cio scz sanguine christi. **Uñ**
nō quocūq̃ mari scz mari rubro id p̃uementū
figurauit sanguis enī rubrū colorē fecit.

**Et opuit aqua tribulātes eos vnus ex
eis nō remansit.**

Et opuit aq̃ tribulātes eos. f. pharaonē et
egyptios inseq̃ntes submergēdo eos (vn⁹ ex
eis) q̃ p̃sequēbant p̃fectos app̃hendere vel in-
terimere eos cupiētes (nō remansit) v̄l sup̃fuit
sed oīs simul mortui sunt et deleti.

**Et crediderūt v̄bis eius: et laudauerūt
laudem eius.**

Et tūc p̃res n̄ri vidētes ista b̄nficia magna
(crediderūt v̄bis ei⁹). f. deo et moisi quibz dice-
rat q̃ liberaret eos de egyptijs dura corda iu-
deoz q̃ nō ante scz post miracula crediderūt me-
lius fuit credere p̃mittenti (et laudauerūt). i. ceci-
nerūt ore corā oibz cū tympanis et choris (lau-
dem eius) qz laudabilr̄ liberati victores erant
dicētes illud canticū. **Tantem** dñō gl̄iose. n.
magnificat⁹ est. et licet deū laudaret p̃ mirabi-
libus opibz suis tū.

**Cito fecerūt. obliui sunt operū eius: nō
sustinuerunt cōsiliū eius.**

Cito mutati a credulitate sua et laude (sece-
runt) hec q̃ sequunt. f. (obliui sunt operū) et b̄n-
ficioz eius vt murmuraret. debuerūt enī cogi-
tare tanta erga se dei opa (nō sustinuerūt) nec ex-
pectauerūt p̃siliū eius. f. dei de ordinatōe viari
ci sui p̃ defectū scz inordinato desiderio p̃uenerūt
eius p̃siliū. q. d. nō patiēter expectauerūt donec
deus daret eis victualia qd̃ differebat cōsiliū
dei vt p̃baret eos. **Deniqz.**

**Et p̃cupierūt p̃cupiscētiā in deserto:
et tentauerūt deū in inaquoso.**

Et p̃cupierūt p̃cupiscētiā. i. cibū iuxta cō-
cupiam et desiderū suū. f. carnes et nō fm ordi-
nationē et p̃siliū diuinū. q. d. vehemēter p̃cu-
piert. qz nimietas desiderij geminatōe p̃bi oñ-
dit (et tentauerūt deū). i. potētiā diuinā (in inaq̃-
so). i. i deserto et loco sine aq̃ volētes p̃bare vtrū
posset eis subuenire i solitudine et carnes dare
dicētes nō posset deus nob̄ dare carnes.

Et dedit eis petitionē ipsoꝝ: et misit saturitatem in animas eoꝝ.

Et q̄ vñ sciret eū potēte (dedit eis petitiōē ipsoꝝ) i. illud qd petierūt scz carnes adducēdo copiam coturnicū ita. s. q̄ (et misit saturitatē) carniū vsq̄ ad nauseā (in aīas eoꝝ). i. i aīalitatē q̄ sustentat esca. Animā enī h̄ loco nō fm q̄ rōnalis est posuit s̄ fm illud q̄ aīas corp⁹ animā facit ad cui⁹ aīalis sustentatōz p̄niet cib⁹ et potus. Saturitatē p̄o sequit̄ dissensio vel leditio. Unde subiūgit.

Et irritauerūt moisen in castris: aaron sanctū dñi.

Et irritauerūt i. puocauerūt ad iram (moisen in castris) vbi erant honorē ambiēdo et hec irritatio fuit p̄ sacerdotio aaron et filioꝝ ei⁹ vñ sequit̄ (aaron sanctū dñi). i. dñō cōsecratū scz emulātes zelo ei⁹ et inuidia p̄ filios chore. s. dathā et abyron stimulatū p̄ sacerdotio aaron murmurabāt. Vñ moisen ad iram puocabāt.

Aperta est terra et deglutiuit dathan: et opuit sup̄ aggregationē abyron.

Aperta est terra i. facto hyatu (et deglutiuit) i. absorbit (dathan). s. cū tabernaculis suis (et opuit) se (sup̄ aggregationē abyron) q̄ etiā cū suis p̄rigit. amboꝝ enī vna erat causa sup̄bissimū et sacrilegi scismatis cui⁹ ambo erant auctores. Ecce laus dei est h̄ q̄ suos vindicauit vide penas assimilari modis pctōꝝ. q̄litas pene sc̄tā indicat. a terra vorantē q̄ terrena sapuerūt ex q̄ conijcit q̄ fm hoc debet facere p̄fessor.

Et exarsit ignis in synagoga eoꝝ: flamma cōbussit pctōres.

Et exarsit ignis in synagoga eoꝝ i. in multitudine ill⁹ subiecta scz in ducētis q̄nquaginta qui thuribula tenētes offerebāt incensū iāq̄ diuino igne p̄sumpti sunt. Vñ subdit (flamma) ex illis thuribulis exiliēs (cōbussit pctōres) q̄ illicite sacerdotiū vsurpauerāt et sic q̄ in incēso peccauerūt igne p̄ierūt. Sicut inter est inter irritētes et irritos inter murmurātes et murmuratores inter scribētes et scriptores et cetera hū filia ita sc̄ptura pctōres appellare p̄suevit valde iniq̄s et quib⁹ pctōꝝ sarcinis oneratos.

Et fecerunt vitulū in oreb: et adorauerunt sculptilie.

Et p̄terea (fecerūt) s. filij isrl⁹ vitulū in oreb) id est p̄p̄e montē oreb cui⁹ p̄rex appellat̄ synai absentia moisi nō tolerātes dum in mōte syna morā faceret vt legē acciperet. hoc ipacia leuius fecit sicut mltā mala ex ea nascūt̄ (et) post adorauerūt sculptilia. i. eundē vitulū p̄statū tāq̄ deū vitul⁹ ei⁹ ille p̄mo fuit p̄statū s̄ q̄ i p̄statōe

nō fuit plene format⁹ postmodū sculpt⁹ est et sic vocat̄ aliqui sculptilis aliqui p̄statilis.

Et mutauerūt gloriā suā in similitudinē vituli comedentis fenū.

Et mutauerūt gloriā suā s. deū verū et cultū eius q̄ erat gl̄ia eoꝝ si ipi eius sustinuisent p̄siliū et cui debebat gl̄ia p̄ gl̄iosa eductōe eoꝝ de egypto (in similitudinē vituli cōedentis fenū) exhibētes eundē cultū imagini habenti siliū dinē vituli cōedentis fenū et dicētes hi sunt dñi tui isrl⁹ et sic q̄ in dñō gl̄iari debuerāt in vitulo gloriabant̄ vt ab eo cōederent a q̄ comedunt qui sapiūt fm carnē. s. a diabolo ipi vitulo p̄sidente. Et ita idolatrando.

Obliti sunt deū qui saluauit eos qui fecit magnalia in egypto mirabilia in terra cham: terribilia in mari rubro.

Obliti sūt deū q̄ saluauit eos de mlt⁹ is piculis et morte. Magna obliuio. Quid ei⁹ ē in memoria si nō liberatio. deinde ostendit quō saluauit. d. (q̄ fecit magnalia) i. magnas virtutes (in egypto) ipos opp̄sitos et tribulatos multiplicādo (mirabilia) signa. s. et plagas (i. terra cham). i. in egypto cui⁹ p̄pls descendit a cham (terribilia in mari rubro) q̄ aduersarios afflicter̄ istis qd timere deberet monstrauit. Tanquā hoꝝ oīm que p̄ magnitudine sua recoli poterant obliuī essent gloriā dei simulacro vituli attribuerūt.

Et dixit vt disperderet eos: si nō moisen elect⁹ ei⁹ stetit i. p̄fractōe i. p̄spectu ei⁹

Et p̄pter eoꝝ ingratitudinē et scelera (dixit) scz dñs moisi eis cōminādo (vt disperderet eos) scz occidēdo q̄ digni erāt oīs vt p̄irent et vñ q̄ disperderet (si nō moysen elect⁹ ei⁹ stetit) i. cōfractōe. i. in plaga qua erāt feriēdū (in p̄spectu ei⁹) vt se obijceret p̄ ill⁹ et mediatorē faceret incessantē p̄ eis orādō vbi demonstratū est quātū valeat intercessio sc̄tōꝝ p̄ alijs apud deū. In magna ḡ veneratiōe habēdi sunt deuoti et sc̄ti q̄ mitigare p̄nt iram dei. Stetit ḡ.

Et auerteret irā eius ne disperderet eos et p̄ nihilo habuerūt terrā desiderabilē.

Et auerteret et placaret (irā ei⁹) ne disperderet eos) vindicādo se de tanta ingratitudine et impietate. Deinde alia eoꝝ pctā cōnūerat. d. et p̄pter hec iterū peccādo etiā (p̄ nihilo habuerūt) i. desperet et p̄tempserit (terrā desiderabilē). i. terrā p̄missionis lacte et melle fluentē post regressū ex p̄latoꝝ dicētes meli⁹ erat nob̄ in egypto. vel potius infidelitas eoꝝ h̄ redarguit q̄ cū eam adhuc nō vidissent sic p̄ nihilo habuerūt.

Nō crediderūt vbo ei⁹ et murmurauerūt i tabernacul⁹ suis: nō exaudierūt vocē dñi

Non crediderūt verbo eius) quo p̄miserat
eos introducere in terrā illā. Vel (p̄ nihilo ha-
buerūt terrā desiderabilē). i. cōtempserūt qd̄ p̄
illā significabat sc̄z hereditatē eternā vere desi-
derabilē (et ita nō crediderūt p̄bis eius) p̄ sp̄a-
lia ad eternā vocantis. ⁊ festinantes hic cē bea-
ti nō sustinuerūt p̄siliū eius (⁊ murmurauerūt)
dicentes faciam⁹ nobis ducē ⁊ reuertamur in
egyptū ⁊ hoc (in tabernaculis suis). q. d. cum
essent in ocio qz hoc nō laborātibz sed ociosis
cōtingit ⁊ dum murmuraret (nō exaudierūt vo-
cem dñi) rechemēter eos a murmure p̄ moisen
phibentis. i. noluerūt audire vt ei obedirēt.

Et eleuauit manū suā sup̄ eos: vt p̄ster-
neret eos in deserto.

Et eleuauit manū suā sup̄ eos). i. p̄uulsi po-
tentia suā cōminādo eis penā et mortē ad hoc
(vt p̄sterneret eos in deserto) quasi uiles q̄ p̄us
fuerant gloriōsi occidendo om̄s numeratos a
viginti annis ⁊ sup̄ p̄ter caleph ⁊ iosue. hoc im-
pletū est in oibz quoz cadauera p̄strata sunt
in deserto.

Et vt deiceret semen eoz in natōnibz: ⁊
dispergeret eos in regionibz.

Et etiā (vt deiceret) et supari faceret capti-
uitatibz ⁊ alijs modis (semen eoz) sc̄z filios ac
posterorū ⁊ sequaces (in nationibz) et genibz
diuersis p̄ circuitū in quarū ritū multi eoz trā-
sierūt ⁊ dispergeret) diuidēdo (eos in regionibz)
id est p̄ diuersas regiones ne vltra de p̄grega-
tione p̄sumerent.

Et iniciati sunt beelphegor: et cōmede-
runt sacrificia mortuoz.

Et iniciati). i. dedicati ⁊ p̄secrati sunt quasi
nō tm̄ ad tps colentes p̄ qd̄ notat grauior ex-
cessus ⁊ inderebementior ira (beelphegor). i.
idolo gentiū qd̄ colebat in monte phegor. pu-
ta cultui illi⁹ se applicātes (et cōcedēt sacrificia
mortuoz). i. imolata hoibz mortuis q̄si dijs.

Et irritauerūt euz in adinuentōibz suis
et multiplicata est in eis ruina.

Et irritauerūt eū) sc̄z deū (in adinuentōibz
suis). i. in idolatria ⁊ p̄uariatōibz multis stu-
diose ab ei⁹ inuentis et multiplicata est in eis
ruina). i. plaga mortis cū p̄ suis grauibz pctis
grauiter vastarentur vryna die vigintria mi-
lia caderēt qz fornicati sunt cū madianitis.

Et stetit phinees et placauit: ⁊ cessauit
quassatio.

Et stetit phinees) cōstantia mentis ⁊ auda-
cia opis p̄tra idolatras in vlciscendo scelus et
occidēdo mechātes (et placauit) deū p̄ suū bo-
num zelū (et cessauit quassatio). i. plaga a p̄plo

Qd̄ hic dicit quassatio sup̄ dicit p̄fractio. **E**t qz
hoc nō odio sed dilectōe fecit dum cum zelus
dñi comedit ideo bene sequit̄.

Et reputatū est ei in iusticiā: in genera-
tōe ⁊ generatōe vsqz i sempiternū.

Et reputatū est ei) h̄ factū (in iusticiā) a deo
q̄ nouit quāta id fecit p̄pli charitate (in genera-
tōe) p̄ntē (in generatōe) subsequente ⁊ nō solū
quādiu generatio est s̄ ⁊ vsqz i sempiternū) qz
ex merito hui⁹ iusticie p̄firmavit ei dñs pactū
sacerdotij eterni ⁊ adhuc factū istud recolit in
memoriā iusticie ip̄i⁹ hoc diligenter ausculta
sacerdos cui aīe cōmendate sunt euagina gla-
diū p̄bi interficere fornicatōz argue obsecra in-
crepa vt tibi reputet ad iusticiā.

Et irritauerūt euz ad aquas p̄tradictio-
nis: et veratus est moises p̄pter eos: qz
exacerbauerūt spiritū eius.

Et iterū (irritauerūt). i. ad iram puocauerūt
(euz) sc̄z deū (ad aq̄s p̄tradictōis) p̄tentiose lo-
quendo p̄tra moisen p̄pter aq̄ defectū et p̄ p̄ns
cōtra deū (et verat⁹ est). i. mente turbat⁹ vt be-
sitarēt (moises) nimia importunitate p̄pli suc-
census (p̄pter eos) sic irritātes qz durū loq̄ndo
(exacerbauerūt) ⁊ ad diffidentia puocauerūt
spiritū eius). i. vt diffidenter ⁊ dubitanter dice-
ret nunq̄ de petra hac poterim⁹ vobis aquā
eicere timens ⁊ hesitans de p̄missione dñi p̄
pter maliciā p̄li. Ideo subdit.

Et distinxit in labijs suis: nō dispende-
runt gentes quas dixit dñs illis.

Et distinxit) hoc miraculū ab alijs miracu-
lis (in labijs suis) hoc enī ambigue dicit q̄ oīa
alia certa fide p̄miserat ⁊ dubitant petra p̄cul-
sit q̄ in alijs nō dubitauerat. p̄turbat⁹ enī mur-
mure p̄li infidelis nō tenuit fiduciā qualē de-
buit q̄si homo nō posset deus facere q̄ tanta fe-
cerat. de hoc autē hac sola pena corrept⁹ est q̄
nō intrauit in terrā p̄missionis. Illi autē p̄dicti
cum in terrā p̄missa intrassent (nō dispende-
runt) et exterminauerūt gentes. i. q̄ in terra illa
habitabāt (q̄s dixit dñs illis) sc̄z vt eas extēmi-
narēt ⁊ disperderēt ne eos ad idolatriā trabe-
rent ⁊ peccare facerent.

Et cōmixti sunt inter gentes: et didice-
runt opa eoz ⁊ seruiērūt sculptilibz eoz
et factū est illis in scandalū.

Et cōmixti sunt inter gētes) p̄ cohabitātōz
et mutua cōnubia p̄pter qd̄ ne fieret iussit eos
dñs occidi (et didicerūt opa eoz) mala p̄ p̄for-
mationē in ritū ⁊ moribz ⁊ cito facti sunt m̄gri
(et seruiērūt sculptilibz eoz) idolatrando ⁊ ua-
hoc q̄ eas nō dispendiderūt s̄ cōmixti sunt eis

(factū est illis in scandalū) p̄p̄riū et aliorū. hoc est in offendiculū quo deū offendit ac sc̄p̄os et alios grauit̄ leserunt q̄z gentiū p̄formitate facti sunt idolatre.

Et immolauerunt filios suos: et filias suas demonijs.

Et immolauerunt filios suos et filias suas) eos occidēdo (demonijs). i. idolis i honore demonū dedicatis s̄m more et ritu gentiū quibz cōm̄iti erāt qd est pct̄m nēphāde crudelitatis. Et si nō in prima saltē in sc̄da etate hoc factū est. Et aggrauans hoc pct̄m adiūgit. d.

Et effunderūt sanguinē innocentē: sanguinē filiorū suorū: et filiarū suarū: quas sacrificauerūt sculptilibz chanaan.

Et effundit sanguinē innocentē. s̄ regulā iusticie et legē nature et ne putes extraneoꝝ seq̄f (sanguinē s̄i suo. et s̄i sua). i. puuloꝝ a p̄sensu illiꝝ sceleris alienoꝝ. q̄s sacrificauerūt sculptilibz chanaan. i. chanaanicoꝝ int̄ eos habitantū. Et tria s̄ scelera in vna re cōmiserūt homicidiū q̄z innocentē sanguinē effunderūt patricidiū q̄z filios suos et filias iugulauerunt. sacrilegiū q̄z eisdē idolis sacrificauerūt.

Et interfecta est terra in sanguinibz: et ptaminata est in opibz eoꝝ: et fornicati sunt in adinuentionibz suis.

Et interfecta est terra i sanguinibz). i. boies terreni habitātes in terra et ponit p̄c̄n̄es p̄ cōtento q̄ fere oīis hoc pct̄o in aīa sunt mortui. ipsi enī interficiebāt aīas suas imolādo filios suos et filias et effundēdo sanguinē innocentē (et ptaminata est in opibz eoꝝ). i. ipi ptamina ti sunt in opibz suis (et fornicati sunt) a p̄o sp̄o lo aīaz recedēdo et idol p̄uēdo ac polluti i ad inuētiōibz suis). i. i adultēis sup̄stitiōibz suis.

Et iratus est furore dñs in ppl̄m suū: et abominatus est hereditatē suā.

Et iratus est furore dñs in). i. s̄ (ppl̄m suū) hoc est admodū irati et furētis excitauit potētiā suā ad vindicandū (et abominat⁹ est). i. tā quā abominabile detestat⁹ est p̄pter pct̄ā suā (hereditatē suā). s̄. ppl̄m isrl̄ quē elegit in hereditatē sibi hoc est auersus est ab eis nō ad p̄ditōz sed ad disciplinā qd innuit noīans hereditatē.

Et tradidit eos in manus gentiū: et dñati sunt eoꝝ qui oderūt eos.

Et tradidit eos in man⁹). i. in p̄tate (gentiū) vt eis seruiret (et dñati sunt eoꝝ) nō q̄cunqz s̄z (q̄ oderūt eos) et ex odio p̄cedēti graui⁹ afflicti sunt eos. Ecce q̄ gliabant in idolis obprobrio fui tuis subsunt qua seruiūt inimicis. grane ei est seruire in senso q̄ nullo placat obsequio.

Et tribulauit eos inimici eoꝝ: et humiliati sunt sub manibz eoꝝ: sepe liberauit eos.

Et tribulauit eos inimici eoꝝ) dura fuit te opprimendo et grauit̄ affligēdo (et humiliati sunt) nō humiliate virtuosa sed deiectione et detentione (sub manibz). i. p̄tate (eoꝝ) hoc est deiectione et viles facti sunt et merito sic sūt humiliati (q̄z sepe liberauit eos) dñs et parū vel nihil p̄fecit si de q̄z mīa totū p̄cludit ab ea incepit et ad ip̄az post pct̄ā et flagella redit p̄m̄isū bñficia nec tñ cessat iniquitas postea intulit vindictā et afflicti iterū miseret.

Ip̄i autē exacerbauērūt eum in cōsilio suo: et humiliati sunt in iniquitatibz suis.

Ip̄i autē s̄ s̄it (exacerbauērūt) p̄uocauērūt (eū) sc̄z post liberatōē pct̄ā iterādo et hoc (in cōsilio suo) malo qd habuerūt et relicto idola seq̄rent et nō mandata legis et quo quiescerēt q̄ sua sunt nō que dei. cuius nō sustinuerūt cōsiliū de eternis p̄missis festinātes beati fieri in tp̄alibz et transitorijs (et) iō (humiliati sunt) sic et afflicti nō humiliatōē p̄nīe et virtutis sed vilitatis et abiectionis (in iniquitatibz suis). i. p̄pter iniquitates suas. Et licet tātē essent neq̄cie et ingrati tudinis de⁹ tñ plenus mīa nō neglexit eos. Immo.

Et vidit cū tribularent: et audiuit orationem eoꝝ.

Et vidit). s̄. oculo mīe tribulatōz eoꝝ vt eos liberaret inde (cū tribularent) flagello miseret (et audiuit orōz eoꝝ) p̄ sua liberatōē subueniēdo eis in tribulatōē tanquā penitētibz de pct̄is suis. nulla vnquā ex p̄te dei dat occasio desperatōis pct̄oꝝ. docet enī et te q̄ si p̄uersus ingemueris p̄tin⁹ appropinq̄t auri bz p̄c̄ibz tuis.

Et memor fuit testamenti sui: et penituit eum s̄m multitudinē mīe sue.

Et memor fuit testamēti sui) vt q̄z eterni nō vteris qd abolet sed noui q̄ cum abrahā in initio fidei n̄re pepigit. Causa s̄ ne isrl̄ p̄ debito pct̄i p̄iret est testamētū nouū vbi est dñi aduentus q̄ est abrahā p̄missus (et penituit eū). i. ad modū penitētis se habuit et fecit qm̄ mutauit qd videbat factū. s̄. eos p̄diturnos et miseriam in mīam. dicif enī de⁹ penitere q̄z mutat s̄m̄iam eūz nos videt penitere. quales enī nos sumus illi talis est ip̄e nobis et hoc (s̄m̄ multitudinē mīe sue) magis s̄m̄ merita illoꝝ.

Et dedit eos in misericordias: in conspectu omnium qui cepant eos.

Et dedit eos). s̄. p̄destinatos de illo ppl̄o i misericordias de multis miserijs vt essent vasa mīe et nō vasa ire et dicit misericordias in plurali q̄z vnus quisqz p̄p̄riū donū habet a deo alius quidē sic

Ductor psalmi ppha dauid. **H**abet etiā hic psalmus in titulo bis allā. habuit supior: bis allā q̄ est de p̄lo isrl. habz ⁊ hic q̄z bis q̄ est de v̄l' ecclia q̄ p̄stat ex duobz pplis: et merito s̄ fit vt dicam⁹ abba p̄r cū idē sit abba qd̄ p̄r. **H**ateria gr̄az actio q̄rūcūqz liberatoz diuinit⁹ a

Dicāt. i. h. dicere debēt primis oēs (q̄ redēpti sunt) sanguie ch̄i vel liberati a malis tanq̄ p̄cio redēpti (a dño). i. p̄ dñm q̄s (redemit de manu). i. p̄tate (inimici). i. diaboli v' cūm cūq̄ (et de regionibz) diuersis (gregauit eos)

sit in vnu locū vel in vnu pplm dei et in vnitate fidei. Redēpt? qdē videt et pplis isrl' de terra egypti et de regionibz ei? pgregat? **D**ulte enī enā vni? puincie regiones sunt. sz qz redēptos istos intelligi vult in toto orbe terraz manifestat cū subdit. **C**ogregauit inqz.

A solis ortu et occasu: ab aqlone et mari **A** solis ortu. i. ab oriēte (et occasu). i. ab occidentē (ab aqlone). i. septentrione (et mari). i. ab austro: h est oibz plagis terre siue pibz mū: dēbic pz qz nō de solis indeis dicit. deū ex pōmū primū piculū et pma tentatio scz deuia: nio et error vbi est et fames. q. d. redemit cōgre gavit qd necesse erat quia

Errauerūt in solitudine in inaquoso: viam ciuitatis habitaculi nō inuenerūt.

Errauerunt scz isti qz redemit de diuersis plagis (in solitudine in inaqso). i. sine aq (viam ciuitatis habitaculi). i. hoīm (nō inuenerūt) qz eos duceret ad ciuitatē vbi habitaret. **D**ystice (**E**rrauerūt) nō hñtes viā veritatē ipi existētes (in solitudine). i. sine deo et deserti ab eo (et in inaqso). i. in mēis ariditate sine roze grē et sine vera doctrina qz (viā) q est fides (ciuitatis habitaculi). i. q ducit ad ciuitatē supnā in qua habitandū est nō inuenerūt qz fidē nō habuerūt p quā venire ad ciuitatē habitatōis supne potuissent. **E**t ppter errorē erat eis inopia quia ipsi erant.

Esurientes et sitientes: anima eorum in ipsis defecit.

Esurientes et sitientes ppter defectū victualū in defecto (aia). i. vita (eorz in ipsis defecit) a vigore suo ppter famē sitim et laborem. **D**ystice **E**surientes et sitientes qz erāt sine cibo pbi dei et potu grē (et) iō (aia eoz in ipsis defecit) a bono interiori. nō habuerūt illū spūalē cibū aie et potū de q dī **B**ti q esuriūt et sitiūt iusticiā: qm ipsi saturabunt. q vñqz cibo et potu q quis ieiunus remanet: de vita aie eius desperat.

Et clamaueſt ad dñm cū tribularet: et de necessitatibz eoz eripuit eos.

Et iō iā pūicti et supna bonitate excitati (clamaueſt ad dñm) ductorē et pastore ac doctore verū (cū tribularent): errore fame et siti vt liberarent ab eis (et de necessitatibz eoz). i. p dicitis malis inuitabilibz (eripuit eos) ad se deuote in tribulatōe clamātes. **T**ūc enī exaudimur a dño qm nō simplex vox sz tribulatio clamat ad dñm. **E**t subdit quid eis fecit

Et deduxit eos in viam rectā: vt irent in ciuitatem habitatōis.

Et deduxit eos a deuio (in viā rectā) sua p

uidentia diuina (vt irēt in ciuitatē habitatōis) vbi possent sibi de victualibz puidere. **D**ystice (**E**t deduxit eos) ab errore (in viā rectā). i. in viā fidei. q. d. eripuit eos de igrantia oīdēs eis viā pūctis (vt) p hāc viā (irēt) bñ opando (in ciuitatē habitatōis) scz in celestēz hierl'm in q scōz aie nūc mēte et postea ipa pūctate habitātes qescūt quā desiderare iā mēte: ire est. **E**t qz ad h merito sequit grāz actio ideo subdit.

Confiteantur dño misericordie eius: et mirabilia eius filijs hoīm.

Confiteant dño. i. pariāt p fessionē laudis ac sint causa et materia laudis diuine et laudādi dñm (mīe ei?) facte hoībz nō merita nra nō vires nō sapia (et mirabilia ei? filijs hoīm) exhibita. i. cedē mīe q mirabiliter sunt facte. q. d. misericordiez mirabilia dei q fecit hoībz inducāt illos ad pfitendū et grās agendū et vt ipi iā hic experti dicant etiam inexpertis.

Quia satiauit aīam inanem: et animam esurientem satiauit bonis

Quia) nō solū duxit in viā sz etiā a fame et siti liberauit: et (satiauit aīaz inanē). i. desiderium aie vacuū cibo et potu (et) p id est. (animā esurientē) et sitientē (satiauit bonis) desiderat scz cibis et potibz. **D**ystice (qz satiauit aīaz inanē) bonoz q erat vacua et sine deo (et aīaz esurientē). i. scire appetentē qm a deo visitata medi cū desiderabat (satiauit bonis) spūalibz. **Z**ales enī de? aīas celesti bono satiat qz et si inanes tñ esuriētes inueniūt. **S**equit de scōo piculo scz captiuitatōis ab hostibz et scōa tentatōne scz in vincendis pcupiscētis. q. d. satiauit enā bonis desideratis et expectatis.

Sedentes in tenebris et vmbra mortis: vinctos in mendicitate et ferro.

Sedētes in tenebris) carceralibz (et vmbra mortis) quia carcerati parū vident differre a mortuis (vinctos) et alligatos (in mendicitate) id ē defectu et indigētia oīs boni eos inde liberando. **D**ystice (**S**edētes). i. morātes ex pua pſuetudine (in tenebris) vicioz (et vmbra mortis). i. in viciosa vita q imago est future mortis (vinctos). i. ligatos (in mendicitate) qz ipi erāt medici p indigētiā boni (et ferro). i. dura difficultate rūpēdi qz vincta pctorz ferrea sūt et qsi inuincibilia. **E**t cā hoz maloz subiūgit.

Quia exacerbauērūt eloquia dei: et pſallium altissimi irritauerūt.

Qz exacerbauērūt. i. acerba et imprabilia reputates ptempserūt eloqia dei: eis nō obediēdo et q mandauerat nō custodiēdo p fmones dei agentes et in eius reglis viuere re pūētes. **U**n

eis erat iratus. (et p̄siliū altissimū). i. admonitō-
nes q̄b̄ p̄siliū generi hūano (irritauit) ei nō
acq̄scedo s̄z. q̄b̄ inuile sp̄nēdo sciētes volū-
tatē dñi z negligētes. Tūc enī p̄siliū dñi irrita-
tur q̄n volūtas ei? cogit z negligit. Maior
est aut culpa negligēcie q̄ ignorācie. sp̄nēdo
ergo p̄siliū dei noluerūt salubriter hūiliari

Et hūiliatū est in laboribz cor eoz: in-
firmati sunt nec fuit qui adiuuaret.

Et iō (hūiliatū est) tandē (in laboribz cor
eoz). i. a supbia deiectū p̄t labores z afflictō-
nes l̄ p̄t p̄siliū p̄siliū sūe p̄ane in q̄ labo-
rabāt (infirmati sunt). i. debilitati p̄tute. vel fcti
impotētes p̄ se resurre vicijs (nec fuit alius q̄
adiuaret) deo desistēte ad auxilio. Quos ei
diuina vult nō adiuuare eos. p̄culdubio infirmi-
tas p̄p̄ia ḡuat. laborare p̄ vicia p̄nt s̄z nō vices-
re. hūc dñs ait. Sine me nihil potestis facere.

Et clamauerūt ad dñm cū tribularent
et de necessitatibz eoz liberauit eos.

Et sic hūiliati z infirmati (clamauerūt ad
dñm) adiutorē verū penitētes z petentes eius
auxiliū (cū tribularet) z tāta difficultate vera-
rent q̄z veratio dabat eis intellectū (et de neces-
sitatibz eoz). i. a penis q̄s nēcio sustinebāt z a
vinculis difficultatis z malo p̄siliū (liberauit
eos) ad se clamātes p̄ clamorē seq̄t libe-
ratio z subiūgit de q̄b̄ necessitatibz liberauit.

Et eduxit eos de tenebris z ymbra mor-
tis: et vincula eoz dirupit.

Et eduxit eos de tenebris (carcerali) (ym-
bra mortis). i. de vita carcerali q̄ est q̄daz ima-
go mortis (et vincula eoz dirupit). i. dirūpi fe-
cit q̄b̄ i custodia carcerali dñnebāt. **H**ystice
(et eduxit eos de tēbris ymbrarū z ymbra mor-
tis). i. eccitatis iniquitatis q̄ est cā mortis in q̄b̄
sedebāt (et vincula) difficultatis (eoz dirupit)
vt liberi iccederēt. q̄d. liberauit eos a vicijs ru-
pit difficultates incipit iā eis facile esse qd erat
difficile. i. a malis abstinere. Deinde p̄ libera-
tione sequit laudatio. **E**t ob id.

Confiteant dño misericordie eius: et mira-
bilis eius filijs hoīm.

Confiteant dño). i. pariāt p̄fessionē laudis
et sint materia p̄fessionis z laudis diuine (mie-
cordie) q̄b̄ a malis liberat z bona dat (z mirabi-
lis ei). i. ip̄e mīe mirabilis (filijs hoīm) exhi-
bit misericorditer z mirabilr eis subueniēdo z cir-
ca eos opando licet hoc nō mereant. **E**t repe-
nit causas quare debent p̄fiteri.

Quia p̄triuuit portas ereas: et vectes fer-
reos p̄fregit.

Quia p̄triuuit portas ereas) q̄b̄ tenebant p̄clu-

si (z vectes ferreos p̄fregit) q̄b̄ porte firmabāt
vt. s. p̄fractio carcerū claustris pateret vincis li-
ber egressi. **H**ystice (q̄ p̄triuuit portas ereas)
.i. p̄siliū vicijs q̄ claustris nō sinūt exire
(et vectes ferreos). i. difficultates vel diaboli-
cas suggestiōes q̄ portas obserāt (p̄fregit) sua
virtute. **E**reas z ferreas p̄ fortitudine ponit s̄z
virtus dei hec frangit. **E**t.

Suscepit te via iniquitatis eoz: p̄pter
iniusticias enim suas hūiliati sunt.

Suscepit eos cū ados l̄ ad se in altū boni
opis (de via iniquitatis eoz) in q̄ ambulabāt. i.
de ip̄a iniquitate q̄ erat illi via (p̄pter iniusticias. n.
suas). i. q̄ supbiēdo sibi tribuebāt nō deo suā
iusticiā p̄stiuētēs (hūiliati sunt) vt exaltarent
in eo. Qui enī de suis viribz p̄sumebāt inuene-
runt se nihil posse sine dei adiutorio et sic susce-
pit sūt ab eo. Deinde seq̄t terciū piculū. i. infirmi-
tatis z tēcia tēratio. i. tedij z fastidij bñficiēdi.

Dēm esca abominata est aia eoz: et ap-
propinquauit vsqz ad portas mortis.

Dēm esca abominata est aia eoz). i. appetit
eoz abominabāt oēm cibū (et appropinquet)
p̄ augmentū infirmitatis (vsqz ad portas mor-
tis) et desperatōe sanatis. **H**ystice. **E**t si su-
scepit eos de via iniquitatis tū (oēm esca) spūalē
vñ aia vicijs. i. p̄bi dei. corpis christi opis boni
(abominata est aia eoz). i. fastidiuit z ip̄o fasti-
dio languēbāt z piculabāt. vñ subiūgit (z ap-
propinquet) vsqz ad portas mortis). i. vsqz ad
defectū z iteritū aie. tantū est. n. piculū esca spi-
ritualē fastidire vt iteritū inde possit puenire.

Et clamauerūt ad dñm cū tribularent:
et de necessitatibz eoz liberauit eos:

Et ita piculati (clamauerūt ad dñm) medicū
suū (cū tribularent) infirmitate seu fastidio z te-
dio (z de necessitatibz eoz). i. h̄mōitēbulatōibz
(liberauit eos) vt infirmi sanarent z tedio affe-
ctos spūalis esca delectaret. **R**estat ḡ vt si te de-
lectet h̄ cibū nō hoc tibi tribuas neqz hic aliq̄
an egāia infieris z auid? tibi in eos q̄ fastidio
piculati nō sup̄ de ifiliis intelligēs hoc nō a-
te nbi esse viciū q̄z tuū et languorē tuū senties
clama ad dñm. Deinde subdit quō liberauit.

Erit verbū suū z sanauit eos: et eri-
puit eos de interitionibz eoz:

Erit verbū suū). i. p̄ceptū dedit (et sanauit
eos) q̄z dicere dei est facere (et eripuit eos de in-
teritionibz eoz) ne sic infirmati interirēt. **H**y-
stice (erit verbū suū). i. desiderij p̄bi z cibi spūa-
lis cū? fastidio languor erat (et sanauit eos) ab
hui? tedio z ab accidia q̄ ē fastidiū boni spūal'
(et eripuit eos de interitionibz eoz) in q̄b̄ se ip̄i

demerferat. i. de corruptela mētis q̄ fastidit qd
dulce ē. g. z de b̄nificio sic de cet̄is supioribz.

Confiteant dño miscōie eius: et mira-
abilia eius filiis hoīm.

Confiteant dño mie ei⁹: et mirabilia ei⁹ filiis
hoīm). i. laudet de⁹ in copia mīaz suaz. z mi-
rabiliū q̄ fecit z oñdit filiis hoīm. **Confiteant**
dño nō merita nra: nō vires nre: nō sapia nra
sz miseratōes ei⁹. ille amef z laudet in oī libe-
ratōe nra q̄ inuocād⁹ est in oī tribulatōe nra.

Et sacrificet sacrificiū laudis: et annun-
ciet opa eius in exultatōe.

Et sacrificet sanati z liberati p̄ grāz actōe
(sacrificiū laudis) ex corde z deuotōe. sacrifici-
ciū enī laudis sacrificare est ip̄az diuinā laudē
cū oī deuotōe cordis offerre vt hō int⁹ igne di-
uino accendat. **Tal'** enī laus dño placz q̄ inte-
rius ardore ei⁹ accēsa ē (et annūciēt) alijs (opa
ei⁹) in se ip̄is expta ad laudē z utilitatē pr̄imi.
(in exultatōe) et hilaritate cordis z mentis nō
cū tedio sz merore: nō cū fastidio z anxietate sz
cū gaudio cūctis annūciēt q̄liter eos dñs sua
miseratōe saluauit. **Deiū** ponit q̄rtum piculū
scz tēpestatis in mari z q̄rta tēratio q̄ est tēpe-
stas piculoz seculi. vnde sequit̄.

Qui descendūt mare in nauibz: facien-
tes opationē in aquis multis.

Qui descendūt mare in nauibz ad nauigā-
dum (faciētes opatōz in aq̄s multis) scz pisca-
tōes z opatōes alias. **Hyssice** (Qui descen-
dunt) a sublimitate contemplatōnis (mare). i.
sc̄lm z ad pcellas sc̄li vt p̄ christo fluct⁹ tribu-
lationū patiant̄ ip̄i ex̄ntes (in nauibz). i. in ec-
clesijs q̄s gubernāt q̄ multe sunt z vna est q̄ est
nauicula petri q̄ christū portāt z a fluctibz sc̄li
tundunt̄ (faciētes opatōz) in p̄bo: exēplo: sub-
sidio z h̄mōi (in aq̄s). i. p̄lis (multis) p̄dicādo
eis. **Des** in naui sum⁹ alij opant̄ alij portant̄
sūt tñ oēs in tēpestate piclitāt̄ et i portu saluāt̄.

Ipsi viderunt opa domini: et mirabilia
eius in profundo.

Ipsi nauigātes (vidēt opa dñi) scz pisces
et reptilia (et mirabilia ei⁹) in beluis z varijs
monstris marinis (in profundo). i. in mari. **Hy-**
ssice (Ipi) rectores singularit̄ (vidēt). i. spūa-
liter intellexit̄ (opa dñi) (scz creatōis: recreati-
onis: retributōis: dānatōis) et mirabilia ei⁹ in
profundo) sc̄li vel cordis hūani in p̄fessōibz au-
ditis. i. q̄ de⁹ mirabilē opat̄ in cordibz hoīm
q̄b̄ nihil p̄fundius est dādo eis grāz p̄fitendi
ac p̄positū relinq̄ndi pctā z b̄n opandi. p̄fun-
dū enī sc̄li est cor hoīs vñ vñ erupunt z fiunt
tēpestates seditionū z dissensionū q̄ nauē p̄tur

bāt vel in p̄fundo sacre sc̄pture mirabilia vī-
dēt q̄ p̄re alijs ea intelligere debēt. **Et subiūgit**
quid in his agitur. d.

Dixit et stetit spūs procelle: et exaltati
sunt fluctus eius.

Dixit. i. deus (et stetit). i. surrexit (spūs p̄cel-
le). i. ven⁹ tēpestatis (et exaltati sunt) z itumue-
runt (fluct⁹ ei⁹). i. maris. **Hyssice** (dixit). i. p̄mī-
sit z voluit de⁹ (z stetit). i. surgēs inhorruit z du-
rauit (spūs p̄celle). i. p̄secutio tyrānica l' diabo-
lica. hoc aut̄ fecit de⁹ volēs vt ad cū clamarēt
et bi q̄ gu b̄nāt z bi q̄ portant̄ (z exaltati). i. au-
gmētati (sūt fluct⁹ ei⁹). i. mor⁹ z accessus tēratō-
nis q̄s iniq̄ cōmonēt sup iustos z q̄lit̄ oñdit. d.

Ascendūt vsqz ad celos et descendūt vsqz
ad abyssos: aīa eoz in malis tabescebat.

Ascendūt fluctus z p̄ p̄ns naues (vsqz ad
celos). i. in magnā altitudinē q̄si in celū (et de-
scendūt vsqz ad abyssos). i. in maxias p̄fundi-
tates maris (aīa eoz). i. nauigantiū (in malis)
et afflictōibz (tabescebat). i. deficiebat p̄t̄ imi-
nens piculū. **Hyssice** (ascendūt) p̄secutores au-
dēdo (vsqz ad celos) q̄i supbia z sc̄li elatōibz
erigunt̄ s̄ deū (et descendūt) timēdo (vsqz ad a-
byssos). i. vsqz ad gehēnā cū i desperatōz me-
tum veniūt (z aīa eoz). i. rectōz. (tabescebat in)
his (malis) opp̄ssa plagis.

Turbati sunt et moti sunt sicut ebrius:
et omnis sapiētia eoz deuorata est.

Turbati sunt ip̄i nauigātes. i. obstupescē-
do mente (et moti sunt). i. tremēdo corp̄e (sicut
ebri⁹) q̄ stare nō pōt sine titubatōe (z oīs sapiē-
tia eoz) q̄ sapiētes apparēt i alijs (deuorata ē)
et absorpta qz mlti in piculo nesciūt sibi p̄sule-
re nec pōt se iunare. **Hyssice** (turbati) sūt rectō-
res p̄fusiōe sensus (et moti sunt) a statu mētis
(sicut ebrī⁹) titubātes mutata volūtate mutat̄
opibz. **In** q̄te q̄i loquunt̄ q̄i legūt q̄i tractāt
sapiētes apparēt. sz veniēte tēpestate oīa hūana
p̄silia deficiūt vñ subdit̄ (z oīs sapiētia eoz) de-
uorata est qz qd agendū sit nō vidēt. **Non re-**
stat ḡ nauigantibz et rectoribz nisi clamare ad
deū. **Vñ** subdit.

Et clamauerūt ad dñm cū tribularent̄
et de necessitatibz eoz eduxit eos.

Et clamauerūt ad dñm q̄ impat vñs z ma-
ri petendo ab eo remediū (cū tribularent̄) et tē-
pestate piclitarent̄ (et de necessitatibz eoz) z p̄-
turbatōibz q̄s patiebāt̄ (eduxit eos) tāqz picli-
tantes ad portum tempestate mitigando vnde
subiūgit quō.

Et statuit pcellam eius in auram: et si-
luerunt fluctus eius.

Et statuit pcellā. i. tempestatē eius. s. maris
(in aurā) suauē et lenē tempestatē cōuertēdo in
trāquillitatē (et siluētē). i. cessauit fluctus eius
scz maris eiusdē a feruore. **D**yslice (et statuit
pcellā ei⁹) maris. i. scilicet psecutores et pcurbatōes
(in aurā). s. lenē vētū. i. immanitatē aduersita
tis p tranquillitatē sedauit ac pcellas tpatas et to
lerabiles fecit. q. d. nō remouit tentatōes s; mi
gavit qz fidel⁹ est deus q nō pmitit nos tētari
sup qd possum⁹ (et siluerūt fluct⁹ ei⁹). i. cōmo
tiones tentationū quieuerūt.

Et letati sunt qz siluerūt: et reduxit eos
in portū voluntatis eorū.

Et letati sunt nauigātes (qz siluerūt) et paca
ti sunt fluct⁹ (et reduxit eos). s. dñs (i portū vo
luntatis eorū). i. ad portū ab eis desideratū. **D**y
slicē (et letati sunt) rectōres ecclīaz (qz siluerūt)
et mitigatē sunt ille psecutores et impugnatores
(et reduxit eos) dñs (in portū voluntatis eorū). i.
in tranquillitatē et qetē mētis in serenitatē pscie
optatā q port⁹ est ab oīb; multū desiderād⁹ et
optand⁹. **E**t qz ad hmoi liberatōz debz seq li
beratoris laus et grāz. actio liberati. iō subdit

Confiteant dño misericordie eius: et mira
bilia eius filiis hoīm.

Confiteant dño mie eius: et mirabilia eius
filiis hoīm) hoc toties repetit qz nō vult vt tra
dam⁹ obliuioni miam misericordiam amouentē et mi
rabilia bñficia pferentē. Quas dicit mias de
inde mirabilia appellat. **D**ñs enī dñs eas qz
erga nos miseratōes agit nō solū miscdit sed
etiā mirabilr facit in eis dñi miseratōib; ali
qñ miramur ei⁹ bonitatē aliqñ sapiām; nō nū
quā fortitudinē plex qz celeritatē. **T**alib; etiā
aliqñ nob miseret vt p magnitudine nrī sce
leris sup abundantia sue grē intantū mirādo
stupem⁹ vt stupendo deficiam⁹.

Et exaltent eū in ecclīa plebis et in ca
thedra senioz laudent eum.

Et exaltent. i. extollant (eū) laudib; exñtes
(in ecclīa plebis). i. de plebe et minorib; colle
cta et exñtes (i cathedra senioz). s. maiores de
ecclīa (laudent eū) silr. q. d. maiores et minores
tam bonū tāqz miscdēm dñm et exaltādo lau
dentz laudādo exaltent. **E**cce cū dicit in ecclīa
apte demonstrat. vñ oīa dixit. s. de ecclīa vbi oīa
pdicta agunt et de qua psalmi ab inīno loque
bant. **D**einde ponit alia opa dñi.

Posuit flumina in desertū: et exitus a
quarū in sitim.

Posuit flumina in desertū. i. ppter pctā hoīm
fecit flumina arefcere ne possent terrā irrigare
(et exitus aquarū). i. terrā copiosam fontib; et

aquis (in sitim). i. in siccitatē. **D**yslice deinde
cōmendādo ecclīā ostēdit qd in ea fecit qz sup
bis resistit et hūilib; dat grāz. vñ ait (posuit flu
mina). i. iudeos siue indeā vbi currebāt pphie
fluebāt a que doctrine et grē dei (in desertū) eos
deferendo et siccando et idē alijs p bis dicit (et
exitus aquarū). i. iudeos vñ alijs manabāt aq
doctrinē (in sitim) et siccitatē. **I**te idē dicit. **E**t.

Terrā fructiferā in falsuginē: a malitia
inhabitantū in ea.

Terrā fructiferā in falsuginē. i. in terrā ste
rilē. falsus enī humor vbi dñat fecunditatē tol
lit sicut est terra in qua inuenit sal que falsugo
dicit⁹ (a malitia). i. ppter malitiā hoīm (inhabi
tantū in ea). **D**yslice (Terra fructiferā) pus
in pñarchis et pphīs p m opa bona q faciebāt
posuit (in falsuginē). i. in sterilitatē. **S**i queris
ibi fidē chri pphiam sacerdotē sacrificiū replū
nō inuenies hec aut oīa fecit (a malitia). i. ppter
malitiā et supbiā (inhabitantū i ea). s. scribarū
et phariseorū ibi dñantū. ecce quō de⁹ supbis
resistit. **E**t cōtrio ppter bonitatē inhabitantū.

Posuit desertū in stagna aquarū: et ter
ram sine aqua in exitus aquarū.

Posuit desertū et terrā desiccātā (in stagna
aquarū) ita q abūdet aqz (et terrā sine aq in ex
itus aquarū) dando pluuia et restaurādo fon
tes. **D**yslice (Posuit desertū). i. gentes (in sta
gna aquarū). i. in pfluentiā spūaliū doctrīnarū
vt in eis maneāt et repetit idē (et terrā) prius
(sine aqua). s. easdē gētes posuit (in exit⁹ aqz)
vt inde pcedat affluētia scripturarū et alijs ema
nent aque viue. **I**n gentib; enī que squalebāt
qñ desertū erant ibi nūc fontes et flumina ibi
nunc stagna et exitus aquarū. **E**cce quō deus
humilib; dat gratiā.

Et collocavit illic esurientes: et pstitue
runt ciuitatē habitatōis.

Et collocavit illic esurientes reducēdo fame
licos q ppter sterilitatē fugant⁹ (et pstituerūt). i.
parauerūt (ciuitatē). i. ciuitatē mltitudinē (ha
bitatōis). i. ad habitandū. **D**yslice (et colloca
uit illic). i. in hac grā et eorū doctrīna (esuriē
tes). i. desiderātes panē pbi et auidos ad susci
piendū vt bonis celestib; reficerēt qz edēt pau
peres et saturabunt⁹ (et ibi tales) pstituerūt firmē
pceptis dei obediēdo (ciuitatē habitatōis). i.
ecclīā vbi interim habitet in spe qm q me au
dit dicit dñs habitabit in spe.

Et seminauerūt agros et plantauerūt
vineas: et fecerūt fructū natiuitatis.

Et seminauerūt agros et plantauerūt vineas
p habendis victualib; et fecerunt fructū na

nitatis) naturalē et bonū ut prius. **Dyslice** (Et seminauerunt agros). i. semen p̄bi dei iace-
runt in corda credentū vñ fructū eternitatis ac-
cipiant (et plantauerunt vineas). i. alios ad fidē
edificauerunt (et fecerunt fructū natiuitatis). i. na-
turalē nō degenerē. s. p̄ eterna vita bñ in hoc
seculo viuendo. vinea et ager cuiusq; et p̄cia il-
lius que liberāda est a semib; p̄ciōz et fructus
bonoz operū faciat.

**Et benedixit eis et multiplicati sunt ni-
mis: et iumenta eoz et nō minoraui.**

Et bñdixit eis scz hoib; et mltiplicati sunt
nimis). i. valde in ple et possessiōe (et iumenta
eoz nō minoraui) s; p̄m mltiplicauit. **Dy-
stice**. et iō (**Bñdixit eis**) q; q̄ erat ei placita faci-
ebat (et multiplicati sunt) numero l̄ merito p̄p̄
bñdictōz et bñmimis). i. valde. vñ iō dicit (nimis)
q; multi vocati pauci v̄o electi. (et iumenta) seu
pecora (eoz). i. simplices s; viles q̄ nō sūt mul-
tū docti s; tñ fide pleni (nō minoraui). firmū
ei stat fidei fundamētū q; nouit dñs q̄ sūt ei.

**Et pauci facti sunt: et verati sunt a tri-
bulatione maloz et dolore.**

Et pauci sci sunt et iminui (et verati sunt a
tribulatiōe maloz et dolore). i. p̄pter angustias
mali et doloris q̄s intulerūt q̄ et libidie dñandi
q̄rebant sup̄ isrl̄ p̄ncipari. **Dyslice**. deñ agit
de hereticis q̄b; q̄nt̄ eccia et tanq; de eis dē p̄di-
ctis loquit̄ p̄p̄ cōia sacra. q. d. mltiplicati sunt
boni: et p̄sumētes de se heretici (pauci sci sunt)
numero et merito diuidēdo se ab vnitāte et bo-
nitāte q̄ in vnitāte positi cū alijs erāt mlti (et ve-
rati sunt). i. afflicti (a tribulatiōe maloz et dolo-
re). i. ab insidijs diaboli et angeloz eius.

**Effusa est cōtentio sup̄ p̄ncipes: et er-
rare fecit eos in inuio et nō in via.**

Effusa est p̄tētio sup̄ p̄ncipes sibi inuicem
aduersantes (et errare fecit eos) scz fugiēdo (in
inuio) et solitudie vbi nō erat via (et nō in via)
rebellātib; israelit̄ et sic eos q̄ dñari q̄rebāt de
us deiiciēdo p̄p̄scuit. **Dyslice** (**Effusa est cō-
tētio sup̄ p̄ncipes**) hereticoz scz heresiarchas
ip̄i enī inter se et p̄tra catholicos p̄tēdūt q; au-
ctore pacē cognoscere noluerūt. (et errare fecit). i. p̄-
misit (eos) dñs relinq̄ndo eos sibi p̄p̄ sup̄bia
(in inuio) et p̄ deuia errorz (et nō in via) p̄tāt̄
p̄misit ei eos errare a fide q; corrigi noluerūt.

**Et adiunxit pauperem de inopia: et po-
suit sicut oues familias.**

Et adiunxit subleuādo (pauperem de inopia)
scz israelē ab opp̄sione extraneoz dñoz de-
pauperatū (et posuit sic oues familias) p̄pli sui
in loco secundo terre et multiplicādo in prole.

Dyslice (**Et adiunxit pauperem de inopia**). q. d.
abieci sunt sup̄bi et instructi est hūilis q; mē-
dicū et inopē se reputat q; nihil sibi tribuit sed
totū de mīa dei expectat. et ne putes eū esse so-
lū subdit (et posuit) illū pauperem (familias) ex
istētes (sic oues) p̄pter simplicitatē et innocētiā.
paup̄ ille mltē plebes sunt: mltē familie: multe
eccie. **Et tñ vna eccia: vna plebs. vna familia**
vna ouis est. s; aut̄ mirabilia et tāta mysteria.

**Uidebunt recti et letabuntur: et om̄is
iniquitas oppilabit os suum.**

Uidebūt mente et p̄ effectū quō se de^o habz
ad bonos et malos (recti) corde quib; p̄ oīa pla-
cet deus (et letabunt) sup̄ iusta distributiōe dei
f̄m merita q; boni p̄ mīam dei exaltant̄ et ma-
li p̄ sup̄biā p̄terunt (et oīs iniquitas). i. om̄is ini-
quus garricens p̄ veritatē. s. diabol^{us} vel iude^{us}.
vel heretic^{us} p̄ hoc p̄uictus (oppilabit). i. obstu-
ret et claudet (os suū) ut obmutescat p̄pter p̄su-
sionē nō hñs qd̄ dicat p̄ manifestā veritatē. **Et**
q; pauperem adiunxit dñs. **Ergo.**

**Quis sapiens et custodiet hec: et intel-
liget miscōias dñi.**

Quis est (sapiēs). s. ut sit paup̄ et nō diues.
hūilis et nō sup̄b; **Sapiētia** dei nō reuelat̄ nī
si hūilib; **Si** vis esse sapiēs esto stultus. **Qui**
enī hūilis est a sapiētib; hui^{us} mundi stultus
videt̄. **S; qd̄ stultū est** hoib; sapiēti^{us} est deo
Ergo hūilis et stultus mūdi est et sapiēs dei.
(et) talis (custodiet) p̄ humilitatē in memoria
sua (hec) que sunt dicta (et) sic (intelliget). i. in-
tra se leget frequenter meditando et cognosceret
nō merita sua nō vires suas in his gloriando
sed (miscōias) et miseratōes (dñi) q; de tribu-
lationib; et tentationib; p̄dictis liberat. q; de-
niq; cōstituit in p̄plo vbi humilib; dat gratia;
nō in illo vbi sup̄bis resistit et fecit cum suū ut
intus manens multiplicaret nō foras exiens
minueret. hoc vident recti et letant̄ et iniqu^{us} os
suū oppilat. **Et nota** q; septē miscōias intel-
xit circa se. **Bernhar.** quas et nos circa nos sa-
pienter intelligim^{us}. **Prima** est inq̄t q; a multis
p̄ctis adhuc in seculo positus me custodiuit et
hoc tripliciter. s. occasiōis subtractiōe resistēdi
data p̄tute. affectiōis sanitate. **Secda** fuit expe-
ctatio sustinētis q̄ tardab; aryltōez q; indulgētiā
cogitabat. **Tercia** q; ad p̄nāz me p̄uertit p̄cu-
tiens cor meū terrēs et excitās sp̄es indulgētie
largiēs. **Quarta** q; suscepit miscōit penitētē
sic enī et toto indulxit ut nec dānet vlciscendo
nec cōfundat improgando nec minus diligit
imputādo. **Quinta** q; mihi p̄tinēdi deiceps et
cōmendati^{us} viuēdi p̄stuit virtutē. **Sexta** gra-

pmere di bona eterna q̄ gr̄a est i odio p̄teritoꝝ
maloz in p̄ceptu p̄ntium bonoz in desiderio
futuroꝝ. Septima spes ob̄tinēdi q̄ est i tribz
que sunt charitas adoptiois veritas p̄missiois
p̄as redditiois.

Oratio.

Confitemur dñe miscōias tuas q̄s iugiter
exerces circa n̄as inopias p̄cantes vt q̄ exal-
tatus in celo resides ad dexterā p̄is in throno
nobis tante miseratōis ⁊ intelligere ⁊ custodi-
re cōcedas archanū. Qui vi.

Psalmus de gr̄a actōe christi p̄ sua
gl̄ificatōe et p̄ totius mūdi recōciliatōe
et sub fide christiana subiectōe. ps. cxi.

Paratū cor meum
Deus paratū cor meū: cātabo ⁊ psal-
lam in gloria mea.

Auctor psalmi p̄pha dō. **T**itul⁹ talis est. can-
ticū psalmi ip̄i dō. hoc est canticū istō psalmi
q̄ dō cāticū q̄ agit de mētis iocūditate ⁊ psal-
mi q̄ monet ad bona opa. canticū enī ad diui-
nas res p̄s ad actuales p̄tinet attribuit ip̄i dō
x̄o. i. christo q̄ h̄ loquit. **M**ateria: gr̄a actio
christi p̄ gl̄ificatōe sua q̄ suscipiēs passiōē
resurrexit ⁊ ascendit in gl̄ia. **I**ntentio: monere
vt in fide corroboremur ⁊ ad patiendū p̄ noīe
christi inuitemur q̄ten⁹ silez gl̄oriā p̄seq̄ merca-
mur. **S**nia in generali p̄pha q̄ sup̄ egit de vli
ecc̄ia p̄ christū redēpra nūc in isto psalmo in p̄-
sona christi p̄ponit nob̄ suaz passiōē resurre-
ctionē ⁊ ascensionē ⁊ ostēdit p̄ hoz̄ mysteriū totū
mūdu redemptū ⁊ fidei christiane subiectū
Snia i sp̄ali christ⁹ q̄ fm̄ q̄ homo agēs gr̄as
p̄i ait. (**P**aratū cor meū) est o dē⁹ p̄ ad laudē
(paratū cor meū) est ad opatōz ⁊ iō (cantabo)
deuotōe (et psallā) opatōe in me ⁊ in meis hec
duo. s. cantabo ⁊ psallā p̄iūgit q̄ sp̄uali cātico
sp̄ dz p̄iūgi bona opatōz h̄ (i gl̄ia mea). i. in cō-
sideratōe gl̄ificatōis mee. **E**t aut̄ hoc fiat.

Exurge psalteriū et cithara: exurgā di-
luculo.

Exurge vt gl̄ificet (psalteriū). i. caro mea
diuina faciēs sicut psalteriū sonat a sup̄iori (et
cithara). i. eadē caro hūana panēs sicut citha-
ra sonat ab inferiori ⁊ ita erit q̄ (exurgā dilu-
culo) mane dñice dici dicat ⁊ q̄libz fidel (para-
tum) est (cor meū) o dē⁹ ad te laudādū hilarit̄
in ore (paratū) est (cor meū) ad f̄uendū tibi f̄i-
deliter in ope ⁊ iō (cantabo). s. voce (et psallā)
opatōe et hoc (in gl̄ia mea) q̄ enī ego te laudo
et tibi fuio gl̄ia mea est. q̄ tibi cāto ⁊ psallo nō
tibi gr̄am facio s̄ mibi qm̄ bonoz meozū nō
eges (**E**xurge psalteriū ⁊ cithara). i. excite in
me laus de sup̄ioribz dei sc̄is ⁊ inferioribz (et

argā diluculo). i. mane ⁊ cito ad hāc landē ex-
ercendā deus in tenebris b̄ndici ⁊ laudari nō
pōt s̄ i luce b̄ndicit. **E**t si i nocte surgim⁹ deū
in luce b̄ndicim⁹. **N**unquā enī christiāo nox
est s̄ sp̄ christiano sol iusticie orit̄. **E**t tūc.

Confitebor tibi in pplis dñe: ⁊ psallā ti-
bi in nationibz.

Confitebor tibi p̄fessione laudis. i. p̄ meos
te laudabo (i pplis) iudeoz o (dñe) p̄ (et psallā
tibi). i. p̄ meos b̄n opabor (in natōibz) gentiū
hoc est acq̄rā ⁊ parabo tibi ad honorē tuū lau-
datores ⁊ b̄n opantes vt laudē ⁊ bonā apatōz
ad honorē tuū p̄dicabo nō solū in iudeis sed
etiā in gentibz. **E**t merito.

Quia magna sup̄ celos miscōia tua: et
vsq̄ ad nubes veritas tua.

Quia magna x̄st (sup̄ celos). i. in celis sp̄ia
libz. s. angelis nō solū in boibz (m̄ia tua) q̄ etiā
angeli b̄nficijs dei fruunt ⁊ m̄ia eius indigēt.
Nō est enī creatura q̄ nō idigeat creatoris sui
m̄ia (⁊ v̄itas tua) magna est (vsq̄ ad nubes). s.
ap̄los ⁊ sc̄os in q̄bz est v̄itas dei qua cōplūit
p̄plos. **D**einde loq̄ns p̄pha duobz p̄dictis alia
duo reddit. q̄ d. q̄ m̄ia dei est sup̄ celos q̄.

Exaltare sup̄ celos deus: et sup̄ oēm ter-
ram gl̄ia tua: vt liberent dilecti tui.

Exaltare. i. altū te oñde ascendēdo. hoc est
ascēde (sup̄ celos) o (deus). **I**lle enī cui⁹ m̄iam
h̄nt celi iure sup̄ celos debz exaltari ⁊ q̄ v̄itas
est vsq̄ ad nubes merito (⁊ sup̄ oēm terrā gl̄ia
tua) est exaltāda vt fama laudis tue vbiq̄ di-
uulget (vt liberent dilecti tui) p̄pterea enī cruci
figit ⁊ exaltat dñs vt liberent dilecti eius. **D**e-
inde iterū loquit christus. d. **E**t iō.

Saluū fac dextera tua et exaudi me: te-
us locutus est in sc̄to suo.

Saluū me (fac) in resurrectione (dextera tua)
. i. p̄ v̄bū q̄ est brachiū p̄is vt ponēdo me ad
dexterā tuā (⁊ exaudi me) orantē ad te. **S**aluū
fac. s. me in mēbris meis (dextera tua). i. p̄ fa-
uorē ⁊ p̄piciatōz tuā (⁊ exaudi me) orantē p̄ cis
et p̄uertit se ad auditores vt p̄firmet eos. d. nec
dubito exaudiri q̄ (dñs) p̄ (locut⁹ ē i sc̄to suo)
. s. in me sc̄to sc̄toꝝ in q̄ p̄misit hāc saluatōz q̄.

Exultabo et diuidāz sichimā: et pualle
tabernaculoꝝ dimitiar.

Exultabo ⁊ diuidāz sichimā) letanter assu-
mendo in partē meā electos ex gētibz (⁊ pualle-
lem tabnaculoꝝ) dimitiar ⁊ mēsurabo electos
ex iudeis assumēdo ⁊ alios relinq̄ndoz loq̄t h̄
christ⁹ ⁊ deinceps in p̄sona ecc̄ie ⁊ iō exponat
ita litera ⁊ seq̄ns vsq̄ ad finē psalmi vt sup̄ in
psalmo. lix. fm̄ mysticā lecturā ⁊ nihilomin⁹ a

incipio h^o psalmi vsq; ad locū istū videat in
psalmo. lvi. ubi lat^o exponit. Constat enī iste
ps et postremis p^o psalmi. lvi. et. lit. s. qdā
pba h^o et ibi vident^r variata q^o nō sunt p^oria.
Sicut in psalmo. lvi. d^r. Exurge glia mea h^o
aut cātabo et psallā in glia mea. ad hoc enī di
cū est exurge glia mea vt in illa cātaret et psal
leret. Itē ibi aut magnificata est vsq; ad celos
mia tua h^o aut magna est sup celos mia tua. iō
enī magnificata est vsq; ad celos vt magna sit
sup celos. i. i celis. Itē i psalmo. lit. d^r. effraim
fortitudo capitis mei. h^o autē effraim susceptio
capitis mei q^o suscipiēdo fortes nos facit. s. cū
iple christ^o nos suscipit^r cū nos cū suscipim^o
et ex hoc fructificatio est in nobis. interpretatur
ei effraim fructificatio. Itē ibi alienigene ch^o
subditi: h^o amici scī referunt: q^o ex inimic^o sub
diti et ex subdit^o sūt amici. Et qd ibi ait tribu
lites nos hic aut inimicos n^os: vtq; idē ipsi
sunt: ubi sup h^o psu vltimo. In deo faciemus
virtutē. sic dicit Hiero^o. Nō habem^o spē nisi
in deo tm. nō dicam^o si illud mihi eueniat aut
illd vñ habeo viuere. si sciuero vñ habeo vi
uere. si infirm^o scius vñ viuō: christū h^oas et ti
mes. Si volatilia celi pascit dubitas q^o pos
sitis pascere. Nos g^o oēm sollicitudinē p^ocia
mus de cordib^o n^oris et dicam^o. In deo facie
mus virtutē. Ipse erit p^ous n^ora: ipse panis n^or.
ipse erit rector noster.

Prepara tibi dñe cor n^orm ad p^ofitēdū nōi tuo
vt te intelligēs surrexisse diluclo illuc tēdam^o
merito q^o tu victor eleuat^r es in regno. q^o vi.

Psalm^o de passiōe et hūilitate ch^oi
sū ac de malicia et pena multiplici iude
traditoris et ingrati ppli iudaici.

ps. Cviij.

Deus laudez meā
ne tacueris: quia os peccatoris et os
dolosū sup me ap^oum est.

Auctor psalmi ppha dauid. Titulus hic est
In finē ps d^o. q^o ascribit^r vero dauid. i. ch^o.
spectatū in finē. i. attendēti exiū p^osecutōis illa
te sibi a iuda et iudeis videlicet q^o ppter h^oac illi
essent dānandi ipse p^oo glificandus. Materia:
passio ch^oi ac malicia iude et ppli iudaici. In
tētio: monere iude et iudaici ppli maliciā de
clinare et christi hūilitatē imitari. Sūia in ge
nerali ppha q^o sup locutus de christi passiōe et
glorificatōe nūc iterū in isto psalmo in psona
ch^oi loquit^r de sua passiōe recolēs iude tradito
ris et ppli iudaici cui^o psonā iudas gessit mali
ciam et culpā: subiūgiq; multiplicē eoz penā

debitā et p^odignā. Sūia in sp^oali: christ^o g^o p^om
q^o h^o ad p^orem orans ait **D**eus p^o (laude
meā ne tacueris). i. ab hoib^o taceri ne p^omiseris
q^o. d. apparēte infirmitate mea latet et nō apper
t^o sim et iō laus mea nūc tacet s^o tu ideo ne ta
cueris laudē q^o iniq^o nō tacet vitupatōz vñ seq
tur (q^o os p^occatoris) scz iude qui fuit peccator (et
os dolosū) occulte detrahēns et palā adulāns
seu blandiēns (sup me ap^oum est) ad videndum
sill^o oēs iudaici ppli ad vitupandū et clamādū
q^o qd dolo tegebatur erupit in vocē ita vero im
pletū est vt orat cū p^odicatus est esse vnigenitus
filius dei. Et nec christi laudē tacuit p^o deus
imo clarificauit ipm in celoz ap^oione: in mira
culoz op^oatōe: in resurrectōe: ascēsiōe: et spūs
scī missione. vniuersa q^o eccia p singulos di
es dñm laudat et pplet qd hic orat.

Locuti sunt aduersuz me lingua dolosa
et sermonib^o odij circūdederunt me et
expugnauerūt me gratis.

Locuti sūt scz iudas et iudei (aduersuz me)
q^o mihi insidiādo (lingua dolosa) sūt tractādo
de traditōe mea (et sermonib^o odij circūdederūt
me) mortē meā suis p^omonib^o odiosis pcuran
do (et expugnauerūt). i. debellauerūt (me gratis)
id ē sine iusta cā cū nihil meruissē. vel (gra
tis). i. frustra q^o nihil p^ofecerūt. voluerūt enī ex
tinguere et delere nomē meū et nō potuerūt
Sicut ei p^oj g^ois christū amat sic ip^oj g^ois odert
Et sicut p^oj placet eq^otas sic ip^oj iniquitas.

Pro eo vt me diligeret detrahebāt mi
hi: ego aut orabā.

Pro eo) qd fecerāt (vt me diligeret). i. p bono
qd eis feci vñ me diligere deberēt (detrahebāt
mihi) negātes me filiū dei et p hoc auerrebāt a
me q^o p^ouersionē q^orebāt. Et sic plus nocuerūt
q^o q^o carnē meā p^omerūt. q. d. p bono mala red
debāt qd deter^o est (ego autē) p^o (orabā). p ipis
hec sunt arma dñi hec sunt et arma n^ora. i. o^o.
docent g^o nos diuina eloq^oa dñico exēplo vt qñ
aliq^os sentim^o ingratos reddētes mala p bo
nis nos bona p malis reddam^o et p malefctō
ribus deū exorem^o.

Et posuerūt aduersum me mala p bo
nis: et odiū p dilectōe mea.

Et ipi p^orio (posuerūt aduersū me mala) in
p^obis et factis (p bonis) q^o feci eis et inter eos p^o
curando eoz salutē (et odiū p dilectōe mea) q^o
me exposui mort^o p eoz salute. h^o notandū q^o
trib^o modis p^ou^o p^obit in h^omōi reddidit^o p^o
mus grad^o est nō reddere bona p bonis. scd^o
reddere mala p mal. extrem^o reddere mala p
bonis qd iudei christo fecerūt. Cōtra hec sunt

alia tria. **P**rimū est reddere bona p bonis. fm
nō reddere mala p malis. pfectū reddere bo-
na p malis qđ christus fecit iudeis.

Constituē sup eum pctōrem: et daibo-
lus fiet a dextris eius.

Constituē sup eum). i. iudā et pplm iudaicū
(pctōrē) anthonomasice. i. diabolu vt sit i prātē
eius hoc itaq; meruit vt sup se habeat diabolu
qz noluit se chriso cē subiectū z q chrisū no-
luerūt hīc regē habeāt regē diabolu. **U**n sub
dit quē pctōrē. d. (et diabolus fiet). i. maneat a
dextris ei⁹) vt pponat opa diaboli opibz dei.
auariciā sue saluti hī ei cuiq; dextz est qđ alijs
pponit. **E**t p dicitur hec nō opat. **N**os at ozem⁹
vt de⁹ fiet a dextris nris z diabolus a sinistris.

Cum iudicat exeat p demnatus: et ora-
tio eius fiat in pctm.

Cum iudicat) ante tribunal eterni iudicis
(exeat p demnatus) vt eiciat in tenebras exte-
res z ne putet ab hac p demnatione liberari orōe
quā ier ceteros aplos didicerat hī excludit. d.
(et orō eius fiat i pctm) sibi qz nō est p chrisū
quē nō vult seqz p seqz. vñ fm **C**assio. **I**udas
peccauit dicēdo dimitte nob debita nra sicut
nos dimittim⁹ debitoribz nris. ppter odiū frater
num ppls etiā iudeoz i neqcia pmanēs die iu-
dicij exhibet p demnat⁹ et orō eius fiet i pctm qz
nō fit p chrisū.

Fiant dies eius pauci: z episcopatū ei⁹
accipiat alter.

Fiant dies eius pauci). i. diminuti a tpe vi-
te natural⁹ qz cito se laqueo suspēdit vitā suā
abbreuiat (et epatū ei⁹). i. dignitatē aplaus
qz omīs apli fuerūt epi (accipiat alter). i. bñs ma-
thias q loco eius apls est fact⁹ ne sacrat⁹ duo
denari⁹ numer⁹ sit diminut⁹ h pmo in veteri
testamto nomē epat⁹ iuenit dies etiā regni ppli
iudeoz fuerūt pauci qz n diu postea regnū illō
durauit z dignitatē synagoge eccia accepit.

Fiat filij eius orphani: z vxor ei⁹ vidua.

Fiant filij eius orphani: et vxor ei⁹ vidua)
p mortē ipi⁹ p qđo sustentādis fur erat tradē-
do eis que dabant p egenis filij etiā ppli iu-
daici facti sunt orphani amisso regno qđ pa-
tre vxor eius. i. synagoga facta est vidua amis-
so deo vtro sponso.

Mutantes transferent filij eius z men-
dicent: eiciant de habitationibz suis.

Mutantes) inter⁹ in corde fluctuādo incerti
q eant z nō hñtes certū statū z ppositū (transfe-
rent) exteriori instabilitate vagādo de gēte in
gentē nō hñtes certā mansionē z sedē (filij ei⁹)
scz iude z etiā ppli iudaici (z mendicēt). i. ad

hōm miseriā uiuant z alieno auxilio indigāt
omnibz suis spoliāt (z eiciant de habitationibz
suis) omni pñdio destituti.

Scrutet fenerator omne substantiā ei⁹
et diripiant alieni labores eius.

Scrutet). i. inqrat z inuestiget (fenerator). i.
extractor (omne subam ei⁹) z vniuersa q habz. i.
vt ea tollat. titus enī pcepto em subaz iudeoz
diligēter inqrat z aufert. **E**t si iudas subam nō
habuit tñ oia q habuit ita vxoriz filijs dimisit
vt adhuc cor in illis hñet nec vinculū cupidi-
tatis abruptūz nihilomin⁹ de locul auferebat (z
diripiāt). i. diuersimode rapiāt (aliē). i. romāi
(labores ei⁹). i. diuitias eoz laboribz acq̄sitas.

Non sit illi adiutor: nec sit qui misereat
pupillis eius.

Non sit illi adiutor). i. tuendo eti⁹ qz nullus
ali⁹ ppls fuit ausus iuuare pplm iudaicū z ro-
manos. hoc etiā iō dē qz et boni tentant hñt
deū adiutorē (nec sit q misereat pupillis eius)
fouēdor tuēdo posteritatē ei⁹ qz milites romāi
sine mīa eos affligebāt. **S**z qz possent etiā pu-
illi sine adiutore z tutore in erimis crescere et
genus ppagatōe seruare addit.

Fiant nati eius in interitū: in generatio-
ne vna deleat nomen eius.

Fiant nati ei⁹ in interitū) vt. i. ipi intereāt ppter
pctm patrū z p hoc oēm spē posteritatis tollit
(in generatōe vna deleat. nō ei⁹) ita. i. vt illō qđ
de eo generatū est vltim⁹ nō generet hī cito z in
breui tñ a secat vt dispergāt p mūdūz sic q pplm
nō faciāt et sic nomē peat. post passionē ei dñi
xlii. anno deleti sūt z ex eis q chrisū crucifixe-
rant nullus remāsit. **E**t in hoc est dñi clemen-
tia qui tñ tps dedit eis ad pñiam.

In memoriā redeat iniquitas patrum
eius in p̄spectu dñi: et pctm mris eius
nō deleat.

In memoriā redeat iniquitas patrū ei⁹ in cō-
spectu dñi) vt in ea etiā ipē puniat. pctā patrū
eis reddunt vt puniat q mala pentū imitant.
sed nō eis q mutant. **Q**uēadmodū enī bonoz
imitatio facit vt etiā pctā ppria deleant sic ma-
loz imitatio facit vt nō solū sua sz etiā eoz qz
imitatores sunt merita sortiant (et pctm mris
eius). i. synagoge l terrene hierlm q sanguine
gaudet q occidit pphas z tandē dñm suū z p-
phas (nō deleat in eo sed semp puniat).

Fiant cōtra dñm semp: et dispereat de
terra memoria eoz: p eo q nō est recoz
datus facere misericordiam.

Fiant). i. maneat. i. p z mī vt iniquitas pñs
et pctm mris (cōtra dñm). i. in p̄spectu z pñia

dñi nō vt dñs aduersent s; vt merita eoz pelli
ma dñs in isto nō obliuiscat z ad vindican dñi
ac puniendū puocez z hoc (sp) vt sine remissio
ne illud tñ scelus sit z hic z in futuro (z dispe
reat de terra) viuentiū. i. ecclia (memoria eoz)
s; parenū eius quātū ad bonū z hoc (p eo q
nō est recordat) iudas z ppls iudaic (facere
miam) s; potē maximaz crudelitate psequēdo
saluatōre. Cū sequit.

**Et psecutus est hominē in opē et men
dicum: et cōpunctū corde mortificare.**

Et psecut⁹ est hominē. i. christū de virgine
natū (in opē). i. sine ope hūani auxiliij (et men
dicus) dicit enī samaritane da mihi bibere ha
betis p solatō; paupes qz dñs vobiscū paup ē
(et cōpunctū corde). i. afflictū mente mltis do
lorib; et ex cōpassione dolentē p pctis alienis
et p patientē alienis miserijs (mortificare). i. vt
mortificaret et occideret paupes pseq; sola seu
cia est alij vero p diuitijs vel honorib; interdū
huiusmodi patiunt.

**Et dilexit maledictōz et veniet ei: et no
luit bñdictionē et elongabit ab eo.**

Et dilexit maledictōz. i. maledictōis causā
s; pctm p q debet maledictio z sic ponit dñs
p antecedente. Vel (dilexit). i. videt ex fctō di
lerisse z signū habuit diligētis maledictōz ppter
innocētis iniq; psecutōez (et veniet ei) maledi
ctio z h z in futuro (z noluit bñdictionē) oib; cre
dētib; i semie abrahe pmissā (z elongabit ab eo
quantū padisus distat ab iserno ppter pctm enī
suū elongata ab eo est z trāsiit ad gētes.

**Et induit maledictionē sicut vestimētū
et intrauit sicut aqua in interiora eius:
et sicut oleum in ossib; eius.**

Et induit iudas z ppls (maledictōz). i. pctm
qđ dñs maledictio qz tormēta parat (sicut vesti
mentū) vt tunicā qđ qz cor pis est p ipm dep
uatū cor p significat z eadē maledictō (z intra
uit sicut aq in interiora ei) p qđ intelligit dep
uata aia (et) sicut oleū qz delectat mō face
re malū (in ossib; ei) p qđ notat deprauata rō.
vel pōt accipi maledictio p afflictioez miseria
qz tam interiora qz exteriora ei repleta sūt ma
ledictōe ista: duz tristitia z amaritudine erat af
flictus interior ac dolore z pena exteri.

**Fiat ei sicut vestimentū quo opif: et si
cut zona qua semp pcingit.**

Fiat ei. i. iude z ppls ipa maledictio. i. pctm
(sicut vestimentū q opif) vt pallio qđ est in cō
spectu hoim de iniquitate glīari (et sicut zona q
semp pcingit) vt ad opandū malū sit aptior et
patus z bec est pparatio qdā et pntas ad pec

candū. vel maledictio. i. afflictio z miseria cir
cūdet euz ex oī pte sicut palliū nec cito trāseat
ab eo s; sp ei adhereat sicut zona et sic est ex ag
geratio eiuldē ad insinuādū magnitudinē ma
ledictōis.

**Hoc op⁹ eoz q detrahūt mihi apd dñi
et q loquūt mala aduersus animā meā**

Hoc est (op⁹). i. pena z retributio p ope ma
lo oim (eoz q detrahūt mihi) dicētes me nō eē
christū quē pñciauerit lex z pphē vt aduer
santes mihi z mee doctrine apd dñm qz dñm
nō later ista detractio. Ad dñm hoc est merces
eoz s; op⁹ nam vestimēto z aq oleo z zona ipa
opa describit qđ et na maledictio cōparat (et
q loquūt mala aduersus animā meā) dicētes
nō potuisse resurgere cū vellet. Vel (aiam meā)
id est vitā meā de eius destructōe tractādo z in
mortē meā pspirando. Isti ita.

**Et tu dñe dñe fac mecum ppter nomen
tuum: qz suavis est miscōia tua.**

**Et tu p (dñe dñe) āgeloz z hoim gemina
tio pbi notat affectū orādī (fac mecum). i. miam
. i. adiūua fm hoim me resuscitādo z glīfican
do z hoc ppter nomen tuū glōrificādū. i. vt no
men tuū glōrificet p meā exaltatōz qz suavis
. i. pīat benigna ē mia tua q miseris subueni
qris ei p me qđ pīat. Suavis ē dñs nos ad
repatōz angelice ruine creādo. suauis ē recreā
do. suauissim⁹ in retribuēdo. ita fac mecum. i.**

**Libera me qz egenus et paup ego sum:
et cor meū p̄turbatū est intra me.**

Libera me a psecutōe z passiōe qz (egen⁹
tuo auxilio indigēs et paup) mihi insufficiēs
(ego sum) ex hūanitate dñs cū hoib; paup fa
ctus est z paupes se dicit vt paupes p solaret et
nemo paupes despiceret vt egestas z paupias
christi est infirmitas ex q crucifit⁹ ē (et cor meū
p̄turbatū) z triste (est intra me). i. ex indeoz in
gratitudine et hūani generis cōpassione vt na
turali instantis passiōis timore. potuit enī cor
turbari sicut z caro crucifigi.

**Sicut ymbra cūz declinat ablat⁹ suz
et excessus sum sicut locuste.**

Sicut ymbra cū declinat ad occasū ablata
tendit ad noctē sic ego declinatē mortalitate in
mea passiōe (ablat⁹) z abduct⁹ (sum) de vitā
pñi ad mortē. sicut enī ex ymbra declinatē fit
nox sic ex carne mortali fit mors (et excessus
sū). i. a psecutorib; fugat⁹ z p̄pulsus fugere de
loco ad locū (sicut locusta) q de loco ad locū sa
liunt hoc ita in mēbris eius videt qz quotidie
a psecutorib; fideles fugant salientes de loco
ad locū a simili locustarū.

Genua mea infirmata sunt a ieiunio: et
caro mea immutata est ppter oleū.

Genua mea yē. ad literā solent genua debili
tan ieiunio et caro imutari oleo qđ a ceteris lo
ge est delicis. S; qđ hoc in christo nō clā. vi
detur iō apū et meli⁹ sic itelligit genua mea. i.
fortiora mēbra. s. ap l⁹ infirmata sunt et defe
cerūt a ieiunio. s. me pane qđ sustentabant ab
eis in mea passiōe subtracto et ne penit⁹ succū
berent (caro mea imutata est) in meli⁹. s. a mor
tis ignominia i gloriā immortalitatis ut mea mor
te deficientes mea resurrectione su marē et nullo
spūscō vngerē hec autē imutatio facta est ppter
oleū. i. ppter grāiā spūalē christo hōi in icar
natōe datā a cui⁹ olei vncōe dicit⁹ est christ⁹.

Et ego factus sum obprobriū illis: vi
derunt me et mouerūt capita sua.

Et ego factus sum obprobriū illis in v⁹bis
factis et signis. factus maledictū p mortē cruci
cis (viderūt studio deridendi me) nudū pen
dētē in cruce et mouerūt capita sua in derē
statōm et derisionē mibi illudētes et qđ furiosi
cōmōde capitis minātes. Qđ viderēt pendere
in cruce s; nō resurgere viderēt qđ ei⁹ genua in
firmata sunt sed nō qđ caro imutata. Ergo.

Adiuuā me dñe deus meus: saluū me
fac scđm misericōdiā tuā.

Adiuuā me o (dñe deus me⁹) in passiōe cō
fortādo (saluū me fac) a morte resuscitādo. ad
iuuā in triūpho passionis salua in glia resur
rectōis et h⁹ fm. i. ppter (māz tuā) nō ppter debi
tum operū vbi gūita grā cōmemorat. Et no
ta qđ christus rogat vt hō qđ pstat vt de⁹.

Et sciāt qđ manus tua hec: et tu dñe fe
cisti eam.

Et p hoc (sciāt) boni ad gloriā et mali ad
penā (qđ man⁹ tua) p quā fecisti oīa (hec) est qđ
in oculis eoz est. i. cognoscāt me esse manū tuā
scz filiū tuū qđ oparis salutē hoīm (et) sciāt qđ
(tu dñe fecisti eā) in hūanitate assūpta. Dan⁹
pñis est christ⁹ et hec erat qđ est verbū apō deū
et fecit eā duz p bū caro factū est. Erat sine tpe
fm diuinitatē et facta est in tpe fm carnē.

Maledicent illi et tu bñdices: qui insur
gunt in me cōfundant: seruus aut tuus
lerabit⁹.

Maledicēt illi nequā insultātes manui tue
scz mibi (et tu) bonus (bñdices) mibi i me et in
mēbris meis maledictōz eoz i bñdictōz puer
tendo. vana est g maledictio filioz hoīm dili
gentiū vanitatē deus autē cui bñdicat bñfacit
qđ dicit. Qñ (qđ insurgūt i me) putātes se aliqd
cōtra me pficere (pfundant) cū exaltat⁹ fuero

sup celos (suus aut tuus) tibi obediēs. s. ego le
tabit⁹ i seipo et in dextera dei pñis ppter victoriā
de inimicis sine in mēbris suis letantib⁹ inter
tentatōes in spe et post tentatōes in eternū.

Induant⁹ qui detrahūt mibi pudore:
et opiant⁹ sicut dyplōide pfusionē suā.

Induant⁹ qđ detrahūt mibi pudore) p detra
ctione. i. vndiqz habeāt causāz verecūdie et pu
deat eos mibi detraisse. S; hoc pōt i bono
accipi vt corrigant⁹. hoc est itelligāt errorē suū
et pfundant⁹ et fiant in pñiam (et opiant⁹ pfu
sione suā sicut dyplōide). i. sicut duplici pallio
seu veste. dyplōis enī duplex est vestis. q. d. cō
fundant⁹ p tanto scelere duplici. s. inuis et fo
ris. i. corā deo et hoīb⁹ v⁹l in aīa et corpe in hoc
seculo et futuro. pōt etiā in bono accipi hoc est
da illis pfusionē nō simplici s; duplicē vt ma
gis agāt pñiam. vt aut di. Aug⁹. Solos qđ pe
na a supplicio liberat qđ imutat nā qđ pñia
mala nō corrigūt ad seqūtia pducūt. Ego aut.

Confitebor dño nimis in ore meo et in
medio multoz laudabo eum.

Confitebor dño) p fessione laudis. i. lauda
bo dñm et hoc in mēbris meis. i. p fiteri facias
laudes dñi (nimis). i. valde vel ex vehemēti af
fectu (in ore meo). i. meoz qđ ore p fessio fit ad
salutē vel in pcepto oris mei (et in medio mul
toz) nō in iudea solū s; in vniuerso orbe i me
dio eccie et in cōi (laudabo eū). i. laudare facias
in mēbris meis. Vel (in medio). i. i corde (ml
toz) xredientiū (laudabo eū) nō in ore tñ sed
etiā i corde qđ corde credit ad iusticiā. Pedū
enī cuiuslibz nostrū est cor nostrū et qđ mlti sūt
in quoz cordib⁹ deus p fidē inhabitat scā ec
clesia in medio multoz ipm laudat.

Quia assistit a dextris paupis: vt saluā
faceret a psequentib⁹ animā meā.

Qđ assistit) ad adiūmādū (a dextris paupis)
. i. mei christi hoīs paupis. assistit inqz nō ppter
tpalia qrenda s; vt saluā faceret a pse. ani. m)
me a morte resuscitādo et mēbra mea a malis
ptegendo. Salua fit aut aīa a psequētib⁹ si nō
ad malū p fentat eis. nō aut eis p fentat cū assi
stūt dñs a dextris paupis ne ipa paupitate. i. in
firmitate succūbat. B adiutoriū p fectū est corpi
christi in oīb⁹ scis in tentatōe et specialr mar
tyrib⁹ in eoz passiōe. Saluat enī dñs qñqz li
beratōe manifesta qñqz occulta. Rō.

Cinice obsecratōis deus qđ maledictōni sub
iacere dignatus es vt nos a maledicto legis
erueres tu faciens nobiscū miam ppter nomē
tuū digneris nos a psequentib⁹ vicis et a ma
lorum obtreccationib⁹ liberare. Per do.

**Psalmus de mysterijs incarnationis
Christi ac de eius exaltatione et magnifi-
centia tam ex pte humanitatis q̄ ex par-
te diuinitatis.** ps. Cix.

Dixit dominus do-

mino meo: sede a dextris meis.

Auctor psalmi ppheta dauid. **Ti-
tulus talis est psalmus dauid.** Qui titulus sim-
plex sine aliqua figura intelligendus est. Loq-
tur eni hic dauid mysteria incarnationis christi.
Materia: utraq; natura christi et magnificen-
tia eius tam ex pte humanitatis q̄ ex pte diuini-
tatis. **Intentio:** fidem nr̄am instruere de oīpo-
tentia dñi quōd p̄ expleta obedientia deus pa-
ter illū exaltauerit et donauerit illi nomē quod
est sup̄ om̄e nomē et monere fideles ad tā sub-
limis dñi subiectionem. **Snia in generali:** pro-
pheta q̄ in p̄cedenti psalmo egit de christi hu-
militate et passione: nūc in isto psalmo agit de
ipsius christi exaltatione a deo p̄re in sua benedi-
cta ascensione: de inimicorū suorū plena subie-
ctione: de eius vnitate in natura cū patre et eter-
na generatione: de eterno sacerdotio et eius fi-
nali iudicio. **Totum quippe hic summam de
duab; naturis christi dicit quicquid in vtroq;
testamento continet. Tota eni series veteris et
nouī testamenti refertur ad christū vel materi-
aliter vel finaliter de ipso tractando. aliqui fm̄
diuinitatē: aliqui scdm̄ humanitatē. Ex enim
et pphete mittit intellectū nostrū ad christū. to-
tum euangelij de christo tanq̄ de materia est
conteritū. Snia in speciali: ppheta ergo natu-
ram deitatis primo agens ait. (Dixit dñs) pa-
ter nō ore et oris flatu sed re et op̄eirs actu seu
effectū q̄ suū dicere facere est. (dño meo) scz
christo filio suo. **Credendus est ergo filius da-
uid scdm̄ carnē: et dñs dauid fm̄ diuinitatem.**
**Identitas noīs repetitū notat identitatē essen-
tiē: sed repetitio noīs et variatio casuū notat al-
ternitatē psonarū. sicut eni in eodez noīe casus
a casu inflectit: sic in vna essentia psona a per-
sona gignitur vel p̄cedit. (sede) id est sedebis et
post laborē quiesces (a dextris meis). i. in pon-
tibus meis bonis et mihi conregnabis quod
impletū fuit in sua ascensione.****

**Donec ponam inimicos tuos: scabellū
pedum tuorum.**

Donec ponā inimicos tuos) omnes scz in-
fideles et nō credentes aut iuxta fidem nō vi-
uentes (scabellū pedum tuorū). i. subiectos to-
taliter tue voluntati et imperio. aut volentes et
ex hūilitate. aut nolentes et ex necessitate. et vt

habeant locum aut gratie aut pene. **Nec sequi-
tur: donec ponā ergo nō sedebit qñ posuerit qz
donec nō tenetur ibi exclusiue sed inclusiue p̄
eterno.** Ubi nota q̄ hec dictio donec qñ ponit
p̄prie semp̄ innuit contrariū antecedentis vt nō
legam donec venias. q. d. cum veneris legam.
Item legam donec venias. q. d. postquā vene-
ris nō legam. In negatione ergo ponit antece-
dens vt nō legam donec veneris: in affirmatio-
ne tollit vt legam donec veneris. **Sed in theo-
logia inuenitur in affirmatōne omnia tpa po-
nere et comprehendere vt hic et ibi oculi nostri
ad dōminū deū nostrū donec misereat nostri
quandoq; in negatōne omnia tpa tollere et ab-
negare vt ibi nō cognouit eam donec peperit fi-
liū et ibi iste nō penitebit donec moriatur. de
inde loquens psalmista ad dominū christum
subdit.**

**Virgam virtutis tue emittet dominus
ex syon: dominare in medio inimicorum
tuorum.**

**Virgam virtutis tue) id est regnū potentie
tue (emittet) p̄mo (dominus) scz deus pater (ex
syon) id ē incipiet a hierl̄m.** Quia ibi inchoatū
est regnū christi scz ecclesia. **Uel (virgam virtutis
id est sermonē veritatis quia verbū predica-
tionis primitus exiit ab hierl̄m. Unde de sy-
on eribit lex et verbū dñi de hierl̄m et sic emissa
virga (dominare in medio inimicorū tuorū) id
est fac vt qui alieni fuerant tui esse incipiant: et
dominare inimicis tuis id est dignare esse dñs
inimicorū tuorū. Ad hoc ergo hec virga virtutis
ex syon dirigit vt in medio inimicorū suorū
dominet scz in medio paganorū: iudeorū: heres-
ticorū fratrum falzorū quod iam fieri videmus
quia dominat in medio inimicorū perstrepen-
tium nil cōtra eum valentū cum crescat quo-
tidie gloria eius p̄ p̄los et eius nomī subijcian-
tur gentes. Et merito dñaberis qz.**

**Tecum principium in die virtutis tue in
splendoribus sanctorū ex utero ante lucife-
rum genui te.**

**Tecū) est ad subijciēdos tibi inimicos (p̄mū
cipium) scz pater principij omnū qz vnū in
natura et essentia principij pater est principij
filius sed sicut p̄r deus et filius deus nō tamen
duo dñj sed vnus deus sic et pater principij et fi-
lius principij nō tamen duo p̄ncipia sed vnū
principij. Sunt aut pater et filius vnū cōmu-
ne principij spiritus sancti et ipse tres persone
vnū cōmune principij creaturarū hoc autem
principij videbit tecū esse nō hic sed in die vir-
tutis tue). i. in claritate diuinitatis tue qñ vide-**

hinc te sicuti es scz (in splendoribz sanctorz) .i. qñ erunt in splendorē sancti qñ iusti fugebūt sicut sol in regno pñs eoz. **N**odo ergo credamus vt tunc videamus merces enī nre fidei est visio dei. **T**unc apparebit tecū pñcipiū quō pñ in filio z filius in patre sit: tu es enī cui pñ dicit (ex vtero) hoc est ex secreto mee essentie z occulta mea substantia (ante luciferum genui te). i. ante lucē ante tpa ante oēm creaturā (genui te) in effabili z eterna generatōe quē ex vtero virginitis nasci volui in tpe scz ante diē z ortū luciferi seu aurore vnam creaturā hic noiat z oīs creaturas indicat lucifer p sideribz ponit tanquā a parte totū. **S**ed illa sidera facta sunt vt sint in signa tpa et in dies et in annos. **N**ō est ergo ante luciferū hoc est ante sidera qd est ante sidera hoc est ante tpa z si est ante tempora g ab eternitate.

Iurauit dñs et nō penitebit eum: tu es sacerdos in eternum fm ordinem melchisedech.

Iurauit dñs). i. deus pñ firmiter pñmisit tibi fm q tu es homo et immutabiliter statuit ac si iuramento firmasset (z nō penitebit eum) mutādo suā sniam vt pñsiliū. **I**urauit inqz hoc q (tu) scz christe (es) z cris (sacerdos in eternū) z eternus semp viuens ad interpellandū p nobis. i. tuū sacerdotiū durabit in eternū qz nō penitebit eū nō fm ordinē aaron qui tpalis fuit sanguine animalū obtulit sed) fm ordinē. i. fm dignitatē z rñū ordinis. i. sacerdotij (melchisedech) qui nō tpalis fuit scriptura subnecente in itum et finem vite eius in figura dei qui caret initio z fine. **Q**ui obtulit panē z vinū prenunciāns z pmonstrans sacramentū corporis z sanguinis christi sub speciebz panis z vini. **S**icut enim melchisedech obtulit panē z vinū in sacrificium sic christus psecrauit panē et vinū in corpus et sanguinē suū z obtulit corpus suū et sanguinē verū panem et verū vinū cuius sacrificij similitudinē pñmisit melchisedech. **D**einde conuertit ppheta sermonē ad pñm dicens.

Dñs a dextris tuis: confregit in die ire sue reges.

Dñs (scz christus ipse sacerdos in eternū posuit z existens (a dextris tuis) o dñe pñ de quo iurasti cui dixisti sede a dextris meis zc (confregit) z cōquassauit (in die ire). i. vindicte (sue) qñ velut ex ira vindictā de eis erigit (reges) de quibus supra dictū est astiterunt reges terre z principes pñuerūt in vñū aduersus dñm z aduersum christū eius. **P**os gloria sua pñfregit et pōdere nois sui infirmos reddidit vt non possent

efficere qd volebant. **C**onati enī sunt delere nomen chzistū de terra christū morti tradendo z nō potuerūt. **C**onfregit etiam eos herodem scz z pilatū in exiliū relegando z principes iudeoz p mundū dispergēdo. **U**el (in die et tpe occulte (ire sue) que nunc est (cōfregit) vt ad excecationē vel ad cōuersionē (reges). i. gloriosus seculi z supbos.

Iudicabit in nationibz implebit ruinas cōquassabit capita in terra multoz.

Iudicabit) occulto iudicio in pñti (in nationibus). i. in gentibz: hoc est iudiciū faciet z pñniet gentes ppter pctā vt humiliēt ad pñuersionem z (implebit) edificando (ruinas). i. humiles cadentes scz ab altitudine qua pñra christū se crexerant vel humiles casus suos z defectus intelligentes: qz (conquassabit). i. humiliabit (capita multoz) (ruinas faciendo sed edificat ruinas implēdo (in terra). i. in vita ista pñti hic enī de multis supbis humiles facit. **U**el (iudicabit). i. in forma humana in iudicio finali apparebit et vnicuiqz scdm merita sua reddet (in nationibus). i. in pñtis z gentibz vñuersis qz illō iudiciū erit generale omnibz (implebit ruinas) scz angeloz qz hoies illuc ascēdere faciet. **U**nde angeli ruēdo descēderūt (conquassabit). i. grauius condemnabit (capita multoz). i. multos supbos pñatos et tyrānos alioz capitaneos exeuntes nūc (in terra) que abūdanter nutrit peccatores. **I**udiciū enī durissimū his qui pñsunt fiet z potentes potenter tormenta patient. **I**nde aut tanta pñas ei qz.

De torrente in via bibet pñpterea exaltabit caput.

De torrente). i. de fluxu z penis nostre mortalitatis z impetu tribulatōis (in via) huius seculi z pñtis vite (bibet) z gustabit maxime in sua passione biberunt de hoc torrente sancti sicut alibi dicit torrentes pñtransiuit anima nostra et (pñpterea) qz sic humiliatus est enī vsqz ad mortem (exaltabit caput). i. se ipm q est caput omnium nostrū tanquā victor iudex z dñs potestatiue alios iudicando z omnibz dñando. **E**t non dicit ab alio exaltatus sed qui scipm humiliauerat ipse se exaltauit. **P**ossumus etiā dicere qz et pater exaltauit eum z dedit illi nomen qd est sup oīe nomen nam qd filius facit z pater facit.

Oratio.

Ante luciferū genite qui es pñcipiū totius creature rogam? z quesum? vt sicut tuos inimicos ad dexterā patris residēs subiecisti ita nos tuis officijs dignos habeas ablata domi natione peccati.

Psalmus de magnis et mirabilibus operibus diuinis et exhibitioe laudis et gratiarum actionis populi fidelis p eis.

ps. cx.

Confitebor tibi domine in toto corde meo: in consilio iustorum et congregatione.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus est alla. Nomen autem angelice laudis alla et si omnibus psalmis pueniat ibi tamen precipue ponit ubi magna exultatio gaudet: sicut in hoc psalmo populus dei a diabolo liberatus laudat et ad laudem dei per omnibus operibus eius inuitat que laus figura future laudis habet. Materia: opera dei magna et mirabilia et singulariter operatio dei mirabilis in sacramento altaris. Intentio: monere nos ad dei laudem et preconium propter mirabile in operibus suis beneficium. Sententia in generali propheta quod supra locutus est de christi exaltatione magnificencia nunc incipit exhortari ad dei laudem multiplici de causa primo in persona fidelis populi et consideratione diuinorum operum mirabiliter et misericorditer exhibitum deuotas se laudes perficit deo redditurum per hoc suo exemplo exhortans ceteros ut in hoc sui existant et imitatores. Sententia in speciali laude ergo incipiens ait in persona fidelis populi Confitebor tibi o domine confessione laudis et gratiarum actionis non labijs tantum sed in toto corde meo. i. toto mentis affectu et intentione: non ero labijs prope et corde longe et hoc in consilio iustorum et congregacione iustis: et consilium beneuolendi seruans cum eis nec temere sed ex ratione scilicet per eternis sicut omnes iusti faciunt et congregacione ipsorum iustorum et fidelium ut ceteri meo informemur exemplo: non in conuentibus hereticorum et infidelium non est enim locus veri sacrificij extra catholicam ecclesiam. Et ait confitebor Quia.

Magna opera domini: exquisita in omnibus voluntates eius.

Magna sunt opera domini et tam magna quod non possunt ad plenum a nobis inuestigari. Sunt quidem opera creatiois: recreatiois: gubernatiois: conseruatiois et retributiois (exquisita). i. exquisita et laudabiliter facta in omnibus voluntates eius quod omnia quecumque et quomodocumque voluit eximie et mirifice fecit. Unde si aliquis querat rationes operum dei inueniet quod omnia dependent ex libera eius voluntate ita ut nec fiat preter eius voluntatem quod etiam contra eius voluntatem fit quod non fieret si non sineret nec hoc sineret nisi de malo facere bene posset. Inde etiam confitebor quod.

Confessio et magnificentia opus eius: et iusticia eius manet in seculum seculi.

Confessio peccatorum (et magnificentia) bonorum operum est (opus eius) et hec est voluntas eius ut ex suis operibus insit homini confessio peccatorum et magnificentia bonorum operum. Vel (magnificentia). i. iustificatio peccatoris que est magnificentia domini non ergo gloriatur in se homo quod omnia sunt a deo (et iusticia eius). i. merces que iuste datur et retributio iusticie (manet in seculo seculi). i. in eternum. Vel (confessio et magnificentia) est (opus eius). i. opus dei est materia et occasio confitendi domino in laude et magnificandi eum (et iusticia eius) que est in omnibus operibus eius quod omnia iuste facit (manet in seculo seculi). i. immutabiliter et in eternum. Inde etiam confitebor domino quod.

Memoriam fecit mirabilium suorum misericors et miserator dominus: escam dedit timetibus se.

Memoria fecit relinquendo se memoriale (mirabilia suorum) ab eo factorum quod quod mirabiliter egit scripture sancte commendauit (dominus) in carne apparens (misericors) natura (et miserator) exhibitioe et sic (escam) sacre scripture (dedit timetibus se) non prementibus. Vel (Memoria fecit mirabilia suorum) tradendo discipulis euangelicis sacramentum quod ad memoriam reducit ipas figuram scilicet manna per quod fuit figuratum ideo subdit (escam) scilicet spirituale. i. corpus et sanguinem suum (dedit) nullis meritis sed misericordia (timetibus se) non offendentibus. Et quasi nec totum dederit qui pinguis dedit.

Memor erit in seculo testamenti sui virtutem operum suorum annuntiabit populo suo.

Memor erit in seculo (et in eternum) testamenti sui. i. promissionis sue complende et mansure. In testamento nouo precepit nobis deus facere iusticiam et promittit vitam eternam que est hereditas noui testamenti. Et si memores sumus ut faciamus quod ipse precepit memor erit in seculo testamenti sui ut impleat quod promissit (virtutem operum suorum). i. virtuosa opera (annuntiabit populo suo) scilicet adoptiuo populo gratie dicens. nisi abundauerit iusticia vestra plus quam scribarum et phariseorum non intrabitis regnum celorum. In veteri populo minora precepta dominus annuntiavit quibus terrena beneficia promissit. Deinde apparet in carne speciali populo altiora precepta dedit perfectione iusticie ostendit quibus vitam eternam promissit. Unde sequitur Et det illis hereditatem gentium: opera manuum eius veritas et iudicium.

Et det illis hereditatem gentium scilicet beatitudinem

eternā hereditas iudeorū tanquā carnaliū fuit
terra pmissionis: hereditas gentiū tanquā pfe-
ctorum est patria celestia (opera manū eius)
sunt veritas et iudiciū: ea enī que annunciauit
etiā opando impleuit qz cepit faceret docere et
sic opatus est veritatē deinde opatus est iudi-
cium qz iudicatur est viuos et mortuos et red-
diturus vnicuiqz put gessit: fac et tu veritatē si
vis cauere iudiciū. **Q**uā dimiseris et dei vo-
luntatē feceris opa manū tuarū veritas sunt.
Voluntas enī dei veritas est sed et iudiciū de-
bes facere. i. malū a bono discernere vt bona si-
ne maloz admittōne fiant debes etiā teipm re-
prehendere pctā tua accusare iudicare damna-
re vt nō iudicaris.

Fidelia omnia mandata eius confirma-
ta in seculum seculi: facta in veritate et
equitate.

Fidelia etiā sūt (oia mādata ei). i. illis q im-
plent et nō diffidunt de pmissis. **N**on enim fal-
lit sed reddit qd pmissit. **N**on tū sperandū et ex-
pectandū est vt hic habeat sed (cōfirmata sunt
in seculū seculi). i. in eternū: hic precipiunt ibi
cōfirmant. **H**ic labor opibz ibi merces retribu-
tionis (facta in veritate et equitate). i. mandant
et pmittūt qd verū est et equū vt hic laborez qd
mandat ibi requiescat qd pmittit. **M**andata
dñi in veritate facis si nō duplici corde sed sim-
plici et ppter deū facis. **I**n eqtate facis si nihil
in eis nisi vitā et eternā attendis. **E**t poterimus
ibi requiescere. **Q**uia.

Redemptionē misit dñs ppro suo: man-
dauit in eternū testamentū suū:

Redemptionē scz saluatōre qui dat redem-
ptionē captiuis (misit dñs) scz p (ppro suo) qñ
christus ex obedientia dei pps venit ad passio-
nem p quā redemptū est genus humanū a ca-
ptiuitate huius seculi et diaboli vt quies sit ibi
et ipse christus p aplos (mandauit) et cōmenda-
uit (in eternū testamentū suū) scz nouū duratu-
rum qz ei aliud nō succedet: et qz eterna pmittit
dedit quidē olim iudeis terrā pmissionis sed h
vetus est testamentū ad veterē hoīem ptinens.
Nouū autē mandauit in eternū vbi nū carnale
speret. **Q**uius heres quisquis esse volueris nō
tale aliqd mediteris adipisci qle solet h oculus
auaritiē pcupiscere s; qle oculus nō vidit nec
auris audiuit nec in cor hoīs ascendit. **I**ō au-
tem mandatis est firmiter obediendū. **Q**uia

Sanctū et terribile nomen eius: initium
sapientie timor domini.

Sanctū scz bonis et obediētibz (et terribile)
malis et inobediētibz est (nomen eius). i. res nō

minis eius) dñs autē nomen est illi. **V**el (scm)
vt amet (terribile) vt timeat. **A**metur qz ad-
uocatus ne desperes: timeatur qz iudex ne sis
negligens. **A**mor ad pfectos: timor ad incho-
antes pūnet. **U**nde sequit (initium sapientie) et bo-
nerite (timor dñi) auertens a malo qz est ianua
puerionis et via ad sapiam. **N**am vt ad pfe-
ctam sapiam pueniat a timore incipit. **T**imo-
re enī dñi agitur vt vicia declinent. **C**um cepe-
ris vicia declinare incipies ad virtutes pface-
re et ipam sapiam degustare. **S**ed qz qui timo-
rem dñi intelligit statim ad bona opa pficere de-
bet recte subditur.

Intellectus bonus omibz facientibz eū:
laudatio eius manet in seculū seculi.

Intellectus). i. huius timoris siue qui est in
timore dñi est (bonus) et vtilis (omibz facien-
tibz eum). i. illis qui sic intelligunt vt faciant
qd ille timor suadet. i. qui p timorē ad sapiam
ascendūt. **S**ed intelligere et nō facere piculo-
sum est qz vt ait petrus scienti bonū facere et nō
facienti pctm est illi. **E**t in euangelio. **S**eruus
qui scit voluntatē dñi sui et nō facit plagis va-
pulabit multis. **N**on igit bene intelligit qd
intelligit opari negligit. **I**ntelligat ergo qm in
itium sapientie est timor dñi et vt intellect⁹ bo-
nus sit timeat dñm sicut intelligit faciat ope qd
nouit. **Q**d si fecerit (laudatio ei) qua dñm lau-
dabit gratias agendo (manet in seculū seculi)
. i. in eternū. **E**t hoc eius erit pmiū. **H**ic finis
hec hereditas noui testamenti scilicet laudatio
dei. **B**eatī inquit q habitant in domo tua dñe
in secula seculoz laudabūt te. **Q**uia fruitio cō-
sistit in tribz scz in cognitiōe: exultatiōe: et lauda-
tione ergo p laudatiōē que est pars fruitiōis
et quasi vltima totū videt intelligere. **A** laude
incepit in laude fin it qd et hic faciendū est de
uonis et in celo pagendū hic qz liberat: ibi quia
coronat.

Oratio.

Sanctorū omniū cōfessio gloriosa deus tri-
bue nobis timorē nominis tui quem esse initi-
um sapientie p dixisti vt tuorū admitti cōsilijs
misericordie tue dapibz saginemur. **P**er do.

Psalmus de bonis operibz iustorū ac
retributiōe eoz et impiorū necnō de cō-
pendiosa via reuertendi ad amissam bea-
titudinem angelorum.

ps. Cxi.

Deatus vir qui ti-
met dominū: in mandatis eius ro-
let nimis.

Auctor psalmi ppheta dauid. **T**itulus talis